PROJEKT ARANŻACJI EKSPOZYCJI

Nazwa inwestycji:

TRAKTAMI ŹRÓDEŁ HISTORII

Opracowanie scenariusza/koncepcji/projektu aranżacji wnętrz dla przebudowy/remontu Willi Krzywoń w Rabce-Zdroju

Obiekt: Willa Krzywoń – Rabka Zdrój, ul. Parkowa 3

Jednostka projektowa:

SYNTEGRON, ul. Ciepłownicza 20, 31-574 Kraków

Inwestor:

GMINA RABKA-ZDRÓJ
34-700 Rabka-Zdrój, ul. Parkowa 2

tel. 18 26-92-000, 18 26-76-440,

fax 18 26-77-700

e-mail: urzad@rabka.pl,

strona internetowa: www.rabka.pl

Miejsce i data opracowania: Kraków, grudzień 2024 r.

NINIEJSZYM OŚWIADCZAMY, ŻE NINIEJSZY PROGRAM FUNKCJONALNO-UŻYTKOWY ZOSTAŁ WYKONANY ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA ROZWOJU I TECHNOLOGII Z DNIA 20 GRUDNIA 2021 R. W SPRAWIE SZCZEGÓŁOWEGO ZAKRESU I FORMY DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ, SPECYFIKACJI TECHNICZNYCH WYKONANIA I ODBIORU ROBÓT BUDOWLANYCH ORAZ PROGRAMU FUNKCJONALNO-UŻYTKOWEGO (DZ.U. 2021 POZ. 2454)

SPIS ZAWARTOŚCI

SPIS ZAWARTOŚCI 2
I. CZĘŚĆ OPISOWA 4
KLASYFIKACJA ROBÓT PROJEKTOWYCH I BUDOWLANYCH 6
A. OPIS OGÓLNY PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA 9
1. PODSTAWA OPRACOWANIA 9
2. CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE WIELKOŚĆ I USYTUOWANIE OBIEKTU 10
3. PODSTAWOWE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE ZAKRES OPRACOWANIA 11
4. UWARUNKOWANIA PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA 14
5. SZCZEGÓŁOWE CELE i ZAŁOŻENIA PROJEKTU 17
5.1. Cele projektu 17
5.2. Założenia programowe projektu 21
5.4. Grupy docelowe 24
5.5. Scenariusz ramowy ekspozycji 26
5.6. Wytyczne wykonawcze 52
5.6. Wytyczne w zakresie rozwiązań technicznych 55
6. PROJEKT ARANŻACJI EKSPOZYCJI 61
6.1. Hall wejściowy 64
6.2. Parter 65
6.3. Piętro 79
6.4. Pomieszczenia pozostałe 93
6.5. Teren zewnętrzny 98
6.6 System oświetlenia ekspozycyjnego 98
6.7 System zarządzania ekspozycją 102
6.8 Rozwiązania dla osób niepełnosprawnych 102
6.8.1 Systemy dostępności elektronicznej 102
6.8.2 Tyflografika i oznaczenia 103
7. WYTYCZNE WYKONANIA ARANŻACJI EKSPOZYCJI 103
7.1. Wytyczne wykonania zabudów 103

7.3. Wytyczne wykonania grafik i informacji wizualnej 107
7.4. Wytyczne branżowe 115
7.5. Wytyczne wykonania makiet i eksponatów dodatkowych 117
7.6. Wymagania w zakresie wystroju wnętrza i aranżacji ekspozycji 117
7.7. Wymagania w zakresie oświetlenia 118
7.8. Wymagania eksploatacyjne 118
B. CZĘŚĆ INFORMACYJNA 121
1. DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE ZGODNOŚĆ ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO Z WYMAGANIAMI WYNIKAJĄCYMI Z ODRĘBNYCH PRZEPISÓW 121
2. OŚWIADCZENIE O POSIADANIU PRAWA DO DYSPONOWANIA NIERUCHOMOŚCIĄ NA CELE BUDOWLANE 121
3. PRZEPISY PRAWNE I NORMY ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM ROBÓT BUDOWLANYCH 121
4. POSIADANE INFORMACJE I DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENI PRAC PROJEKTOWYCH I ROBÓT BUDOWLANYCH 122
5. DODATKOWE WYTYCZNE INWESTORSKIE DOTYCZĄCE WYKONANIA ZAMÓWIENIA 123
6. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW I DOKUMENTÓW 128
C. CZĘŚĆ GRAFICZNA 129
1. SPIS RYSUNKÓW 129
2. WIZUALIZACJE KONCEPCYJNE 130

I. CZĘŚĆ OPISOWA

Zakres projektu objęty niniejszym opracowaniu pt.: „**TRAKTAMI ŹRÓDEŁ HISTORII”** polegać będzie na rewitalizacji i przebudowie wnętrz zabytkowej Willi Krzywoń w Rabce Zdrój z przeznaczeniem na cele ekspozycyjne i utworzenie wystawy stałej. Celem projektu jest utworzenie ekspozycji multimedialnej i interaktywnej w przestrzeni wnętrz budynku, aby podkreślić jego wyjątkowy charakter architektoniczny, a jednocześnie wpisać go w treści wspólnych działań w ramach programu **ŹRÓDŁA HISTORII – produkt turystyczny Rabki-Zdroju i Plavca oparty na wspólnym dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.**

Adaptacja tej przestrzeni pozwoli na stworzenie zupełnie nowego i oryginalnego miejsca, a także ciekawej oferty turystycznej dla grup zorganizowanych i gości indywidualnych (którzy również w ramach zwiedzania grupowego będą mogli skorzystać z zaproponowanych rozwiązań), która w kompleksowy sposób zaprezentuje kulturowy i historyczny aspekt miejsca, związany z wydarzeniami i wątkami dotychczas nie eksponowanymi w przestrzeni uzdrowiska Rabka - Zdrój.

Projekt będzie obejmował:
- przebudowę i remont pomieszczeń oraz ich dostosowanie do warunków ekspozycji
- utworzenie ekspozycji stałej w zabytkowym wnętrzu willi Krzywoń wraz z adaptacją pomieszczeń na potrzeby wystawy
- projekt i wykonanie oznakowania wizualnego wraz z połączeniem z innymi produktami i projektami VeloRaba, Szlakiem Wokół Tatr oraz projektem „W kręgu tajemnic”,
- projekt i wykonanie treści informacyjnych, aplikacji graficznych, interaktywnych, prezentacji multimedialnych
- dostawę, wykonanie i zabezpieczenie artefaktów i eksponatów dla ekspozycji
- opracowanie rozwiązań związanych z udostępnieniem budynku dla ekspozycji stałej
- opracowanie rozwiązań w ramach ekspozycji dostosowanych do strategii DNSH

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że obecny stan willi Krzywoń wymaga przeprowadzenia prac konserwatorskich i dostosowania wnętrz do potrzeb ekspozycji z punktu widzenia budowlanego, natomiast sam budynek objęty jest opieką konserwatorską. Szczegółowe informacje w tym zakresie znajdują się w posiadanej przez Inwestora dokumentacji architektoniczno – budowlanej. Realizując zadanie należy rozpatrywać oba dokumenty łącznie.

KLASYFIKACJA ROBÓT PROJEKTOWYCH I BUDOWLANYCH

Dział:

71000000-8 - Usługi architektoniczne, budowlane, inżynieryjne i kontrolne

Grupa:

71200000-0 - Usługi architektoniczne i podobne

Klasa:

71210000-3 - Doradcze usługi architektoniczne

71220000-6 - Usługi projektowania architektonicznego

Kategoria:

71221000-3 - Usługi architektoniczne w zakresie obiektów budowlanych

71222000-0 - Usługi architektoniczne w zakresie przestrzeni

Grupa:

71300000-1 - Usługi inżynieryjne

Klasa:

71310000-4 - Doradcze usługi inżynieryjne i budowlane

71320000-7 - Usługi inżynieryjne w zakresie projektowania

Kategoria:

71311000-1 - Usługi doradcze w zakresie inżynierii lądowej i wodnej

71312000-8 - Usługi doradcze w zakresie inżynierii konstrukcyjnej

71315000-9 - Usługi budowlane

71317000-3 - Usługi doradcze w zakresie kontroli i zapobiegania zagrożeniom

71318000-0 - Inżynieryjne usługi doradcze i konsultacyjne

71321000-4 - Usługi inżynierii projektowej dla mechanicznych i elektrycznych instalacji budowlanych

71322000-1 - Usługi inżynierii projektowej w zakresie inżynierii lądowej i wodnej

71327000-6 - Usługi projektowania konstrukcji nośnych

71328000-3 - Usługi kontroli projektu konstrukcji nośnych

Dział:

45000000-7 - Roboty budowlane

Grupa:

45200000-9 - Roboty budowlane w zakresie wznoszenia kompletnych obiektów budowlanych lub ich części oraz roboty w zakresie inżynierii lądowej i wodnej

Klasa:

45210000-2 - Roboty budowlane w zakresie budynków

45220000-5 - Roboty inżynieryjne i budowlane

Kategoria:

45212000-6 - Roboty budowlane w zakresie budowy wypoczynkowych, sportowych, kulturalnych, hotelowych i restauracyjnych obiektów budowlanych

45221000-2 - Roboty budowlane w zakresie budowy mostów i tuneli, szybów i kolei podziemnej

45223000-6 - Roboty budowlane w zakresie konstrukcji

Grupa:

45300000-0 - Roboty instalacyjne w budynkach

Klasa:

45310000-3 - Roboty instalacyjne elektryczne

Kategoria:

45311000-0 - Roboty w zakresie okablowania oraz instalacji elektrycznych

45316000-5 - Instalowanie systemów oświetleniowych i sygnalizacyjnych

Grupa:

45400000-1 - Roboty wykończeniowe w zakresie obiektów budowlanych

Klasa:

45450000-6 - Roboty budowlane wykończeniowe, pozostałe

Kategoria:

45453000-7 - Roboty remontowe i renowacyjne

45454000-4 - Roboty restrukturyzacyjne

Kategorie i klasyfikacja uzupełniająca:

74000000-9	Usługi profesjonalne w zakresie architektury i inżynierii
74220000-7	Usługi architektoniczne i podobne
74230000-0	Usługi inżynieryjne
74222000-1	Usługi projektowania architektonicznego
74232000-4	Usługi inżynieryjne w zakresie projektowania
45300000-0	Roboty w zakresie instalacji budowlanych
45400000-1	Roboty wykończeniowe w zakresie obiektów budowlanych
45310000-3	Roboty w zakresie instalacji elektrycznych
45330000-9	Hydraulika i roboty sanitarne
45410000-4, 45324000-4	Tynkowanie
45420000-7	Roboty w zakresie zakładania stolarki budowlanej
45430000-0	Pokrywanie podłóg i ścian
45440000-3	Roboty malarskie i szklarskie
45450000-6	Roboty budowlane wykończeniowe
45311000-0	Roboty w zakresie przewodów instalacji elektrycznych oraz opraw elektr.
45314000-1	Instalowanie sprzętu telekomunikacyjnego
45317000-2	Inne instalacje elektryczne
45233253-7	Roboty w zakresie nawierzchni dróg dla pieszych
45432000-4	Kładzenie i układanie podłóg, ścian i tapetowanie ścian
45442000-7	Nakładanie powierzchni kryjących
32321200-1	Urządzenia audiowizualne
64216000-3	Elektroniczne usługi przekazywania wiadomości i informacji
71242000-6	Przygotowanie przedsięwzięcia i projektu, oszacowanie kosztów
39100000-3	Meble
45233293-8	Roboty budowlane związane z instalacją urządzeń dla osób niepełnospr.
45262522-2	Roboty murarskie

A. OPIS OGÓLNY PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

Przedmiotem zamówienia jest opracowanie projektu aranżacji ekspozycji, który maja służyć do ustalenia przez Wykonawcę **ZI** planowanych kosztów wykonania dokumentacji projektowej i wykonania robót oraz dostawy wyposażenia wraz z niezbędną infrastrukturą oraz remontem i dostosowaniem, wymaganych do uzyskania efektów zamierzenia inwestycyjnego, pomieszczeń.

Projekt aranżacji został wykonany na podstawie:
- umowy nr IRG.272.401.2024 z dnia 13.11.2024 ,
- wytycznych Zamawiającego,
- spotkań z Zamawiającym,
- dokumentów i opracowań przekazanych przez Zamawiającego, w szczególności projektu architektoniczno - budowlanego
- wizji lokalnej.

Opisane w projekcie rozwiązania i systemy uwzględniają w szczególności dostosowanie ekspozycji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zasady projektowania DNSH. Wszystkie czynności projektowe oraz wykonawcze podejmowane przez Wykonawcę **ZI** powinny uwzględniać ograniczenia i wytyczne zawarte w dokumentach wskazanych w opracowaniu.

Każdy z etapów prac musi uwzględniać i zostać skoordynowany z pozostałymi w trakcie prac projektowych oraz budowlanych, a także dostawy wyposażenia oraz wytycznymi konserwatorskimi. Ograniczenia w tym zakresie Wykonawca **ZI** musi uwzględnić przy wycenie prac.

Zamawiający zastrzega sobie prawo do łączenia i dzielenia zamówienia na mniejsze części realizowane w ramach **ZI** ze względu na możliwości realizacji przedsięwzięcia i ze względu na jego wielozakresowość.

2. CHARAKTERYSTYCZNE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE WIELKOŚĆ I USYTUOWANIE OBIEKTU

Ekspozycja będzie zlokalizowana w Willi Krzywoń przy ul. Parkowej 3 w Rabce Zdroju. Obiekt jest przykładem stylu „uzdrowiskowego" w typie szwajcarsko-tyrolskim. Willa założona na rzucie wydłużonego prostokąta z ryzalitowo występującymi gankami w elewacjach bocznych, dwutraktowa z wąskim korytarzem międzytraktowym. Piętrowa, z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczona.

Powierzchnia użytkowa całkowita – 794,52 m2

W tym:

Powierzchnia parteru – 226,87 m2

Powierzchnia piętra – 247,95 m2

Powierzchnia poddasza – 288,67 m2

Willa znajduje się w kompleksie parku zdrojowego i jest elementem zabytkowego kompleksu zdrojowego. Sama willa wpisana jest do rejestru zabytków pod numerem: A-1021/M (dawniej A-832).

W ramach projektu wykonano inwentaryzację i zbudowano model cyfrowy pomieszczenia, który przekazano Zamawiającemu w formie elektronicznej.

3. PODSTAWOWE PARAMETRY OKREŚLAJĄCE ZAKRES OPRACOWANIA

W ramach przedsięwzięcia objętego niniejszym opracowaniem do zakresu prac Wykonawcy **ZI** w każdym ze wskazanych etapów prac należeć będzie:

- wykonanie kwerendy i opracowań merytorycznych dla treści scenariusza,

- uszczegółowienie treści scenariusza o materiały na podstawie kwerend,

- opracowanie tekstów i tłumaczeń do scenariusza, opisów stanowisk i instrukcji obsługi,

- wykonanie opracowań graficznych dla materiałów drukowanych,

- wykonanie identyfikacji wizualnej i oznakowania dla całości obszaru objętego koncepcją wraz z uzupełnieniem szlaków łączeniowych z innymi projektami realizowanymi w ramach odrębnych postępowań,

- wykonanie szczegółowych projektów stanowisk, zabudów meblowych i gablot wraz z uzgodnieniami rozmieszczenia i montażu (etalażu) eksponatów

- dostawę i wykonanie zabudów ekspozycyjnych i aranżacji ekspozycji wraz z gablotami

- montaż zabudów i aranżacji ekspozycji wraz z gablotami

- dostawę i montaż oraz uruchomienie urządzeń multimedialnych

- dostawę i montaż oraz uruchomienie systemu oświetlenia ekspozycyjnego

- dostawę i montaż oraz uruchomienie systemu włączania i wyłączania stanowisk ekspozycyjnych

- dostawę, wykonanie, montaż replik eksponatów, artefaktów oraz eksponatów dodatkowych nie posiadających charakteru muzealnego oraz ich instalację w wyznaczonych miejscach

- wkomponowanie w ekspozycję oraz adatpacja eksponatów dostarczonych przez Zamawiającego

Ponad to Wykonawca w zakresie będzie zobowiązany do wykonania następujących czynności:

1. Przygotowanie niezbędnego zaplecza sanitarnego i socjalnego dla osób zatrudnionych w procesach budowlanych.
2. Uruchomienie i przeprowadzenie niezbędnych ekspertyz, pomiarów i prób, testów współdziałania przewidzianych prawem oraz zasadami bezpieczeństwa.
3. Dokonanie wszelkich niezbędnych odbiorów i uzyskanie pozwolenia na użytkowanie dla obiektów i ich części oraz dopuszczenie do ruchu obiektów i urządzeń, instalacji, które zgodnie z właściwymi przepisami takiego dopuszczenia wymagają.
4. Wykonanie specyfikacji technicznych warunków prowadzenia i odbioru robót dla robót tam, gdzie jest to wymagane.
5. Wykonanie dokumentacji bezpieczeństwa i ochrony zdrowia dla robót budowlanych tam, gdzie jest to wymagane.
6. Wykonanie projektów technicznych, technologii wykonawczych prowadzenia robót i innych dokumentacji przewidzianych Prawem budowlanym.
7. Zawarcie porozumienia technicznego (jeśli jest to wymagane) oraz opracowanie i uzgodnienie wszelkich dokumentów niezbędnych do prowadzenia robót zgodnie z ustawami Prawo budowlane.
8. Wykonanie dokumentacji powykonawczych i DTR.

Wykonawca **ZI** zobowiązany jest uwzględnić w kosztach i zapewnić:
1) Narzędzia pracy,
2) Niezbędne maszyny, urządzenia i materiały,
3) Transport materiałów i narzędzi do miejsca wykonywania robót,
4) Wydanie i transport do miejsca przeznaczenia wszelkich materiałów i odpadów,
5) Organizację zaplecza budowy, wykonanie niezbędnych instalacji, przyłączy i zużycie mediów,

6) Materiały użyte przez wykonawcę ZI powinny mieć cechy nowych i odpowiadać wymogom określonym w odpowiednich przepisach oraz odpowiadać normom użytkowym i budowlanym. Wszystkie materiały użyte do wykonania ekspozycji nie mogą zawierać substancji szkodliwych.
7) Korzystanie z własnej łaźni, toalet szatni, lampowni i pomieszczeń socjalnych oraz uwzględnić koszt zawarcia umów na dostawę niezbędnych mediów i odstawę ścieków,
8) Zaprojektowanie i wykonanie z materiałów własnych urządzeń i instalacji, które pozostaną w obiekcie po zakończeniu zamówienia,
9) Ubezpieczenia, ochronę i asekurację,
10) Zakup niezbędnych elementów maszyn i urządzeń,
11) Uzyskanie wszystkich niezbędnych decyzji administracyjnych np. zezwoleń na wycinkę drzew oraz pokrycie kosztów związanych z realizacją tych decyzji (opłaty administracyjne i inne),
12) Zapewnienie dojazdu do terenu budowy a w razie konieczności przywrócenie dróg dojazdowych do stanu poprzedniego,
13) Wykonanie dokumentacji powykonawczej i innej w wersji i ilości egzemplarzy przewidzianej w umowie,
14) Rękojmię na wykonawstwo i urządzenia, gwarancję i przeglądy gwarancyjne,
15) Rozruchy, testy, pomiary i próby potwierdzone protokołami odbiorczymi ze szczególnym uwzględnieniem uzyskania dopuszczalnego poziomu dźwięku na terenach chronionych,
16) Przeglądy nadzory i odbiory w ramach całości ekspozycji stałej,
17) Opracowanie instrukcji bezpieczeństwa, konserwacji oraz regulaminu korzystania z ekspozycji,
18) Opracowanie szczegółowych zaleceń i wytycznych w zakresie obsługi, konserwacji, czyszczenia i utrzymania elementów i urządzeń znajdujących się na wystawie stałej,

4. UWARUNKOWANIA PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Budynek Willi Krzywoń, przy ulicy Parkowej 3 w Rabce Zdroju jest obiektem zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków pod numerem A-832.

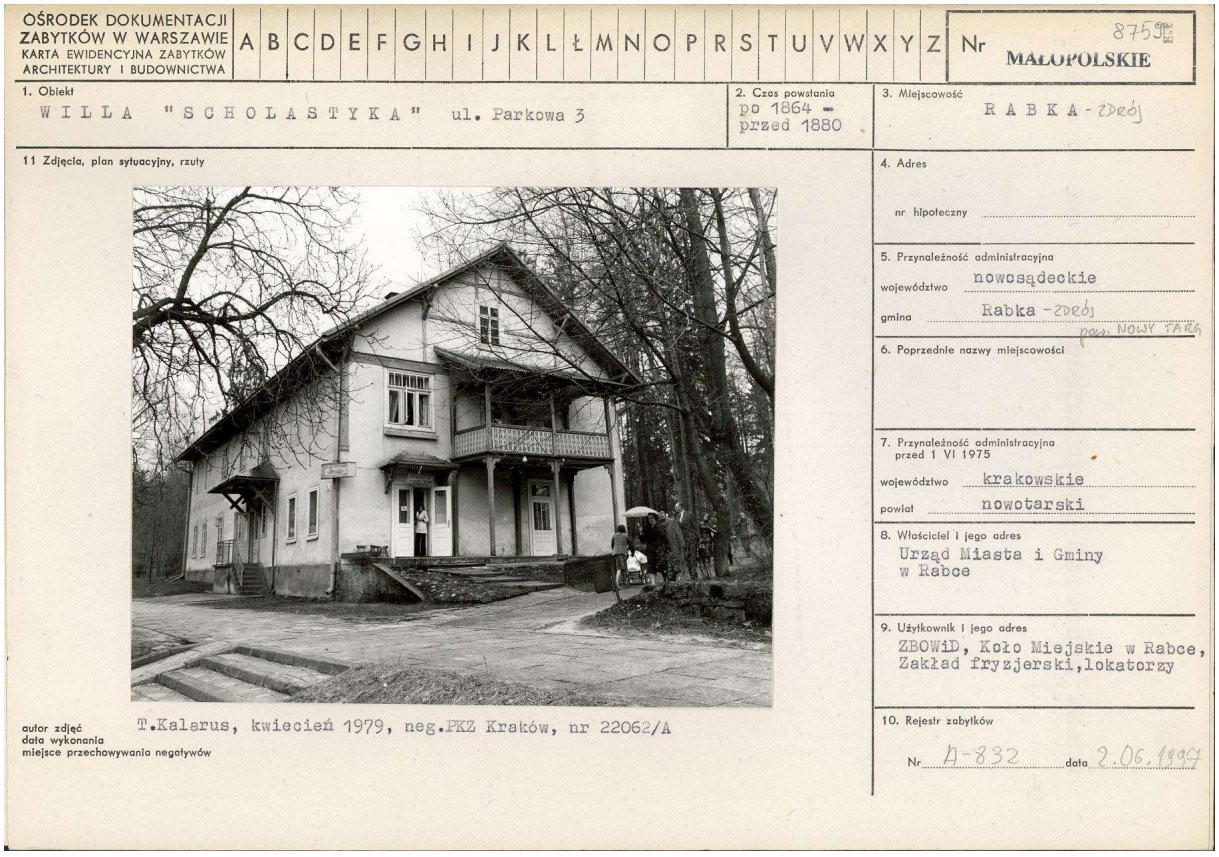

ŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 875 MAŁOPOLSKIE

1. Obiekt
WILLA "SCHOLASTYKA" ul. Parkowa 3

2. Czas powstania
po 1864 – przed 1880

3. Miejscowość
RABKA - Zdrój

11 Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo nowosądeckie
gmina Rabka - Zdrój
pow. NOWY TARG

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975
województwo krakowskie
powiat nowotarski

8. Właściciel i jego adres
Urząd Miasta i Gminy w Rabce

9. Użytkownik i jego adres
ZBOWiD, Koło Miejskie w Rabce, Zakład fryzjerski, lokatorzy

autor zdjęć T.Kalarus, kwiecień 1979, neg.PKZ Kraków, nr 22062/A
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

10. Rejestr zabytków
Nr A-832 data 2.06.1967

Willa usytuowana jest na skraju parku, nieznacznie odsunięta od ul. Parkowej, zwrócona do niej frontem.wpisa Obiekt jest przykładem stylu „uzdrowiskowego” w typie szwajcarsko-tyrolskim. Willa założona na rzucie wydłużonego prostokąta z ryzalitowo występującymi gankami w elewacjach bocznych, dwutraktowa z wąskim korytarzem międzytraktowym. Piętrowa, z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczona. Nakryta jest dachem typu „tyrolskiego”, dwuspadowym, o stosunkowo niewielkim nachyleniu połaci, wspartym przy dłuższych elewacjach na profilowanych zakończeniach krokwi. W elewacjach szczytowych połacie dachowe wysunięte, wsparte na drewnianych zastrzałach z mieczowaniem. Willa konstrukcji szachulcowej z ceglanymi wypełnieniami, tynkowana, z fragmentarycznie widocznym układem belek konstrukcyjnych w elewacji

zach. Dach pokryty wtórnie eternitem. Elewacja frontowa siedmioosiowa o nieregularnym rytmie. Na parterze, w osi trzeciej od zach. wejście, osłonięte trójspadowym daszkiem, wspartym na dekoracyjnych zastrzałach z mieczowaniem. Elewacja tylna ukształtowana podobnie, z piętrową werandą na osi środkowej. Przy obu elewacjach szczytowych, na osi, drewniane, piętrowe ganki, na słupach, nakryte daszkami pulpitowymi. Ganek w elewacji wsch. z zastrzałami i mieczowaniem oraz pełnymi, drewnianymi balustradami. Ganek w elewacji zach., zachowany w stanie pierwotnym, z wycinanymi w desce ozdobnymi elementami przy zwieńczeniu słupów i ażurowo wycinaną balustradą. Stolarka okienna dwuskrzydłowa, ośmiokwaterowa. Wewnątrz znajdują się stropy belkowe.

Obiekt dostępny z zewnątrz i wewnątrz.

Obowiązkiem Wykonawcy **ZI** jest dokonanie wizji lokalnej, aktualnej inwentaryzacji obiektu oraz zapoznanie się z dokumentami, ekspertyzami i analizami wymienionymi w rozdziale B. CZĘŚĆ INFORMACYJNA i stanowiącymi załączniki do niniejszego opracowania.

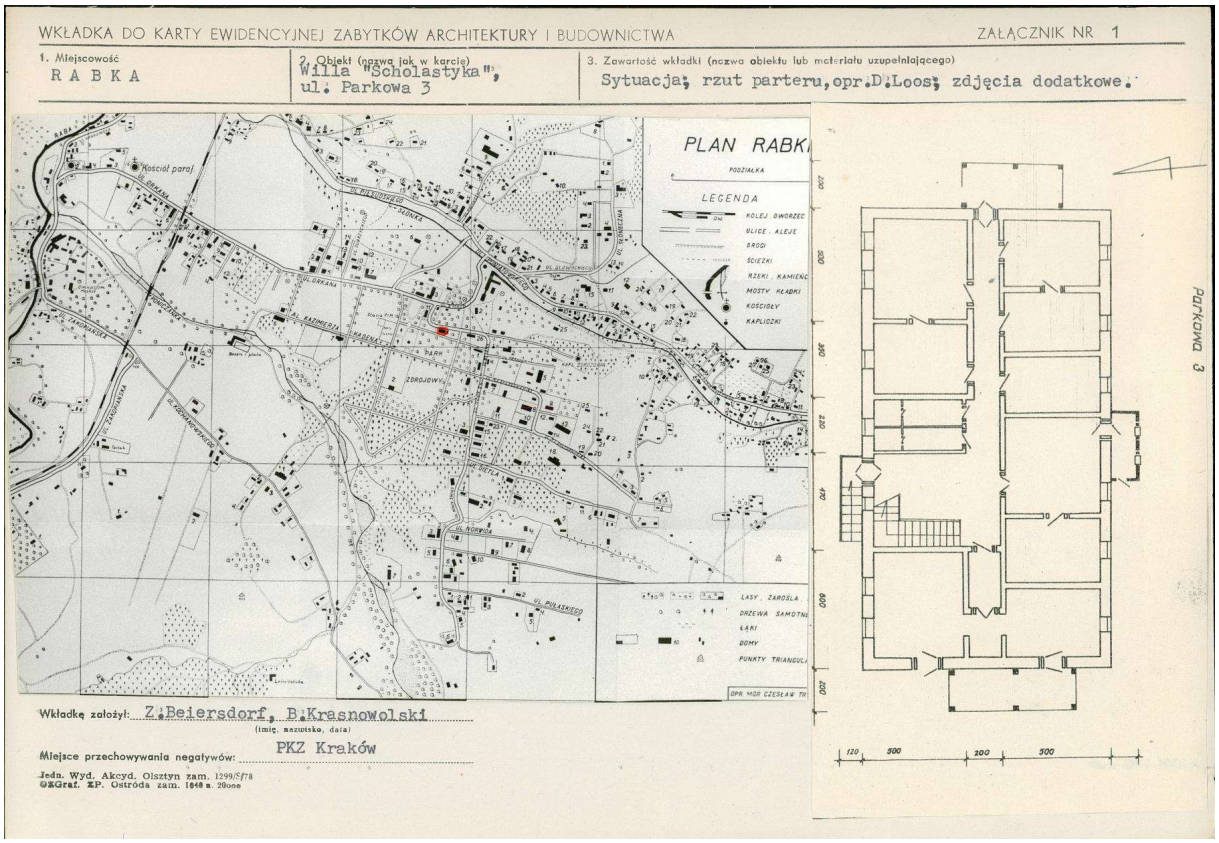
WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
ZAŁĄCZNIK NR 1
1. Miejscowość
R A B K A
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Willa "Scholastyka",
ul. Parkowa 3
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Sytuacja; rzut parteru, opr. D. Loos; zdjęcia dodatkowe.
PLAN RABKI
LEGENDA
Wkładkę założył: Z. Beiersdorf, B. Krasnowolski
(imię, nazwisko, data)
Miejsce przechowywania negatywów: PKZ Kraków
Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/78
ZGraf. ZP. Ostróda zam. 1648 n. 20one
Parkowa 3

5. SZCZEGÓŁOWE CELE i ZAŁOŻENIA PROJEKTU

5.1. Cele projektu

Wspólny projekt uzdrowiska Rabka w Polsce i gminy Plaveč na Słowacji ma ogromny potencjał dla obu regionów. Miejsca te, oferujące unikalne zasoby naturalne, źródła mineralne, miejsca historyczne i dziedzictwo kulturowe, mogłyby wspólnie stworzyć zintegrowany produkt turystyczny, który nie tylko przyciągnąłby więcej turystów, ale także wzmocniłby tożsamość regionalną i wzajemną współpracę.

Celem projektu jest rozwój transgranicznego produktu turystycznego i zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju społeczno-gospodarczym polsko-słowackiego pogranicza poprzez budowę międzynarodowego produktu turystycznego opartego na wspólnym dziedzictwie historycznym i zasobach przyrodniczo-krajobrazowych, który wzbogaca o nowe atrakcje już istniejące produkty turystyczne polsko-słowackiego pogranicza.

W odrestaurowanej Willi Krzywoń z 1864 roku powstanie unikalna ekspozycja, która połączy opowieści o historii, prezentację cennych artefaktów i nowoczesne technologie. Ekspozycja będzie koncentrowała się na rozwoju Rabki-Zdroju od pierwszych informacji o powstaniu miejscowości (1254), poprzez średniowieczne dzieje, aż do utworzenia uzdrowiska i jego dynamicznego rozwoju. Historia osadzona będzie w szerokim kontekście pogranicza - dawnych szlaków handlowych, lokalnego rzemiosła i rozwoju opartego na zasobach naturalnych.

Zagospodarowanie podzamcza twierdzy Plaveč obejmie rekonstrukcję grobowca rodu Horváth-Palocsayovcov i odtworzenie dawnego źródła wód mineralnych. W ramach projektu zostaną wybudowane dwa obiekty, w których znajdzie się historyczna ekspozycja, centrum informacyjne, a także infrastruktura obsługi turystów. Powstanie też parking nieopodal zabytku i droga dojazdowa do zamku. Ekspozycja multimedialna przedstawi historię zamku i rozwoju miejscowości.

Obie miejscowości choć położone w Karpatach - połączone wspólną geologią, geografią, przyrodą i historią - wybrały zupełnie inną drogę rozwoju. Innowacyjne ekspozycje z elementami holograficznymi w obu lokalizacjach zostały zaprojektowane tak, aby ukazać przemiany obu miejscowości na przestrzeni wieków, a także podobieństwa i różnice w rozwoju obu miejscowości.

Nowy produkt turyst. będzie wspólnie budowany i promowany przez partnerów. Ważnym rozwinięciem projektu będzie integracja nowego produktu turyst. z istniejącymi już ofertą (włączenie do platformy „W Kręgu Tajemnic", połączenie z Aquavelo, EuroVelo, Szlakiem wokół Tatr), a także wspólne działania PL-SK (Dni Solanki, Dni Zamku Plavec, obóz historyczny dla dzieci i młodzieży).

Obecna liczba turystów odwiedzających Rabkoland w Rabce oraz słowackie uzdrowiska i ośrodki przyrodnicze stanowi duży potencjał, ale ci goście często nie zostają wystarczająco długo, aby poznać historię i znaczenie tych miejsc. Wielu turystów przejeżdża przez Plaveč, kierując się w stronę Tatr Wysokich lub uzdrowisk w Polsce, ale bez większej motywacji do odkrywania lokalnego zamku Plaveč i jego historycznego wkładu. Wspólny projekt mógłby zatem wzbudzić większe zainteresowanie tymi miejscami i promować ich wyjątkowy transgraniczny charakter.

Taka współpraca umożliwiłaby stworzenie konkurencyjnych i innowacyjnych transgranicznych produktów i usług turystycznych, które będą promować rozwój gospodarczy regionów, zatrudnienie, a jednocześnie przyczynią się do integracji społecznej. W obu miejscach znajdują się narodowe zabytki kultury, które wymagają nie tylko ochrony i renowacji, ale także lepszej dostępności dla społeczeństwa. Taki projekt stworzyłby zatem przestrzeń do efektywnego wykorzystania i promocji tych miejsc jako ważnych elementów materialnego i niematerialnego dziedzictwa o znaczeniu dla obu krajów.

Punktem wyjścia i głównymi osiami projektu będzie pokazanie obu lokalizacji – Plavec i Rabka – Zdrój w kontekście uwarunkowań geograficznych, w szczególności geologicznych źródeł pochodzenia wód oraz tego jak kształtowały się różnice w rozwoju obu lokalizacji leżących na wspólnych geologicznych i geograficznych podstawach w zakresie korzystania z wód mineralnych i ich źródeł od średniowiecza do czasów współczesnych w otoczeniu kulturowym, historycznym i handlowym. Rozpatrywać będziemy i prezentować analogiczny rozwój dwóch miejscowości jakby były tzw. cyfrowymi bliźniakami (Digital Twins) na przestrzeni dziejów, działającymi w tym samym otoczeniu, ale przy różnych uwarunkowaniach – zasoby wód mineralnych w Rabce Zdroju i wiele źródeł, a ograniczone zasoby wody w postaci jednego źródła w Plavecu.

Pozwoli to na realizację działań w poniższych obszarach, z właściwą synergią i korzyścią dla obu miejscowości.

A. Ochrona dziedzictwa kulturowego: Renowacja i ochrona zabytków historycznych i przyrodniczych jest kluczem do zachowania tożsamości polsko-słowackiego pogranicza i jego bogactwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Chroniąc zabytki i zasoby naturalne, umożliwiamy ludziom lepsze poznanie i zrozumienie ich historii.

Zadanie 2 Rekonstrukcja zabytku kultury narodowej w Rabce

- Rekonstrukcja historycznego budynku Rabka
- Nadzór budowlany
- Wyposażenie budynku

Zadanie 3 Renowacja zamku Plaveč, grobowca rodu Horváth-Palocsayovcov i budowa obiektów turystycznych

- Access do zamku Plaveč i jego renowacja
- Rekonstrukcja grobowca rodu Horváth-Palocsayovcov
- Renowacja źródła mineralnego rodu Horváth-Palocsayovcov
- Budowa obiektów turystycznych zamku Plaveč
- Budowa centrum informacyjnego
- Wyposażenie centrum informacyjnego
- Budowa parkingów dla samochodów osobowych i autobusów
- Badania archeologiczne
- Nadzór budowlany

B. Zwiększenie zainteresowania odwiedzaniem pogranicza polsko-słowackiego: Wykorzystanie innowacyjnych technologii do stworzenia unikalnych i atrakcyjnych miejsc dla turystów w Rabce i Plavcu. Elementy edukacyjne i działania informacyjne związane z historią, geologią i nauką o zdrowiu pomogą mieszkańcom pogranicza polsko-słowackiego lepiej identyfikować się z miejscem, w którym żyją. Zwiększony ruch turystyczny dzięki nowym działaniom i odnowionej infrastrukturze przyczyni się do wzrostu gospodarczego regionu i wzmocni jego międzynarodową promocję.

Zadanie 4 - Innowacyjne technologie dla doświadczeń i edukacji

- Stworzenie interaktywnej ekspozycji w zrekonstruowanym budynku v Rabke
- Nadzór nad wystawą
- Stworzenie interaktywnego infocentrum informacyjno-edukacyjnego w Plaveču
- Nadzór nad interaktywną treścią

C. Rozszerzenie możliwości aktywnego spędzania czasu: poprzez przebudowę ścieżek pieszych i rowerowych oraz dodanie oznaczeń rowerowych, centrum informacyjne pod zamkiem Plaveč zostanie połączone z transgranicznymi trasami rowerowymi Aquavelo,

EuroVelo i Drogą wokół Tatr. Infrastrukturę transgranicznych tras rowerowych uzupełni połączenie centrum edukacyjno-wystawienniczego w Rabce z trasą rowerową VeloRaba i Szlakiem wokół Tatr. Rozwój centrów edukacyjno-wystawienniczych, odrestaurowanych zabytków kultury, szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych umożliwi mieszkańcom i turystom spędzanie wolnego czasu w aktywny i zdrowy sposób, wzmacniając tym samym tożsamość regionalną mieszkańców pogranicza.

Zadanie 5 Infrastruktura wzdłuż transgranicznych szlaków pieszych i rowerowych

- Dodanie znaków rowerowych w Rabce - połączenie z VeloRaba i Drogą wokół Tatr
- Cyfrowe wyświetlanie tras rowerowych i pieszych w okolicach Rabki

- Budowa tras dla pieszych i rowerzystów
- Ukończenie oznakowania rowerowego - połączenie Zamku Plaveč z Aquavelo, Eurovelo 11 i Drogą wokół Tatr
- Cyfrowe wyświetlanie tras rowerowych i pieszych w okolicy (routeplanner)

Promowanie lokalnego rozwoju gospodarczego i integracji społecznej poprzez wspólną platformę: projekt stworzy zintegrowaną ofertę usług turystycznych, stworzy możliwości zatrudnienia i wesprze lokalnych przedsiębiorców. Zaangażowanie społeczności w projekt będzie sprzyjać inkluzywnemu rozwojowi z korzyściami dla wszystkich mieszkańców pogranicza, podnosząc standardy życia i wzmacniając spójność społeczną społeczności. Brak informacji o dostępnych atrakcjach, wartościach kulturowych i historycznych lub wydarzeniach oznacza, że turyści nie są wystarczająco zmotywowani do odwiedzenia tych miejsc. Brak wspólnej promocji utrudnia korzystanie z zasobów naturalnych i kulturowych, co ogranicza możliwości rozwoju zrównoważonej turystyki. Brak zintegrowanego systemu promocji skutkuje zatem nie tylko niższą liczbą odwiedzających, ale także ogólnym osłabieniem potencjału turystycznego regionu, co ma negatywny wpływ na rozwój gospodarczy, kulturalny i społeczny regionu przygranicznego. Brak integracji oznacza, że polskie i słowackie destynacje często nie współpracują ze sobą, aby przyciągnąć turystów z obu stron granicy. Zintegrowana promocja poprzez platformę *In the Circle of Secrets* będzie wspierać wspólne transgraniczne projekty i produkty, które zwiększą atrakcyjność regionu jako całości i wzmocnią współpracę międzynarodową.

Zadanie 6 Promowanie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez wspólną zintegrowaną ofertę

- Wspólne wydarzenia publiczne w celu zaprezentowania partnerów i produktów turystycznych
- Dni Solanki
- Dni Zamku Plaveč

- Stworzenie zintegrowanej oferty usług turystycznych poprzez włączenie jej do platformy W Kręgu Tajemnic

5.2. Założenia programowe projektu

Centralnym elementem realizacji celów opisanych w podrozdziale 5.1. jest utworzenie wystawy stałej w budynku Willi Krzywoń w Rabce-zdroju jako centralnego punktu realizacji założeń celów programu i stworzenie z tego genius loci Rabki-Zdroju, prezentującego wszystkie aspekty ceków programu i będącego jednocześnie produktem turystycznym kreującym świadomość miejsca dla lokalnych mieszkańców, ale także miejsca, do którego będą zmierzać turyści, kuracjusze oraz turyści podróżujący szlakami i realizującymi punkty należące do Kręgu Tajemnic oraz wybierających turystykę rowerową, pieszą, na Podhalu i wokół Tatr. To także forma uświadomienia każdemu odwiedzającemu, jak wieli związek jest pomiędzy historią globalną i kształtowaniem tożsamości lokalnych społeczności, które znamy dzisiaj i często nawet nie wiemy jak bogata historia kryła się zanim miejsca te stały się takie, jakimi dzisiaj je widzimy oraz jak bardzo wspólna i zbieżna może być ta historia, pomimo pozornego braku wspólnych mianowników historycznych czy kulturowych.

Podstawowym celem ekspozycji, odróżniającym ją od innych tego typu obiektów w okolicy oraz funkcjonujących w podobnych miejscach jest skupienie się na pokazaniu nieoczywistych łączników wspólnej historii, tak charakterystycznej dla genezy, historii i rozwoju miejsc znajdujących się w pobliżu i na szlakach handlowych przebiegających przez Karpaty. W scenariuszu spotykają się dwa wątki historyczne, kulturowe i geograficzne, ale także uspójnienie tej historii w tle jakim jest woda (czysta, źrodlana, solankowa) i jej znaczenie dla dwóch, pozornie niezwiązanych ze sobą lokalizacji. Jak bardzo może być to wspólne i jak kształtowało to i wpływało na rozwój miejsc takich jak Rabka Zdrój i Plavec w obliczu rozwoju handlowego, kupieckiego, tła historycznego, jest właśnie nadrzędnym motywem i celem tej wystawy.

Ta „glokalność” (globalna – lokalność) jest właśnie charakterystyczna dla tego typu miejsc. Niedużych, ważnych, małoskalowych, ale pełnych różnorodności i kolorytu, pozwalających stawiać często pytania i zaskakiwać się, mówiąc: *niesamowite, skąd to się tutaj wzięło?*

Punktem wyjścia i głównymi osiami projektu będzie pokazanie obu lokalizacji – Plavec i Rabka – Zdrój w kontekście uwarunkowań geograficznych, w szczególności geologicznych źródeł pochodzenia wód oraz tego jak kształtowały się różnice w rozwoju obu lokalizacji leżących na wspólnych geologicznych i geograficznych podstawach w zakresie korzystania z wód mineralnych i ich źródeł od średniowiecza do czasów współczesnych w otoczeniu kulturowym, historycznym i handlowym. Rozpatrywać będziemy i prezentować analogiczny rozwój dwóch miejscowości jakby były tzw. cyfrowymi bliźniakami (Digital Twins) na przestrzeni dziejów, działającymi w tym samym otoczeniu, ale przy różnych uwarunkowaniach – zasoby wód mineralnych w Rabce Zdroju i wiele źródeł, a ograniczone zasoby wody w postaci jednego źródła w Plavecu.

Szczególny nacisk będzie położony w tej części projektu na historii i aspektach kulturowych w miejscowości Rabka – Zdrój i ukształtowaniu jej dzisiejszego otoczenia i spuścizny kulturowo-historycznej, która tworzy atrakcyjne miejsce dla turystów z wieloma możliwościami angażującego jego odkrywania. Projekt pokazuje przekrojowo i nielinearnie oraz z wykorzystaniem innowacyjnych metod prezentacji i kształtowania narracji, najważniejsze cechy i obszary, które wykształciły się na przestrzeni czasu.

Źródła historii – klamra

Rabka Zdrój – znaczna część pomieszczeń przeznaczona jest na opowieść związaną z Rabką Zdrój oraz Willą Krzywoń. Same jej wnętrza stanowić będą opowieść samą w sobie, a z wykorzystaniem oryginalnego wyposażenia zgromadzonego i przekazanego przez Muzeum im. Władysława Orkana zwiedzający poznać będą mogli charakter

miejsca i tworzywo kulturowo-historyczne z jakiego dzisiejsza Rabka Zdrój jest zbudowana. Główna narracja będzie podzielona na trzy elementy:

- część ogólna, dająca informację o obecnych działaniach w ramach projektu, ofercie turystycznej i historii Willi Krzywoń wraz z częścią ekspozycji czasowej, przeznacoznej także do aktywności eduakcyjnej, kulturalnej i lekcji edukacyjnych

- część parterowa – poświęcona genezie Rabki Zdrój i jej historii w okresie średniowiecza przed założeniem uzdrowiska i kształtowania się tożsamości miejsca, także w odniesieniu do historii Plaveca

- część na piętrze – opisująca czasy związane z uregulowaniem eksploatacji źródeł wód mineralnych i założeniem uzdrowiska i jego unikalnej specyfiki, niejako w opozycji do zamku Plavec, którego rola na szlaku handlowym zmalała i pozostał on świadkiem historii, bez dalszej eksploatacji źródła wody, poza studnią zamkową.

Plavec – ten wątek będzie się przewijał głównie w historii opowiadanej na parterze, gdzie mówimy o wspólnych źródłach historii. To tutaj w łamigłówce historycznej zobaczymy fakty i informacje, które wiążą ze sobą obie lokalizacje i budują ich specyfikę, dając podłoże historyczne, ale także handlowe (trakt handlowy) oraz aspekt rozwoju cywilizacyjnego.

W ten sposób każdy będzie mógł niejako po swojemu dociekać i odkrywać oba miejsca i poczuć się zachęcony do dalszego odkrywania każdego z nich. Eskpozycja w Willi Krzywoń ma zachęcić do szerszego odkrywania okolic i miejsc w Rabce Zdroju, spojrzeć na nią w zupełnie niespotykany dotychczas sposób i poszukiwać śladów historii, kultury poprzez podążanie szlakami w mieście i poza nim, jak również wzbudzić ciekawość i chęć odwiedzenia Plaveca, gdyż zadaniem ekspozycji jest zasiać ziarno ciekawości eksploracyjnej i poznania dwóch miejsc jednocześnie z równie ciekawymi historiami do opowiedzenia, aby uzyskać kompletny obraz kształtowania się tożsamości lokalnej.

5.4. Grupy docelowe

Ze względu na uwarunkowania lokalizacyjne oraz obiektowe, a także konieczność dostosowania oferty do praktycznie każdego rodzaju odbiorcy musi ona być bardzo różnorodna i przemawiać nowoczesnym językiem, korzystając w pełni z samego budynku, który z kolei jest świadkiem historii i posiada unikatowy, zabytkowy charakter. Z drugiej strony zakładane zróżnicowanie tematyczne powinno pozwolić na zwiedzanie w sposób ciekawy i angażujący tworząc logiczną i chronologiczną całość.

Grupą docelową w przypadku obiektu i ze względu na jego uwarunkowania i charakter będą grupy zorganizowane, ale także przewidziana jest dostępność dla osób indywidulanych.

Potencjał grup zorganizowanych stanowiących grupę bazową budują przede wszystkim turnusy kuracjuszy i grupy turystyczne odwiedzające Rabkę-Zdrój pod opieką przewodnika, czy tez w ramach aktywności pobytowych. To właśnie oni stanowią największą grupę odbiorców w instytucjach o charakterze muzealnym w skali całego kraju (około 56% w skali całego kraju na podstawie danych GUS w oparciu o raporty jednostek publicznych). Drugą grupą w tym przypadku będą odbiorcy poszukujący unikatowych wrażeń i obiektów, będących świadectwem rozwoju regionu, punktów na trasie turystycznej i atrakcji kulturowo-historycznych.

Grupy zorganizowane mają szczególne znaczenie, ponieważ tworzą współczynnik sukcesu projektu. Ze względu jednak na uwarunkowania i charakter obiektu zakłada się, że oferta edukacyjna będzie przewidziana dla kategorii wiekowej 6+.

Bardzo ważną grupą odbiorców są uczestnicy niepełnosprawni ruchowo, wzrokowo oraz słuchowo. Przewiduje się wprowadzenie określonej ilość atrakcji dostosowanych dla tej grupy oraz rozwiązania umożliwiające aktywny udział wszystkim niepełnosprawnym.

Ze względu na wiek osób odwiedzających Willę Krzywoń można wyodrębnić

następujące grupy (o umownym przedziale wiekowym):

1. Dzieci 6-10;
2. Juniorzy 11 – 21;
3. Dorośli 21 – 55;
4. Seniorzy 55+.

Każda z powyższych grup wiekowych posiada indywidualne potrzeby poznawcze i edukacyjne. Propozycja oferty Programowej i związane z nią rozwiązania techniczne oraz merytoryczne powinny zostać tak skomponowane, aby odpowiadać na potrzeby każdej z tych grup.

Przyjęte założenia zakładają, że odbiorcami przekazywanych treści mogą być grupy zorganizowane jako tworzone ad hoc, a także grupy zorganizowane już uprzednio, które przyjeżdżają w konkretnym celu turystycznym i posiadający tą ekspozycję w planach swojej wizyty.

Grupy zorganizowane, w szczególności te z przewodnikiem, będą korzystały z oferty ekspozycji w Willi Krzywoń najczęściej w ramach wycieczek prowadzonych przez wykwalifikowanych przewodników, nadzorujących również bezpieczeństwo grup. Odbiorcy indywidualni będą mogli skorzystać z oferty Willi Krzywoń w następujących proponowanych formach:

a) zwiedzanie z przewodnikiem poprzez dołączenie lub sformowanie grupy zorganizowanej w określonych dniach i godzinach udostępnienia Ekspozycji,

b) korzystanie ze zwiedzania w wyznaczonych godzinach i dniach indywidualnie w miarę dostępności Ekspozycji.

Maksymalna liczebność danej grupy przy jednorazowym wejściu na ekspozycję to 25 osób. Szacowany czas zwiedzania w zależności od stopnia szczegółowości zapoznawania się z materiałami zgromadzonymi na ekspozycji to 45 – 90 minut. Nie można jednak wykluczyć, że czas zwiedzania ulec może wydłużeniu w przypadku poszerzenia treści przez przewodnika.
Jednorazowo na ekspozycji może przebywać maksymalnie dwie grupy zwiedzających, czyli 50 osób.

Przestrzeń wystaw czasowych będzie przewidziana do zwiedzania dla maksymalnie 45 osób. Powyższe liczby nie dotyczą osób obsługujących obiekt.
Obsługa zobowiązana będzie do kontrolowania wejść na ekspozycję poprzez system zliczania osób.

Osobną formą zwiedzania ekspozycji będą wydarzenia zorganizowane takie jak koncerty, odczyty czy prelekcje, wystawy oraz pokazy w wyznaczonych i z góry ustalonych datach. W takim przypadku sposób zwiedzania oraz dostępność ekspozycji będzie regulowana przez program danego wydarzenia i zakłada się, że w tej przestrzeni może znaleźć się dużo większa liczba osób – maksymalnie 80 osób.

Elementem całości projektu i formy korzystania z ekspozycji będzie również poddasze, które po udostępnieniu stanie się przestrzenią wystaw czasowych, dostępnych niezależnie od ekspozycji stałej i przeznaczone do wystawiennictwa tematycznego, sezonowego, fakultatywnego, jak również może stać się przestrzenią animacji, działań edukacyjnych, szkoleń i lekcji kulturowych i historycznych.

Należy zwrócić szczególna uwagę na fakt, iż ekspozycja docelowo będzie punktem zintegrowanym z pozostałą oferta turystyczną uzdrowiska oraz innych projektów już zrealizowanych na terenie Rabki – Zdrój bądź w jej bezpośrednim sąsiedztwie, co ma kluczowe znaczenie przy planowaniu ruchu turystycznego w obiekcie.

5.5. Scenariusz ramowy ekspozycji

Podstawowym celem ekspozycji, odróżniającym ją od innych tego typu obiektów jest nielinearny sposób zwiedzania obiektu, który sam w sobie jest zabytkiem i dodatkowo będzie mieścił w sobie treści związane z powstaniem i rozwojem Rabki – Zdroju od czasów jej pierwszej wzmianki. Obiekt będzie też spełniał wielorakie funkcje kulturowe i turystyczne, gdyż jego wnętrza będą umożliwiały organizację wystaw czasowych, pokazów historycznych i artystycznych, animacji okazjonalnych, lekcji edukacyjnych,

wernisaży oraz punktu informacyjnego i turystycznego dla odwiedzających i przebywających w Rabce – Zdroju.

Charakterystyczna architektura obiektu poniekąd sama narzuca formę zwiedzania, czyniąc je ciekawym, indywidualnym doświadczeniem, bez określonego tempa zwiedzania czy wyznaczonej ścieżki. Naturalny podział obiektu wynikający z funkcji architektonicznych sam tworzy ścieżkę zwiedzania, w której towarzyszą nam niejako retrospekcje z okresów historycznych, które dedykowane są istotnym elementom historycznym, kulturowym, czy społecznym. Swoista podróż w czasie powoduje, że przenosimy się w poszczególnych pomieszczeniach do rzeczywistości z danego okresu, ale bez zbytniej dosłowności. Za pomocą nowoczesnych narzędzi ekspozycyjnych i eksponatów oryginalnych, tworzymy wrażeniową podróż przez historię Rabki Zdrój, aby lepiej poznać i zrozumieć to miejsce i jego okolice, a także zachęcić do dalszego odkrywania całego miasta i jego otoczenia, a także zwrócić uwagę na konotacje i połączenia historyczne i kulturowe z Podhalem, Spiszem, a więc i Plavecem, którego obecność również zaznaczona jest na ekspozycji.

Sposób zwiedzania nie musi być ani chronologiczny, ani też liniowy – od pomieszczenia do pomieszczenia. Jedyny podział obowiązuje ze względu na piętrowość, gdzie na parterze mamy genezę, czasy lokacyjne miejscowości oraz życie w średniowieczu naznaczone rzemiosłem i handlem, a na piętrze mamy czasy nowożytne i uzdrowiskowe, które odmieniły oblicze Rabki Zdroju, podczas gdy Plavec całkowicie został pozbawiony swojej funkcji.

Hall wejściowy

Wejście do obiektu możliwe jest na z dwóch stron – od strony parku, gdzie wchodzimy do Sali obsługi zwiedzających, oraz od strony ul. Parkowej, gdzie wchodzimy od razu do holu głównego (zabytkowej klatki schodowej). Od samego początku towarzyszą nam dźwięki związane z wodami źródlanymi i przenikającym delikatnie gwarem uzdrowiska. W tej klatce schodowej zaczynamy naszą opowieść i stąd rozchodzą się jej wątki i poszczególne retrospekcje w pomieszczeniach.

Zdrój

Sól, solanka, woda mineralna (zdrój) – instalacja wrażeniowa

Instalacja artystyczna polegająca na zbudowaniu formy przestrzennej, podświetlanej skały solnej, na której znajdzie się forma ujęcia wody solankowej ze zdobieniami kamiennymi i metalowymi, a nad nimi w formie żyrandola zabudowa w formie tężni z tarniną i kapiącą wodą. Symbolizować to będzie genezę Rabki zdrój i przejście od złóż soli, źródeł solankowych po wody mineralne, aż do funkcji uzdrowiska.

Na ścianach dekoracje z brył solnych, ale także z analogii do wód mineralnych oraz odkryte polichromie ozdobne jako świadki czasu. Na klatce wykonany mural dekoracyjny w formie polichromii, pokazujący historię uzdrowiska oraz willi Krzywoń, z wykorzystaniem symboliki dyliżansu, który pojawia się na osi czasu w momencie kiedy założono pocztę.

W hallu znajdzie się też punkt kasowo-obsługowy z przejściem do pomieszczenia obsługi gości i zwiedzających. W punkcie kasowym, zaaranżowanym na pijalnię wód mineralnych i motywów tężni solankowych, znajdą się meble wykonane z płyt solnych oraz aranżacja ścian w formie zabytkowej pijalni wód. Ciekawym elementem będzie pijałka, która będzie podtrzymywana przez wykonany z żywicy wypływ wody z lejka (ten motyw będzie także powtórzony w instalacji artystycznej w jej górnej kulminacji).

Korytarz – tunel czasu

W korytarzu znajdziemy instalację projekcyjną, która będzie na ścianach wyświetlać na ścianach, animowane obrazy z dawnych czasów Rabki Zdroju w średniowieczu, korzystając ze stylu ilustracyjnego dawnych ksiąg. Krótka historia otrzymania Rabki Zdroju przez Cystersów ze Szczyrzyca, czasy biskupa krakowskiego Jana Muskaty (w tym miejscu także będzie odnośnik do zamku Plavec, którego Jan Muskata był właścicielem krótko przed lokacją Rabki) i Władysława Łokietka oraz lokacji Rabki na prawie Magdeburskim w XIV wieku oraz ulokowaniem Rabki na węgierskim trakcie handlowym. Swoisty tunel czasowy, który wprowadzać będzie zwiedzających do kolejnych pomieszczeń z retrospekcjami.

Punkt obsługi ruchu turystycznego – PORT

Pomieszczenie ogólnodostępne, do którego można wejść z klatki schodowej, ale także od strony parku. Jest to więc kluczowe pomieszczenie w budynku, gdyż doskonale spełni funkcję dość nietypowej informacji turystycznej. W pomieszczeniu znajdzie się na środku mapa wielkoformatowa 3D, wykonana w formie reliefu terenowego okolic Rabki Zdroju. Korzystając z interfejsu interaktywnego będziemy mogli na niej wyświetlić informacje turystyczne o szlakach, zabytkach, miejscach wartych odwiedzenia, trasach pieszych, rowerowych, trasach tematycznych, ścieżkach dydaktycznych oraz połączeniu z innymi szlakami w ramach programów EuroVelo, Dookoła Tatr, Podhala itp.. Będziemy mogli także odtworzyć historię rozwoju Rabki od momentu jej założenia do czasów współczesnych.

W pomieszczeniu znajdą się też na ścianach informacje dodatkowe i uzupełniające, materiały do pobrania oraz stanowisko informacyjne o wydarzeniach bieżących w obiekcie i w miejscowości. A także informacja na temat beneficjentów projektu.

W tym miejscu także przewiduje się także materiały związane z historią Willi Krzywoń opisującej poszczególne wydarzenia z jej historii.

Historia Willi Krzywoń

Willa należy do wyróżniających się przykładów architektury uzdrowiskowej Rabki Zdrój z pierwszego okresu istnienia kurortu.

Willa wybudowana została po 1864 r. i nadano jej nazwę „Pod Scholastyką". Należała do najbardziej reprezentacyjnych obiektów Zakładu Kąpielowego, którego właścicielem był Julian Zubrzycki. Wymieniona jest w sześciostronicowym „Opisie Zakładu Zdrojowego w Rabce" z 1869 r. Więcej informacji o willi znalazło się w pierwszym przewodniku po uzdrowisku z 1888 r., autorstwa lekarza zdrojowego dr. Franciszka Mieczysława Głuchowskiego. Autor pisał, że w willi udostępniono kuracjuszom 16 mieszkań, składających się z ok. 20 pokoi. Willa była w tym czasie także siedzibą cesarsko-królewskiej poczty i pełniła tę rolę do 1929 r., kiedy wybudowano nowy gmach. Po 1929 r. willa nadal pełniła funkcje publiczne, m.in. miała tu siedzibę Komisja Zdrojowa. W latach okupacji w willi urzędował Zarząd Gminy. Po II wojnie światowej przeznaczona została na mieszkania i znalazły tu miejsce różne instytucje i organizacje.

Bar zdrojowy

Pomieszczenie ogólnodostępne zaaranżowane za pomocą oryginalnych eksponatów, które funkcjonowały w barze w Rabce Zdroju w złotej erze uzdrowiska. Każdy może wejść i skorzystać z drobnej gastronomii (kawa, herbata, ciasto kiedy będą dostępne np. w weekendy – wskazany lokalny produkt typu: herbata zdrojowa, kawa kuracjuszka, zdrowe ciasto mineralne, produkty regionalne, sole). Natomiast sama aranżacja będzie też ekspozycją samą w sobie, gdyż na stolikach retro znajdą się wyświetlane informacje z historii społecznej Rabki Zdroju, informacje plotkarskie, a także informacje o znanych postaciach przebywających w Rabce Zdroju od momentu stworzenia uzdrowiska. Tu także będą gazety w formie kronik towarzyskich, gdzie będziemy mogli zapoznać się z codziennym życiem Rabki, do przeczytania będą ciekawe materiały archiwalne, zegar stojący pokazujący czas nieco inaczej niż zwyczajne zegary, gdzie tarcza będzie przemieszczała się okresami, a nie godzinami, a ściany wokół niego będą się zmieniać w rytm zmian historycznych i czasów wskazywanych przez zegar na bazie zdjęć archiwalnych.

W związku z zagospodarowaniem terenu na zewnątrz willi od strony parku, będzie możliwość wyjścia przez pomieszczenie obsługi ruchu turystycznego i skorzystanie ze stolików i parasoli stylizowanych na meble i parasole z epoki, nawiązujące wzornictwem do pomieszczenia baru.

Całość zostanie zaaranżowana z wykorzystaniem eksponatów posiadanych przez Muzeum im. Władysława Orkana pozyskanych z baru „U Lorenca i Wenca" z XX-lecia międzywojennego.

Wspólne źródła historii

Nieduże pomieszczenie, w którym dowiemy się co łączy Rabkę Zdrój i Plavec, pomimo całkowicie różnej linii rozwoju. Jednak to tutaj wspólna historia geologiczna związana z wykształceniem się Łuku Karpat i historyczne związki Polski i Spiszu sprawiły, że obie lokalizacje zaistniały, choć w różnej formie. I tu znajdziemy w formie poszczególnych elementów rozrzuconych na przestrzeni średniowiecza, dużo wspólnych elementów. Wykorzystamy do tego skojarzenia rodem z gry Dixit, gdzie wspólna geneza prowadzić nas będzie przez snap-shoty historycznych wydarzeń i postaci. Zwiedzający sam oceni na ile wspólne te wątki są, a na ile różne, na tle ogólnej bazy wspólnej historii. Ekspozycja nie będzie niczego podpowiadać, a jedynie dawać

tło wspólnej historii, a zwiedzający będą mogli, także poprzez przekładanie zdjęć i informacji na ścianie myśli i wydarzeń, próbować znaleźć wspólne wątki. Ta zabawa historyczno – kulturowa pozwoli także na całkowicie inne podejście do prezentacji wątków historycznych. Tu także będzie miejsca na podania i legendy związane z Rabką oraz jej lokacją, które stanowią genezę miejscowych nazw, ale i także odkrycia lokalnych zdrojów czy źródeł solankowych. Legendy do wysłuchania i do objerzenia na niedużych ekranach w formie komiksowej.

Geologia

Karpaty stanowią młody łańcuch górski, który przeszedł skomplikowany rozwój geologiczny w erze paleozoicznej i mezozoicznej, zakończony sfałdowaniem i wypiętrzeniem w trakcie orogenezy alpejskiej na przełomie kredy i trzeciorzędu (ok. 65–13 mln lat temu). Okresy tworzenia osadów na dnie oceanu były przeplatane intensywną aktywnością tektoniczną i wulkaniczną. Bogata georóżnorodność jest zatem cechą charakterystyczną środowiska Karpat. Zróżnicowanie budowy geologicznej i rzeźby są ważnymi komponentami wpływającymi bezpośrednio na zróżnicowanie warunków dla funkcjonowania roślin i zwierząt (bioróżnorodności), ale także warunków życia i działalności człowieka.

Z geologicznego punktu widzenia, Karpaty są kontynuacją Alp, z którymi łączą się na zachodzie w rejonie Kotliny Wiedeńskiej. Na południu Karpaty przechodzą bezpośrednio w pasma Gór Bałkańskich. Obszar obecnych Karpat w paleozoiku był częścią rozległego super-kontynentu Pangea, który po rozpadzie tworzył w mezozoiku szereg mniejszych bloków oddzielonych od siebie basenami morskimi wchodzącymi w skład oceanu Tetyda. W okresie jurajskim bloki te uległy znacznemu rozczłonkowaniu wędrując w kierunku północnym i północno-wschodnim ze strefy zwrotnikowej do umiarkowanej. Od kredy, bloki te zaczęły zderzać się i konsolidować ze sztywną południową krawędzią platformy europejskiej, a wypełnienie rozdzielających je basenów morskich zostało sfałdowane przed czołem nasuwających się bloków i wyniesione na powierzchnię w postaci górotworu. Okres ten nazywany jest orogenezą alpejską. Proces fałdowania migrował w czasie wzdłuż łuku Karpat od najwcześniej zespolonych Karpat Zachodnich (15 mln lat temu) po najpóźniej sfałdowaną południową część Karpat Wschodnich (ok. 5 mln lat temu). W końcowej fazie orogenezy alpejskiej, po ustaniu nacisku tektonicznego doszło do grawitacyjnego rozpadu Karpat pod wpływem własnego ciężaru, którego skutkiem było powstanie szeregu kotlin śródgórskich (np. Orawskiej, Liptowskiej, Sądeckiej) ograniczonych uskokami oraz intensywnej aktywności wulkanicznej wzdłuż głębokich spękań tektonicznych po wewnętrznej stronie łuku Karpat.

Karpaty to system górski składający się z kilku stref różniących się wiekiem i budową geologiczną.

KARPATY ZACHODNIE leżą na terytorium Słowacji, Czech, Polski i Węgier. Karpaty Zachodnie sięgają ku SW po dolinę Dunaju i Bramę Hainburską w Austrii, gdzie w obniżeniu zwanym Bramą Carnunt położonym na zachód od Wzgórz Hainburskich znajduje się geologiczna granica z Alpami Wschodnimi. Przez tę bramę jeszcze pod koniec kenozoiku przepływał Dunaj. Północna granica na Morawach i w Polsce tworzy wyraźny próg morfologiczny dowiązujący do brzeżnego nasunięcia Karpat na swoje przedpole. Południowa granica jest mniej wyraźna ze względu na rozległe równiny

Kotliny Panońskiej leżące wzdłuż wewnętrznej strony łuku górskiego, które przecinają system górski Karpat Zachodnich i wnikają głęboko w jego obręb. Karpaty Zachodnie dzielą się na Zewnętrzne, Centralne i Wewnętrzne Karpaty Zachodnie.

Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (Zachodnie Karpaty Fliszowe) obejmują zbudowane z fliszu pasy zrównanego Pogórza Karpackiego oraz pas gór średnich – Beskidów (Babia Góra, 1725 m n.p.m.). Strefa fliszowa zbudowana jest z grubego (5–7 km) kompleksu skał osadowych, w którym występują głównie naprzemiennie ułożone warstwy piaskowców, mułowców i łupków. Ze względu na różnice w odporności i przepuszczalności wody, często występują tu ruchy masowe – głównie osuwanie.

Pieniński Pas Skałkowy (PPS) tworzy długi i wąski (średnio 2–5 km) pas pomiędzy Zewnętrznymi i Centralnymi Karpatami Zachodnimi. Zaczyna się on na zachodzie w Wiedniu a w okolicach miejscowości Podbranč pojawia się na Słowacji ciągnąc się wzdłuż dolin Wagu i Orawy. Dalej przechodzi do Polski tworząc południowe obramowanie kotliny Orawsko Nowotarskiej i przez Pieniny przechodzi na Słowację Wschodnią. Najwyższym wzniesieniem PPS jest Wysoka (1050 m n.p.m.) położona w Małych Pieninach na granicy Polski i Słowacji. Całkowita długość PPS wynosi około 600 km. Strefa skałkowa jest najszersza na obszarze Považa i osiąga szerokość 15 km. Skałki pienińskie tworzą odporne formacje skalne o długości od kilku metrów do kilku kilometrów, zbudowane z mezozoicznych wapieni. Wystają one z bardziej miękkich iłowców i margli, które pochodzą z górnej kredy. Ten bardziej miękki materiał buduje obniżenia rozdzielające skałki. W przeszłości wiele wyniosłych skał Pienińskiego Pasa Skałkowego służyło jako baza do budowy zamków (np. zamek Vršatec, Orawski, Czorsztyn, Niedzica, Stara Lubowla, Kamienica, i inne).

Karpaty to wspólna geologiczna historia rozciągająca się miliony lat wstecz. Z punktu widzenia dzisiejszej skali postrzegania rzeczywistości wyrosły Tatry, ale i pomniejsze pasma gór poprzecinane dolinami, połączone przełęczami i porysowane korytami rzek. Wypiętrzenia geologiczne, które podzieliły łukiem karpackim całe regiony i kraje tworząc naturalne granice, wyznaczyły także możliwe przejścia komunikacyjne pomiędzy nimi, definiując i narzucając wspólne konotacje historyczne, kulturowe i wpłynęły na wspólne, choć bardzo różnorodne procesy kształtowania się lokalnych społeczności. Jedno co było wspólne dla wszystkich to zasoby geologiczne – budulec (kamień, drewno) oraz woda – szczególnie ta czysta, słodka lub solankowa, skutkująca powstawaniem źródeł mineralnych. Dostęp do czystej wody pitnej czy to na zamku, czy to w formie produkcyjnej jej roli (warzenia soli, stężania), aby w końcu dotrzeć do jej mineralnych bogatych złóż ma wspólną genezą związaną z odmiennymi potrzebami społeczności i jej szansami na lokalny rozwój. Geologia ukształtowała więc też obszar wspólnych dążeń do rozwoju i dostatniego życia, rozwoju lokalnej medycyny, korzystającej z globalnych jej zdobyczy i kierunków.

Ostatecznie na początku lat 30-tych XI w. granica polsko – węgierska ukształtowała się na głównym grzbiecie Karpat, i tak już pozostało na długie lata.

Północna część Węgier, z którymi przyszło Polsce sąsiadować, nazwana została Górnymi Węgrami, obecnie to Republika Słowacka.

W takim to kontekście geopolitycznym poczęły się rozwijać kontakty sojusznicze, dynastyczne, kulturowe oraz odgrywające zdecydowanie najbardziej istotną rolę w sąsiedztwie tych państw i narodów, stosunki gospodarcze.

Nośnikiem tych zjawisk były drogi, których prekursorem w tym obszarze był wspomniany już „Szlak Bursztynowy" i trasy wędrówek ludów niejednokrotnie przekraczających górski wał Karpat w poszukiwaniu nowych przestrzeni życiowych.

Istotną rolę w ukształtowaniu się powiązań drogowych polsko – węgierskiego pogranicza, odegrał układ dolin rzecznych wytworzonych na południowych i północnych stokach Karpat. To owe doliny i zamykające je w pasie grzbietowym gór przełęcze tworzące naturalne bramy, wypełniły się ciągami dróg, które zaczęły pełnić swoją dziejową, służebną rolę.

CEL WYSTAWY

Prześledźmy zatem ich historię, która wraz z ludzkim potencjałem nabierając coraz żywszego tempa, wpłynęła nie tylko na ówczesne im czasy ale i dzisiejszą rzeczywistość.

Uwarunkowania historyczne i polityczne

Polityczne, ale i handlowe znaczeniu tych dróg niepomiernie wzrosło z chwilą powstania tzw. „zastawu spiskiego", czyli oddania pod polską administrację 13 miast spiskich (5 terytorialnych enklaw) oraz Lubowli, Podolińca i Gniazd traktowanych jako ziemie odzyskane, a tworzących wspólnie starosto spiskie. Miasta te stały się bezpośrednim celem różnorakich poselstw dyplomatycznych, urzędników królewskich, kupieckich karawan, rzemieślników różnych profesji, ożywiając przez to znacznie ruch na pogranicznych drogach.

Władcy dwóch sąsiadujących ze sobą krajów Polski i Węgier dbali o poprawność wzajemnych stosunków widząc w tym obopólne korzyści. Wielokrotnie były to spotkania osobiste, organizowane w swoich stolicach czy też w pasie przygranicznym. Ważnym sposobem na utrwalenie sojuszu były ponadto związki małżeńskie w obrębie panujących rodów. „Wymiana matrymonialna" Polski z Węgrami na szczeblu monarszym, była stosunkowo częsta, co w połączeniu z wizytami dyplomatycznymi skutkowało nazwaniem szlaków którymi przemieszczały się orszaki, drogami królewskimi, czyli Via Regia.

Historyczne relacje i wydarzenia na szczeblu monarszym, ukazują skalę wzajemnych powiązań polsko-węgierskich i znaczenie dróg tranzytowych, którymi wędrowali królowie wraz ze swymi orszakami dworzan i zastępami rycerskimi. Oni to przydali drodze tytułowe miano Via Regia.

Nie wszystkie ślady na przestrzeni wieków dotyczące kontaktów polsko-węgierskich przetrwały w zapisach czy też w jakiejkolwiek innej materialnej postaci. Niejednokrotnie pamięta o nich jedynie ludowa tradycja, legenda, ale te nie posiadając wiarygodnych podstaw, są pomijane i niedoceniane. Warto jednakże wsłuchać się w ich treści, bo przecież u podstawy legendy tkwi zawsze jakiś fakt, wydarzenie, które kiedyś w rzeczywistości zaistniało. W turystycznych peregrynacjach po tych szlakach, warto je nieraz włączyć do krajoznawczego poznawania.

Od najwcześniejszych czasów piastowskich, drogami polsko-węgierskiego pogranicza przemieszczały się zastępy rycerstwa. Sprawiły to sojusze zawierane między sąsiadującymi ze sobą państwami o wzajemnej pomocy zbrojnej. Posiłki wojskowe nie były tu więc rzadkim zjawiskiem.

Na przełomie 1304 i 1305 r. ruszyła zbrojna wyprawa Władysława Łokietka do Polski z terenu Węgier, stamtąd prowadził sojuszniczych wojów przeciwko Wacławowi II. Szedł doliną Popradu i Dunajca, zajmując Ziemię Sądecką i Krakowską.

Jan Muskata, pochodzący ze Śląska młody duchowny, wkroczył do wielkiej polityki, gdy został kanonikiem kapituły wrocławskiej i krakowskiej. Odtąd był członkiem wewnętrznego kręgu najważniejszych księży w diecezji. Musiał cechować się inteligencją i umiejętnością zjednywania sobie ludzi, bo gdy ruszył do Rzymu jako poseł do papieża, wrócił stamtąd z prestiżową i ważną funkcją kolektora świętopietrza, czyli urzędnika kościelnego odpowiedzialnego za zbieranie daniny, jaką Polska od czasów Mieszka I płaciła papiestwu.

To wówczas, podczas misji dyplomatycznej dotyczącej dochodów z żup solnych, Muskata został dostrzeżony przez Wacława II. Potężny władca Czech z dynastii Przemyślidów budował wówczas swoje wpływy w Polsce w opozycji do planów zjednoczeniowych wielkopolskiego księcia Przemysła II. To czeski monarcha pomógł Muskacie w zdobyciu

mitry krakowskiego biskupa. W tym kontekście nieobecność Muskaty podczas koronacji Przemysła II w Gnieźnie była manifestacją polityczną.

Na czas władzy Wacława II w Polsce przypadał okres największej potęgi Muskaty. "Nie ma na świecie niebezpieczniejszego odeń człowieka" miał o biskupie powiedzieć prepozyt sandomierski Zdzisław.

Czeski władca pozwolił krakowskiemu biskupowi na budowę własnego władztwa: tytułował go księciem, darował mu liczne zamki w Małopolsce i na Spiszu, pozwolił na obwarowanie miast, które znajdowały się w biskupiej domenie. DO nich należał także zamek Plavec pełniący funkcje obronną na trakcie handlowym.

Muskata stał się bardziej politykiem niż duchownym. Ówczesną tajemnicą poliszynela było to, że biskup za nic ma celibat i utrzymuje intymne relacje z pewną niemiecką mieszczanką. Były to czasy "Jana I", niekoronowanego księcia Małopolski.

Nic dziwnego, że gdy na politycznym horyzoncie pojawił się nowy gracz – ambitny książę Władysław Łokietek, Muskata stał się jego najzagorzalszym przeciwnikiem w Polsce. Występując boku Wacława II, doprowadził do wygnania Łokietka.

Los chwilowo był po stronie Muskaty, ale nie na długo. W 1304 roku do kraju wrócił Łokietek wspierany przez węgierskich sprzymierzeńców. Panowanie Przemyślidów oparte było głównie na niemieckim patrycjacie, nic zatem dziwnego, że na powracającego księcia czekało liczne rycerstwo, które dość miało już Wacławowych rządów noszących wszelkie znamiona okupacji.

W Małopolsce wybuchła regularna wojna między najemnikami i stronnikami Muskaty z jednej, a Łokietkiem z drugiej strony. O tym, jak niewiele znaczyli dla biskupa krakowskiego jego właśni poddani i wierni, świadczy to, że swoim najemnikom wskazał topór jako "klucze św. Piotra", dając im tym samym przyzwolenie na grabienie miast, wsi i kościołów.

Szczęście opuściło Muskatę, gdy w 1306 roku zamordowany został Wacław III, ostatni przedstawiciel dynastii Przemyślidów. Biskup nie mógł liczyć na posiłki z pogrążonych w chaosie Czech, a jego własne siły były zbyt skromne, by poradzić sobie z wojskami Łokietka. Na domiar złego sprawę księcia poparł arcybiskup gnieźnieński Jakub Świnka, który obłożył klątwą biskupa krakowskiego.

Mąciciel na wygnaniu

Przez ponad rok biskup był więźniem księcia. W 1309 roku Muskata, przegrany militarnie i politycznie, musiał udać się na wygnanie. Powrócił na rodzinny Śląsk. Ambitny duchowny nie dał za wygraną. Najpierw, odwołując się zapewne do starych kontaktów w kurii papieskiej, doprowadził do zdjęcia z siebie klątwy i obłożenia ekskomuniką... Władysława Łokietka.

Jednocześnie Muskata rozpoczął negocjacje z Janem Luksemburskim. Król odziedziczył schedę po Przemyślidach i jako taki rościł sobie też prawa do korony polskiej. To także pozbawiony godności biskup stał prawdopodobnie za wymierzonym w Łokietka buntem krakowskiego wójta Alberta w latach 1311-1312.

Gdy w 1314 roku Łokietek opanował Wielkopolskę, mógł rozpocząć starania o koronę. Do papieża wybrał się wówczas następca Jakuba Świnki, biskup Borzysław.

Powrót Muskaty to był warunek sine qua non, aby podjąć starania koronacyjne, książę był bowiem wciąż wyklęty po konflikcie z biskupem. Pismo papieskie dla Borzysława zawierało klauzulę, że arcybiskup sam ma znaleźć sposób, w jaki pogodzić zwaśnione strony, co dawało mu prawo użycia wszelkich możliwych środków dla zażegnania konfliktu. Mógł zatem zdjąć klątwę z księcia, o co w gruncie rzeczy chodziło. Stary Muskata, który dotąd liczył na poparcie papieża, musiał pogodzić się w końcu z losem i powrócił do Krakowa. Ostatnia przeszkoda do koronacji wydawała się zażegnana.

Koronacja Władysława Łokietka i zjednoczenie dzielnicowe w 1320 r. praktycznie pozbawiło Muskatę wpływów, a także zmieniło stosunki kościelne i monrachiczne. Także wygląda na to, że opactwo w Szczyrzycu tracąc Rabkę poddało ją monarchii i miasto zostało założone na prawie magdeburskim według przywilejów łokietkowskich.

Historia cystersów na Podtatrzu i Sądecczyźnie sięga 1234 r., kiedy to wojewoda krakowski Teodor Gryfita ofiarował cystersom z Jędrzejowa rozległe ziemie w tym rejonie - by je skolonizowali. Pierwotnie ojcowie mieli siedzibę w Ludźmierzu. Ok. 10 lat później przenieśli się do Szczyrzyca. Nie jest znana dokładnie przyczyna ich decyzji, ale jako czynniki, które zmusiły ojców do przeprowadzki, wymienia się: surowy klimat, nieurodzajną ziemię i groźbę najazdów tatarskich.

Od tego czasu nieprzerwanie i na trwałe cystersi zrośli się z dziejami tej niewielkiej miejscowości malowniczo położonej u stóp Cietnia w Beskidzie Wyspowym. Pod koniec XIII stulecia, po upływie pierwszych kilkudziesięciu lat od chwili fundacji klasztoru w Szczyrzycu, zyskał on już trwałe podstawy materialne do swego istnienia i działania. To zapewne już wówczas wzniesiono zabudowania klasztorne i świątynie – prawdopodobnie jeszcze drewniane – po których nie przetrwały żadne ślady do czasów nam współczesnych. Ponadto cystersi – choćby poprzez parafię w Górze św. Jana - aktywnie włączyli się w nieustannie postępujący proces chrystianizacyjny i kolonizacyjny ziem Małopolski w średniowieczu.

Zakonnicy szczyrzyccy przez wieki troszczyli się o majątek klasztorny, nadany im przez Teodora Gryfitę. Nie tylko starali się o to, aby zachować go przed próbami zagarnięcia przez nieżyczliwych sąsiadów, ale z czasem powiększali go dzięki dokonywanym zakupom, darowiznom i legatom.

Z kolei szykujący się do wojny z Zakonem król Władysław Jagiełło rozpoczął tworzyć przy drogach prowadzących z Węgier do Polski punkty oporu, ruchome twierdze. Miano kotcze zamki pochodzi od węgierskiego słowa kocs i oznacza wóz, koczyć, to znaczy toczyć się. Ostatecznie nazwę tą spolszczono i dziś kotcze zamki występują jako kocie zamki. Otoczone wozami (koczami) stanowiska obronne wspomagane zasiekami, stanowiły lokalne, skuteczne zapory przeciw spodziewanym zagonom wojsk Zygmunta Luksemburczyka. Te warowne obozy zorganizowano nad Tyliczem (Huzary), Nawojową, Barcicami, Starym Sączem (Przysietnica), Jazowskiem, Grywałdem i Nowym Targiem. A więc w rejonach, gdzie przebiegały najważniejsze drogi prowadzące od granicy.

Historia Rabki – Zdrój

Historia Rabki sięga XIII wieku. Po raz pierwszy nazwa miejscowości została wymieniona w dokumencie Bolesława V Wstydliwego z 1254 roku, potwierdzającym posiadanie tych terenów przez klasztor Cystersów ze Szczyrzyca. Jest w nim mowa o istniejących tu warzelniach soli. Jan Długosz powołując się na ten dokument, użył wyrażenia „Sal in Rabka", świadczy to o tym, iż rabczańskie solanki były już wtedy znane i doceniane. Również niektóre nazwy podawane w XIII wieku, jak np. rzeka Słonka, potwierdzają eksploatację soli rabczańskich. Cystersi korzystali z warzelni do lat 30-tych XIV w., kiedy to pozbawieni zostali większości swych dóbr na Podhalu oraz terenach rabczańskich. Pierwsza lokacja wsi miała miejsce w roku 1364, kiedy to Kazimierz III Wielki nadał Mikołajowi z Uścia przywilej lokacji Rabki na prawie magdeburskim, pomiędzy rzekami Rabą, Słoną, Łętownią i Kasiną.

Z początkiem XV w. Rabka przeszła w posiadanie rodu Ligęzów, którym została odstąpiona przez Zygmunta, wójta z Dębowego Działu. Kolejna lokacja Rabki, na prawie magdeburskim nastąpiła w 1446 roku. W akcie lokacyjnym dla Andrzeja i Piotra Jakuszów z Olszówki, wymienione są m.in. nazwy: góry Lubany (Luboń), spływających z niej potoków Lubońskiego i Miedzianego, rzeki Raby, Poniczanki i Słonki.

W II połowie XV w. Rabka przeszła w ręce rodu Jordanów herbu Trąby z Zakliczyna. W 1557 r. kasztelan krakowski, Wawrzyniec Spytek Jordan, był fundatorem pierwszej rabczańskiej parafii i drewnianego kościoła wybudowanego w 1565 r., który został zniszczony przez powódź lub pożar pod koniec XVI w. Rejestr poborowy z 1581 r. podaje, że do parafii rabczańskiej należały wsie Rabka, Chabówka, Olszówka, Słone, Skomielna (Biała), Rokiciny i Ponice. W miejsce zniszczonego kościoła, w latach 1600-1606 postawiono nową, modrzewiową świątynię istniejącą do dziś. Jest to unikatowy zabytek architektury sakralnej, w 1936 r. przekształcony w Muzeum im. Władysława Orkana.

W drugiej połowie XVI w. zainteresowanie solankami rabczańskimi, które cieszyły się opinią uzdrawiających, wynikało również z przypuszczenia o występowaniu tu dużych pokładów soli. W 1568 r. Jerzy Grossman, który zawiązał towarzystwo gwarków, uzyskał od Zygmunta Augusta zezwolenie na poszukiwanie i kopanie soli. Próby górniczego pozyskiwania soli nie udały się i prace zostały przerwane. Późniejsze badania udowodniły, że rabczańskie solanki nie mają nic wspólnego ze złożami soli.

Po roku 1596 Rabka często zmieniała właścicieli. Przechodziła kolejno w ręce rodzin Zebrzydowskich, Przyłęckich, a w okresie późniejszym Komorowskich i Wielopolskich. Przez wszystkie te lata Rabczanie korzystali nieprzerwanie ze słonej wody, używając jej do celów leczniczych i kuchennych. Wraz z rozbiorami Rabka przeszła pod panowanie austriackie. Zaborca, w trosce o monopol państwowy na sól, zabronił czerpania wód solankowych i w roku 1813 nakazał zasypanie źródeł.

W pierwszej połowie XIX w. dobra rabczańskie nabył Józef Wieniawa Zubrzycki, którego syn, Julian Zubrzycki, stał się twórcą uzdrowiska w Rabce. Ważna data dla uzdrowiskowej historii Rabki to rok 1858, w którym przeprowadzono pierwszą analizę chemiczną solanek. Badania zainicjował Józef Dietl, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, założyciel Komisji Balneologicznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Stwierdzono, że solanki zawierają m.in. jod i brom, o stężeniu które postawiło je na czołowym miejscu w Europie. Wyniki badań skłoniły Komisję do wystąpienia do władz austriackich z wnioskiem o otwarcie zakładu kąpielowego. W 1860 roku, zgodę na urządzenie uzdrowiska otrzymał dziedzic Rabki, Julian Zubrzycki. W 1861 roku oczyszczono zasypane źródła „Maria", „Rafaela", „Kazimierz", „Krakus" i „Helena" oraz rozpoczęto budowę tzw. „Łazienek". Pierwszy etap utworzenia Zakładu Zdrojowego zamyka rok 1864, w którym oficjalnie otwarto uzdrowisko. Jego centrum zlokalizowano w sąsiedztwie eksploatowanych wówczas źródeł a głównym punktem był deptak biegnący równolegle do „Łazienek".

Rozwój uzdrowiska zdynamizowało połączenie kolejowe Chabówka-Kraków oraz Chabówka-Rabka (1885 r.), przyczyniając się do wzrostu frekwencji kuracjuszy. W 1864 roku to 120 osób, rok 1887 to już ok. 1000 osób. W roku 1887 staraniem prof. Macieja Leona Jakubowskiego, wybitnego pediatry i przy wydatnej pomocy Juliana Wieniawy Zubrzyckiego otwarto w Rabce pierwszy w Polsce, a trzeci w Europie Zakład Leczenia Dzieci Skrofulicznych, co zapoczątkowało specjalizację Rabki jako uzdrowiska dziecięcego.

W 1895 roku Rabka przeszła w posiadanie rodziny Kadenów. Uzdrowisko szybko się rozwijało, osiągając w okresie międzywojennym międzynarodową renomę. Było zaliczane do największych europejskich uzdrowisk przede wszystkim dla dzieci. Przytoczmy liczbę kuracjuszy: 1914 rok - 6 729 osób, 1938 rok - 27 452 osoby, 1939 rok - 30 153 osoby. Sam Zakład Zdrojowy posiadał przeszło 300 pokoi w kilkunastu budynkach, prócz tego kilkadziesiąt dworków i pensjonatów. Zabiegi prowadzono m.in. w oddziałach borowinowym, hydropatycznym, elektro-terapii oraz inhalatorium.

Dynamiczny rozwój Rabki i uzdrowiska przerwał wybuch II Wojny Światowej i tragiczne lata okupacji. Uzdrowisko było nieczynne, źródła zostały zanieczyszczone, w sanatoriach przebywali ranni żołnierze i piloci niemieccy. W mieście

zlokalizowano prawie wszystkie jednostki organizacyjne jakimi dysponował okupant. Przystąpiono do eksterminacji ludności żydowskiej stanowiącej w Rabce i okolicach duży procent społeczeństwa. Mieszkańcy Rabki prowadzili walkę partyzancką, organizowali tajne nauczanie. Wycofujące się wojska niemieckie znacznie zniszczyły uzdrowisko - spalono Zakład Przyrodoleczniczy, elektrownię, stację kolejową i wiadukt w Chabówce. 28 stycznia 1945 roku wojska radzieckie uwolniły Rabkę spod okupacji hitlerowskiej.

W Polsce wycieńczonej wojną, problemem stała się zwiększona zachorowalność na gruźlicę, zwłaszcza wśród dzieci. Pomimo zniszczeń i braku podstawowych urządzeń, już w 1945 roku podjęto przygotowaną na szeroką skalę akcję leczenia. Częściowo odbudowano i uruchomiono Zakład Przyrodoleczniczy, a w roku 1948 upaństwowiono Zakład Zdrojowy, powołując Zarząd Państwowego Uzdrowiska.

W 1947 roku zostaje otwarte sanatorium obserwacyjne dla dzieci w willi „Wiosna", kolejne w budynku Oficerskiego Domu Wypoczynkowego. W miejsce Sanatorium Czerwonego Krzyża powstał Dziecięcy Ośrodek Sanatoryjno-Prewencyjny na ok. 800 łóżek dla dzieci śląskich górników (dzisiaj Śląskie Centrum Rehabilitacyjno-Uzdrowiskowe im. dr. Adama Szebesty). Istniejące od 1937 r. Dziecięce Sanatorium Rodziny Kolejowej (późniejszy Dziecięcy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny Rodziny Kolejowej im. Aleksandry Piłsudskiej), w roku 1947 podejmuje na nowo pracę na rzecz walki z gruźlicą.

Zakład Leczenia Dzieci Skrofulicznych założony przez M. L. Jakubowskiego przetrwał I Wojnę Światową i rozwijał dalej działalność w okresie międzywojennym. Po II Wojnie nie został już uruchomiony. Jego działania i cele przejął utworzony w 1946 r. Zespół Sanatoriów Dziecięcych z których to, po wielu przekształceniach powstał dzisiejszy Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc. W latach 1956-1986 kierownictwo Ośrodka sprawował prof. Jan Rudnik, twórca współczesnej pneumonologii dziecięcej. Prowadzony przez niego Ośrodek zyskał europejską sławę.

Unowocześniają się i rozwijają ośrodki sanatoryjno-lecznicze, powstaje nowy Park Zdrojowy, liczne zieleńce, budowane są ciągi komunikacyjne. Uregulowane zostają potoki Słonka i Poniczanka, w centrum uzdrowiska staje muszla koncertowa, wybudowano kino, powstają szkoły podstawowe, rozwija się sieć gastronomiczna, handlowa i usługowa. Działalność wznawia Muzeum im. Wł. Orkana (powstałe w 1936 r.), reaktywuje się oddział rabczański Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1948 r.), powstaje teatrzyk lalek „Rabcio-Zdrowotek" (1949 r.), wznawia działalność Gorczański Oddział Związku Podhalan (1960 r.). 21 września 1953 roku Rabka otrzymuje prawa miejskie.

Spadek zachorowalności na gruźlicę w latach 60-tych, łączy się ze zmianą profilu leczniczego placówek sanatoryjnych w kierunku przewlekłych chorób układu oddechowego. Baza sanatoryjna jest dalej unowocześniana, w mieście powstają kolejne obiekty sprzyjające lecznictwu, wypoczynkowi i turystyce, podtrzymujące chlubny statut uzdrowiska. W latach 70-tych rozpoczyna się budowa nowego Zakładu Przyrodoleczniczego.

W 1977 roku zatwierdzono herb Rabki projektu Jerzego Koleckiego, przedstawiający połowę tarczy słonecznej i twarz uśmiechniętego dziecka, co trafnie oddaje charakter i misję miasta.

W uznaniu zasług za pracę na rzecz dzieci 1 czerwca 1996 roku w trakcie I Światowego Zlotu Kawalerów Orderu Uśmiechu, Rabka otrzymała nadany przez Kapitułę Orderu, UNESCO i Wojewodę Nowosądeckiego tytuł „Miasto Dzieci Świata". Wydarzenie to miało szczególny charakter ze względu na to, iż większość starań dorosłych, skierowana jest w stronę najmłodszych. To dla nich, oprócz doskonałej bazy sanatoryjno-leczniczej, przygotowano place zabaw, ścieżki rowerowe, miejsca wypoczynku, organizowane są liczne atrakcje, koncerty i konkursy, gdyż w Rabce najważniejsze są

właśnie dzieci. W 1999 roku nazwa gminy została zmieniona na Rabka-Zdrój co szczególnie podkreśla jej uzdrowiskowy charakter.

6 grudnia 2004 roku, na placu przed dworcem PKP stanął pomnik ukochanego przez wszystkie dzieci Świętego Mikołaja. Jedną z idei pomnika, autorstwa Michała Batkiewicza, jest przywrócenie prawdziwego wizerunku postaci św. Mikołaja - biskupa z Miry w Azji Mniejszej.

Historia Plaveca

Nad szeroką doliną rzeki Poprad, na północnym wschodzie Słowacji znajduje się wzniesienie, na którego szczycie wznoszą się ruiny zamku Plaveč z XIII wieku. Jest to miejsce, z którego rozciągają się niepowtarzalne widoki.

Zamek został zbudowany w celu ***obrony drogi do Polski****, przy brodzie przez rzekę Poprad. Jego nazwa pochodzi od* ***plemienia Pływaków*** *(Plavcov), których królowie węgierscy osadzili w XII wieku na terytoriach granicznych. Właściciele zamku stopniowo do przebudowywali, aż utracił charakter średniowiecznej twierdzy. W 1856 roku obiekt spłonął i od wtedy jest ruiną. Z zamku zachowały się tylko resztki południowo wschodniego muru z okrągłą basztą i kilka murów byłej części mieszkalnej.*

Zamek, strzegący polsko-węgierskiej granicy oraz szlaków handlowych biegnących do Polski wzdłuż dolin Popradu i Torysy, prawdopodobnie został zbudowany w drugiej połowie XIII wieku, być może z inicjatywy królewskiej. Jego nazwa być może wywodzi się od Połowców, koczowniczego plemienia będącego na służbie królów węgierskich. Być może ich oddział strzegł wówczas czasowo granicy z Polską.

Pierwsza pisemna wzmianka o zamku pojawiła się w 1294 roku. Umieszczona została w dokumencie króla Andrzeja III, gdzie przywołano nadanie przez króla Stefana V Arnoldowi, synowi Detrika ze Spiszu, przygranicznego majątku Plaveč. W latach 1270–1294 Arnold wybudował na tych ziemiach zamek, który następnie przejął w 1294 roku król Andrzej III, oddając budowniczemu jako rekompensatę wieś Švábovce na Spiszu.

Na przestrzeni kolejnych wieków zamek wielokrotnie zmieniał właścicieli. W 1301 roku król Władysław V tuż po swojej koronacji podarował majątek Plaveč biskupowi krakowskiemu Janowi Muskacie, ten jednak w niespokojnych czasach, w związku z nieustającymi walkami o tron węgierski i austriacki, nigdy nie przejął otrzymanych dóbr. W 1312 roku król Karol I Robert podarował Rikolfowi, synowi Rikolfa, trzy królewskie lasy, z których jeden znajdował się pod zamkiem Plaveč, w związku z czym przyjmuje się, że w tym czasie i zamek należał do domeny królewskiej. W 1317 roku król Karol Robert podarował go swemu wiernemu zwolennikowi Filipowi Drugethowi, w zamian za zasługi w umacnianiu jego władzy w kraju, lecz po śmierci jego brata Wilhelma Plaveč wrócił w ręce władcy. Około 1400 Zygmunt Luksemburczyk oddał zamek rodzinie Bebeków, którzy jeszcze przed połową XV wieku utracili go na rzecz pohusyckich wojsk Jana Jiskry. Jan opiekę nad zamkiem przekazał wpierw Piotrowi ze Snakova, następnie w 1453 roku Piotrowi Komorowskiemu, a w 1455 roku hejtmanowi czeskiego pochodzenia Piotrowi Aksamitowi z Ostrova, który uczynił z niego umocniony punkt swojej wojennej i rozbójniczej działalności. Jej kres nastąpił po śmierci Piotra w 1458 roku w bitwie pod Sárospatakiem, a zamek przejął wówczas Imrich Zápoľský.

W 1505 roku Plaveč został własnością rodziny Horvathów, której miejscowa gałąź tego znanego węgierskiego rodu z czasem przyjęła nazwisko od nazwy zamku Palocsay. Palocsayowie władali zamkiem do końca jego dziejów. Choć jeszcze w XVII wieku jego mury obronne zostały wzmocnione, zamek utracił już swój obronny charakter, pełniąc

rolę nowożytnej reprezentacyjnej, szlacheckiej siedziby. Dzięki temu po upadku powstania Franciszka Rakoczego w początkach XVIII wieku właścicielom udało się uchronić go od zniszczenia. Był on zamieszkiwany jeszcze w połowie XIX wieku, choć w tym czasie zaczął popadać w zaniedbanie. W 1830 Palocsayowie przebudowali go na klasycystyczny pałac, lecz wkrótce dzieje Plaveča zakończył pożar, który strawił go doszczętnie w 1856 roku.

***Najstarsza wzmianka** o wsi pochodzi z **1269** roku, kiedy to król Belo IV podarował rycerzowi Bogumirowi wieś Trstené na Liptowie na jego dawne wsie Plaveč i Žehra. Wynika z niego, że wieś **istniała** już przed XII wiekiem, kiedy to około 1100 roku **węgierski król** Kołomoman **ustanowił** przedłużoną straż **Plavci** /Polovci/ **w celu ochrony granic Węgier**, od której starsza wieś otrzymała nową nazwę Plaveč. Od tego momentu aż do 2 połowy. W XIII wieku wraz z otoczeniem był własnością korony węgierskiej. Przed 1269 rokiem był przez pewien czas własnością liptowskiego szlachcica Bogumira, później należał do syna Detrika, Arnolda ze Spiszu, któremu posiadłość Plavec podarował król Stefan V.*

Posiadłość zamkowa Plaveč pozostawała w posiadaniu Arnolda tylko do 1294 roku, kiedy to została nabyta przez króla Andrzeja III w zamian za własność Švábovce na Spiszu. W latach 1302 – 1317 właścicielem zamku był Jan Muskata – biskup krakowski / małopolski. W 1317 roku król Karol Róbert podarował posiadłość Plavec Filipowi Drugetowi. Po śmierci Filipa Drugeta, który nie miał potomków, Karol Róbert przekazał swój majątek bratankowi Filipa, Wiliamowi, w 1327 roku.

W 2. Połowie XIV wieku dwór ponownie stał się własnością królewską. Pod koniec XIV lub na początku XIV wieku. W XV wieku właścicielami majątku stali się szlachcice Bubek, którzy około 1427 roku byli już stałymi właścicielami majątku Plavec.W 1449 roku zamek został zdobyty przez wojska braterskie i stał się siedzibą wodza braci, Piotra Aksamity, który otrzymał go jako rezerwę w 1455 roku.

*Pod koniec XV i początkiem XVI w. właścicielami dworu była rodzina Zápoľsków, którzy sprzedali go w 1505 roku szlachcianowi Michałowi Horvátowi z Łomnicy. Plavečské Plavci, który od początku pełnił tu służbę wojskowo-wartowniczą. W XIII wieku królowie węgierscy stopniowo przenosili tu lub osiedlali tu nową gwardię. Niektórzy z nich stopniowo wpadali w szeregi chłopów pańszczyźnianych lub byli awansowani przez królów na obszarników za szczególne zasługi. W 2. połowie. W XIII wieku mieszkały tu tylko gospodarstwa pańszczyźniane. Pewnie na początku. W XIV wieku w Plavču osiedliła się **nowa ludność** zgodnie z prawem zakupu. W XIV wieku panował tu **scholtyzm**, który później przestał istnieć. Już w XVI wieku działał **wybieralny burmistrz**. W 1. połowie. W XIV wieku **istniała tu dzielnica Plavec**, do której należały okoliczne parafie. **Parafia Plavec** istniała również w XV i XVI wieku.*

*W XIII lub na początku XIII wieku. W XIV wieku właściciele ziemscy wprowadzili pobór **myta** pod zamkiem na tej drodze. Rogatka i pobór myta były utrzymywane w XV i 16.st. Z inicjatywy właścicieli ziemskich w XIV lub XV wieku w Plavču odbył się targ. Od końca XV wieku **rozwijało się jako miasto pańszczyźniane**. Rozwój miasta wzmacniały także trzy jarmarki, które mogły odbywać się od 1505 roku, kiedy to miasto otrzymało prawa targowe. W 1427 roku gospodarstwa chłopskie były opodatkowane z 76 portów, więc **Plavec należał** do **miast** średniej wielkości. Było to jedyne miasteczko na terenie majątku Plavec. W 1600 roku w osadzie znajdowały się 44 domy, mytarnia, młyn, kościół, plebania, szkoła i 2 dwory szlachty horváckiej. W latach 1456 i 1631 poddani zamku **zbuntowali się** przeciwko **ciężarów** pańszczyźnianych.*

W XVIII wieku właścicielem ziemskim była rodzina Horvát, a w XIX wieku majątek posiadała tu rodzina Salamonów. W 1756 roku miasto spłonęło. W 1787 r. Plavec liczył 64, a w 1828 r. 130 domów. W XX wieku powstała tu ***fabryka*** *serów* ***i otwarto kamieniołom****. Po 1918 r. mieszkańcy zajmowali się* ***rolnictwem****. W okresie drugiej wojny światowej wieś nie posiada zapisków na temat jej historii. Wieś została wyzwolona 23 stycznia 1945 roku. W czasie walk we wsi spłonęło 41 domów, 145 stodół i 81 stajni. W wyborach w 1946 roku DS wygrała 435 z 673 głosów, Partia Komunistyczna 215, Partia Pracy 17, a Partia Wolności 2 głosy. Tragicznym wydarzeniem była powódź z 1948 roku, która spowodowała ogromne straty gospodarcze. W XX wieku wybudowano szkołę powszechną, Dom Kultury i budynek Muzeum Narodowego /1967/; wybudowano lokalne radio, oświetlenie publiczne i wodociągi /1990/, wybudowano dom kultury i gmach MNV /1967/, most na rzece Poprad /1973/, budynek SD Unity /1981/, restaurację /1983/, centrum serwisowe /1984/, remizę strażacką /1985/, stadion sportowy /1988/, nowe domy jednorodzinne, budynki JRD. Wraz z oddaniem do użytku w 1966 roku linii kolejowej Podolínec – Plaveč wieś zyskała połączenie kolejowe.*

W 2010 roku Wieś ponownie została dotknięta dużą powodzią, podczas której część wsi została zalana, a woda Popradu uszkodziła słup mostu łączącego wieś z drogą krajową.

Na handlowym trakcie, czyli historia kołem się toczy

Po przejściu przez pomieszczenie ze źródłami historycznymi, możemy wejść od razu do pomieszczenia związanego z handlem w średniowieczu. Obie lokalizacje – Plavec i Rabka Zdrój leżały na traktach handlowych, chociaż obie pełniły inne funkcje. Plavec strzegł przeprawy, Rabka w zasadzie była lokalizacją pomocniczą, dostarczającą różnego rodzaju drobnej wymiany handlowej i rzemiosła, ale korzystała także z informacji i wiedzy niesionej przez kupców z całej Europy od morza Bałtyckiego po Węgry i nawet dalej.

Te dwie różne funkcje zmieniły i stały się wyznacznikiem rozwoju obu miejsc. I w tym miejscu to pokazujemy, obrazując jak wyglądało życie na szlaku handlowym w średniowieczu.

Trakty handlowe średniowiecznej Europy

Pod pojęciem szlaku węgierskiego, czy też traku handlowego na Węgry w średniowieczu kryje się nie jedna droga, jak należałoby sądzić, lecz kilka niezależnych od siebie dróg, często z wieloma pobocznymi drogami, które podobnie jak i dzisiaj były często koniecznością, ze względu na stan rozjeżdżonych dróg głównych, ale też infrastrukturą, która była uboga, a na szlaku trzeba było korzystać nie tylko z noclegów, ale uzupełniać produkty i korzystać z twz. Małego handlu, naznaczonego tożsamością regionu, lokalnego produktu.

W jeden szlak co do zasady wiąże je wyłącznie kierunek ku którym zmierzały te drogi, a wiodły one ku Węgrom. A zarówno Rabka – Zdrój jak i Plavec miały tutaj swoje miejsce, choć inne funkcje. Rabka – Zdrój to solanki i sól oraz lokalny mały handel regionalny, a Plavec to ochrona szlaku poprzez zabezpieczenie karawan i pojazdów oraz miejsce do spokojnego przenocowania, ale też i wymiany produktów, historii i opowieści.

Zarówno na zamku Plavec, jak i w Rabce – Zdroju kupcy przywozili nowiny ze świata i z podróży bliskich i dalekich, które zadziwiały, informowały, ale i ubarwiały życie lokalnej społeczności. Ale także pozwalały często zaistnieć i rozpropagować, docenić piękno okolicy i jej zasobów, bo nigdy nie było wiadomo kto o nas usłyszy, kto tym traktem podróżował i wybierze to miejsce do realizacji swoich planów. Czyż nie tak Rabka – Zdrój stała się uzdrowiskiem znanym w całym kraju i po za jego granicami?

Wspominając dawne trakty drogowe i odnosząc je do współczesności, widzieć je trzeba jako istotny walor poznawania. Nie podtrzymując współcześnie swego wyjątkowego znaczenia politycznego i gospodarczego, przeradzają się w wartościowe tematycznie szlaki turystyczne. Stają się szlakami poznawania historii, której były współtwórcami. Spotkać na nich możemy miejsca niezwykłe, wypełnione zabytkową architekturą, bogate w folklorystyczne wydarzenia regionalne, otoczone zasobami przyrody. Siła zaistniałych na tych traktach zdarzeń z przeszłości, krajobrazowa przestrzeń i kulturowa tradycja, każe współcześnie widzieć te szlaki w kategorii zarówno zabytku, jak i wielkiej atrakcji turystycznej. Dziś drogi te stać się mogą obszarem krajoznawczego przeżywania dziedzictwa czasu.

Wraz z rozwojem zainteresowań uczestników ruchu turystycznego i środków lokomocji, szlaki turystyczne przybierają różnorodne formy i niekoniecznie wyznaczają je kolorowe paski czy strzałki. Pojawiają się bowiem nowe trasy turystyczne jako umowne ciągi komunikacyjne, łączące określone punkty terenowe o jednorodnej tematyce. Wybranie określonych zagadnień jako celu poznawania, poszerza możliwości turystycznej penetracji. Takie szlaki wypełniają rozległą przestrzeń naszych zainteresowań, podpowiadają nam w którą stronę skierować swe krajoznawcze oczekiwania. Każdy z nas ma je przecież inne, nie mówiąc już o zróżnicowanych możliwościach fizycznych. Jednych interesuje architektura, drudzy chcą podziwiać zasoby przyrody, innych zaś fascynuje przeszłość historyczna. Poprzez tak zredagowane szlaki, możemy bardziej intensywnie uczestniczyć w odkrywaniu „swojego" indywidualnego piękna, które gdzieś tam na nas oczekuje. Szlakiem turystycznym w takim rozumieniu, staje się każda droga, lądowa, wodna czy powietrzna, która służyć będzie przemieszczaniu się w poszukiwaniu przeżyć krajoznawczych. Zamiast znaku wyznacznikiem drogi staje się temat. Promowanie tą drogą poszczególnych regionów pozwala na odkrycie w nich nowych wartości, umożliwia ożywienie mało znanych i niedocenianych dotąd walorów, otwiera drogę dla pełniejszego turystycznego poznania.

Potrzeby ludzi zdecydowały o powstaniu szlaków komunikacyjnych, drogom więc przypisuje się tę ich wyjątkowo służebną rolę. Z chwilą ich powstania, były one prawie jedynym środkiem ówczesnej ludzkiej komunikacji i nośnikiem przemian cywilizacyjnych. Wobec braku podówczas innych, a dziś powszechnie istniejących form międzyludzkich kontaktów, niegdysiejsze drogi stawały się nie tylko trasą podróżną, ale były też przekazem wszelkich wieści ze świata. Stały się nie przecenionym kamieniem milowym w rozwoju regionu, przez który prowadziły. Niegdysiejsze drogi pełniące tak ważną dziejową rolę, pozostawiły nam jakby w spadku niezmierzone dobra i treści, które obrastając wiekami stały się zaszczytnym, a zarazem twórczym dla pokoleń dziedzictwem kulturowym.

W sposób szczególnie znaczący wpisały się w spuściznę kulturową Małopolski, trakty drogowe zachowane w naszej pamięci pod nazwę „szlaku węgierskiego".

Niezwyczajna była to droga, sięga bowiem aż czasów Imperium Rzymskiego i przedsiębranych nim wypraw z południowych krain na północ, nad Bałtyk. Wędrowano nim po niezwyczajny produkt odległych epok geologicznych czyli kopalną żywicę drzew, zwaną bursztynem lub jantarem, a przez Rzymian elektronem, nazwano go więc Szlakiem Bursztynowym, lub Via Magna.

PLAVEC

Wzdłuż trasy jego przebiegu, od zarania dziejów kształtowała się w dogodnych terenowo miejscach sieć osadnicza, a w strategicznych dla szlaku punktach, powstawały grody i strażnice dbające o bezpieczeństwo wędrowców. Szlak spiął czas i przestrzeń drogi, stając się zjawiskiem historycznym, geograficznym, kulturowym i gospodarczym.

RABKA - ZDRÓJ

Ta ważna arteria komunikacyjna była nie tylko świadkiem wydarzeń historycznych, ale niosła także podróżnych i twórczą siłę handlu, rzemiosła i kultury. Przy szlaku rozwijały się osady i trwały w swym rozkwicie tak długo, jak długo tętnił podkowami koni ten szlak handlowy. Trwał wraz z nimi, by po wiekach zamierać czy wręcz ginąć z historii.

Podstawowym znaczeniem dla rozważań jest sieć traktów handlowych, która rozciąga się od rubieży współczesnego Krakowa, aż po południową granicę Polski mieszcząc się ogólnie w dorzeczach Raby, Dunajca i Popradu,

rzek o południkowym kierunku ich biegów. Doliny rzeczne posłużyły do powstania ciągów dróg, te zaś łączyły się ze sobą, wysyłając poboczne kierunki. Wkrótce powstała cała ich sieć, wiążąca rosnące na znaczeniu miasta powstające się poza głównymi drogami. Zmieniające się stosunki społeczno-gospodarcze sprawiały, iż część dróg traciła na znaczeniu, inne zaś utrzymały swą ważność po dzień dzisiejszy, przystosowując się jedynie do niezbędnych standardów technicznych. Niejednokrotnie trudno jest teraz się domyślić, że ciągnęły tędy przez długie wieki kupieckie wozy.

Wszystkie najważniejsze drogi przecinające Małopolskę, skupiały się w Krakowie, mieście stołecznym, był to główny węzeł drogowy Królestwa Polskiego. Drogi te miały charakter tranzytowy, prowadziły do krajów ościennych. Rola polityczna i kulturowa jaką odgrywały te sąsiadujące ze sobą kraje, czyniły z tych traktów ważne arterie komunikacyjne Europy przez długi okres czasu.

Trakty lądowe owego okresu były drogami gruntowymi, nie utwardzane z wyjątkiem niektórych odcinków wykładanych drewnem (tzw. dylowanie), były częstym tematem skarg na ich dzierżawców. Droga handlowa według ówczesnych standardów winna mieć ok. 4,5 m szerokości, by mogły się minąć dwa zaprzęgi konne z wozami. Z jednej strony grząskość terenu sprawiała, iż niektóre odcinki dróg były nadmiernie rozjeżdżone, z drugiej zaś strony zwężali je właściciele gruntów, przez które szlak przechodził, by nie niszczyły im pól.

Droga publiczna jaką był szlak handlowy na Węgry podlegała od początku władzy królewskiej (książęcej), będąc jednym z ich wyłącznych uprawnień, tak zwanych iura ducalia. To regale drogowe (władza nad drogami) narzucało określony porządek na szlaku, kupcy musieli trzymać się ich przebiegu wnosząc stosowne opłaty, jak cło czy myto.

Z czasem przywilej pobierania opłat, ale zarazem i troski o stan dróg przeszedł na właścicieli dóbr, miasta lub ich dzierżawców, przez które szlak prowadził.

Za panowania Kazimierza Wielkiego, a więc czasów już dobrze zorganizowanego państwa, droga na Węgry z Krakowa przez Sącz, była jedną z 10-ciu najważniejszych arterii komunikacyjnych w Królestwie. Dla podkreślenia jej znaczenia i ochrony interesów fiskalnych Królestwa, a także miast przy nim leżących, król wydał w 1344 r. ustawę, w której wyznaczono przebieg głównych dróg handlowych królestwa. Jedna z nich biegła z Torunia przez Brześć, Łęczycę, Opoczno, Sandomierz, Wiślicę, Kraków, Nowy Sącz. W sto i jeden lat później, król Kazimierz Jagiellończyk urzędowo uznał tę drogę za jedyną obowiązującą i uprawnioną drogę do przewozu towarów na Węgry! Czas wykazał, że było inaczej.

W miarę upływu czasu handel rozprzestrzenił się na drogi prowadzące doliną Raby, Łososiny, Popradu, Białej, a także na szlaki przechodzące przez wschodnią Małopolskę (Podkarpacie). Ale głównym węzłem tych dróg, choć nie jedynym, pozostawał niezmiennie Nowy Sącz, drugie co do wielkości miasto Małopolski.

Z Nowego Sącza do granicy prowadziła droga, która wiodła doliną Popradu przechodząc przez Stary Sącz, Rytro, Piwniczną i Przełęcz Vabec do Starej Lubowli wcześniejszym szlakiem krakowsko – koszyckim (tak zwanym od kierunku w jakim ostatecznie prowadziła).

Z Piwnicznej można było jechać jeszcze dalej terytorium polskim do Muszyny, by brzegiem Popradu przekroczyć granicę w rejonie Leluchowa. Pierwszym miastem po węgierskiej stronie granicy była Stara Lubowla, która od 1412 stała się siedzibą polskiego starostwa spiskiego. Ta druga z dróg prowadzących ku granicy nie była tak wygodna jak pierwsza, ale ze względu iż była krótsza, stanowiła częstszy kierunek handlu tranzytowego. Trakt dunajecki nosił raczej charakter oficjalnej drogi dyplomatycznej.

Na południe kraju, a ostatecznie na Węgry wiodły z Krakowa także dwa inne szlaki. Jeden z nich biegł przez Wieliczkę, Biskupice, Dziekanowice, Dobczyce, Szczyrzyc, Mszanę Dolną, Niedźwiedź do Nowego Targu, skąd rozdzielał się na trzy drogi prowadzące ku granicy. Drugim szlakiem wychodzącym z Krakowa była droga na Świątniki przez Kosocice, łączyła się ona z Wieliczką, z jej kopalnią soli. Od Świątnik biegła na Myślenice, Stróże, Spytkowice do Jabłonki. Drogami tymi transportowano głównie wielicką sól, stąd drogi te nazywano szlakiem solnym.

Istnienie kilku dróg „węgierskich" prowadzących z Krakowa na Węgry, było związane z miejscem zbytu określonych grup towarów po drugiej stronie granicy. Zważywszy na rozpiętość granicy Polsko – węgierskiej, było to niezbędne.

W XVI-tym wieku dało się zauważyć w praktyce pewne tradycje w wyborze kierunków dróg i związanych z tym przejść granicznych, a tych było jak wiemy kilka. By udać się do północnych regionów Górnych Węgier, w kierunku miast

bańskich (Bańska Bystrzyca, Bańska Szczawnica), wybierano drogi prowadzące przez Nowy Targ do przejść w Jabłonce (Chyżne) i Chochołowie.

Do Koszyc i miast leżących na tym kierunku (miasta spiskie), jeżdżono drogami prowadzącymi doliną Dunajca, granicę przekraczano w Sromowcach Wyżnych względnie w Piwnicznej. Do wyboru była też droga przez Przełęcz Tylicką (Przełęcz Ornawska), którędy wyprawiano się obierając kierunek bardiowski. Ten odcinek drogi (Krzyżówka – Muszynka) stracił później na znaczeniu na korzyść traktu na Biecz, skąd było bliżej i wygodniej do Bardiowa i innych miast Szarysza.

Drogi poboczne miały charakter dróg łącznikowych, ich wybór był podyktowany często nie tyle tradycją czy jej długością. Istotna była w tym względzie przejezdność traktu, względnie stan zagrożenia wojennego czy rozbójniczego. Miały one ponadto istotne znaczenie dla rynków lokalnych uczestniczących pośrednio w handlu z Węgrami.

Drogi główne i poboczne przetrwały w swym zasadniczym przebiegu (trasie), do czasów nowożytnych.

W powszechnej świadomości szlak węgierski to przede wszystkim droga handlowa, trakt wymiany (sprzedaży) między Polską, a Węgrami różnorodnej masy towarowej.

Ciągnęły więc nimi ciężkie transportowe wozy, do których zaprzęgano przeważnie 5 – 7 koni każdy. Obciążone towarem głęboko wcinały się w miękkie podłoże, stąd powstawały liczne wąwozy, o których wspominają późniejsze lustracje sejmowych urzędników. Z tych więc powodów głównym sezonem przewozowym było lato, gdy podeschły drogi. W pewnych okresach spławiano też towary rzekami, a to Dunajcem i Popradem. Popradem na tratwach spławiano np. wino, które docierało z Bardiowa do Muszyny drogą lądową. Przemieszczano też towary zimą, gdy ziemię ściął mróz, a śnieg zasypał koleiny, ciągnięto wtedy sanie naładowane zwłaszcza solą, zaś w drugą stronę węgierską miedź i żelazo. W okresie zimowym wykorzystywano też pokryte lodem rzeki.

W porach słotnych zdarzało się że wozy, które ugrzęzły w rozmiękłym gruncie pozostawiano aż do poprawy warunków drogowych, przepakowując towar (gdy to się dało) na koński grzbiet. Na pewnych odcinkach szlaku, zwłaszcza w rejonach górskich nie istniała jedna koleina drogi, było ich więcej z uwagi na powstawanie z biegiem czasu głębokich wciosów czy wręcz wąwozów uniemożliwiających przemieszczanie się nimi, nie mówiąc już o mijankach. Okresowo więc szlak mógł prowadzić inną, nawet dość odległą okolicą.

Do transportu drobnych towarów używano wozów lżejszych, którym łatwiej było pokonać miejscowe drogi. Wóz taki był nieosłonięty z boków i góry, towary obszywano płótnem względnie przewożono w tzw. fasach (pierwowzór kontenerów). Do dłuższych podróży stosowano też wozy – budy, zadaszone, z wejściem od tyłu. Do wozów lżejszego typu zaprzęgano dwa konie, czasem dodawano trzeciego na przedzie, był to tak zwany koń „spiczny", za którego nie wnoszono już opłat. Znany był też transport towarów bezpośrednio na koniu, tzw. konie juczne.

Trakty handlowe służyły nie tylko bogatym kupcom z konnymi zaprzęgami, przemieszczali się nim i drobni rzemieślnicy sprzedający na lokalnych targach swoje wyroby. Wędrowali nim np. szewcy z Wiśnicza niosąc na drążkach rozwieszone buty, a lipniccy kowale narzędzia rolnicze. System obnośnego handlu i instytucja wędrownego kramarza funkcjonowała na szlaku od dawien dawna. Specjalizowali się w nim zwłaszcza Słowacy z Górnych Węgier, wędrujący z nosidłami na plecach, w których umieszczali swój towar, tak handlując docierali aż do Krakowa na tamtejsze jarmarki.

Eksport soli (w znakomitej większości wielickiej) odbywał się głównie gościńcem myślenickim i dalej przez Orawę na węgierski Liptów i do Turca (Turiec). W Nowym Targu część transportu kierowała się w górę Dunajca, by w Czorsztynie przekroczyć granicę. Transporty soli szły tymi gościńcami już w drugiej połowie XIII w., a wiek później sól była już na nich głównym towarem, z tego też tytułu nazywano te drogi szlakami solnymi.

Droga ta nabrała jeszcze większego znaczenia, gdy zaczęto sprowadzać do Polski węgierską miedź i żelazo, wożono ją właśnie tą drogą, wtedy przylgnęła do niej wówczas druga nazwa – szlak miedziowy.

Obok chłonnego rynku węgierskiego, który przyjmował sól polską, Górne Węgry były równocześnie znaczącym eksporterem swoich dóbr, szczególnie kruszców. W Gemerze i regionie bańskobystrzyckim, znajdowały się bogate złoża rud żelaza i metali kolorowych. Z istniejących tu kopalń i zakładów przetwórczych szły do Polski wyładowane miedzią, srebrem i wyrobami metalowymi karawany wozów. Kierowały się do Krakowa przez Orawę i dolinę Raby, by w stołecznych składach czekać na dalszy transport po Królestwie, a poprzez Gdańsk i do innych krajów Europy.

W odróżnieniu od handlu solą rozdrobnionego na poszczególnych kupców i miasta, wydobyciem, przerobem i handlem metalami, trudniła się spółka węgierskiej rodziny Thurzonów. Organizowała ona także jej przewóz i nadzór nad drogami.

W drogę powrotną wozy pusto z Krakowa nie wyjeżdżały, ładowano na nie bowiem ołów wydobywany w Olkuszu, ponadto inne dobra miejscowych składów. Ołów wykorzystywano do produkcji stopów z innymi metalami potrzebnymi przy wyrobie różnorakich naczyń i urządzeń. Ołów (glejta – tlenek ołowiawy), był też niezbędny do wytwarzania szkliwa (np. na kafle).

Kolorowe jarmarki

Pomieszczenie to opowiada nam retrospektywnie o rzemiośle rabczańskim związanym z obsługą traktu handlowego przez Nowy Targ. Tu znajdzie się także informacja o surowcach oraz produktach jakie poprzez bliskość szlaku się pojawiały w Rabce – wino, piwo, miedź, srebro, ołów, sery, sukno, ryby, sól. Ale oprócz tego, a może przede wszystkim – w pomieszczeniu znajdą się cechy rzemieślnicze: szewc, garncarz, hafciarstwo, zielarstwo, i inne zawody, które nieodłącznie towarzyszyły kupcom zatrzymującym się z różnych powodów – naprawa, nocleg czy drobny handel i wymiana towarów.

Pomieszczenie nie będzie nosiło typowych cech jarmarcznych. Znajdą się one w nowoczesnej oprawie, ale wyraźnie podkreślającej różnorodność i konieczność funkcjonowania usług i wymiany towarowej, ale także funkcji jarmarku jako otwarcia na świat i wiadomości zeń dochodzące. Oryginalne artefakty oraz repliki, będą towarzyszyć nowoczesnym formom prezentacji treści opartym o hologramy, grę świateł i wrażeniowe oddziaływanie na zwiedzającego, aby mógł wczuć się w rolę zarówno handlowca, jak i wytwórcy. Tu zważymy towary, poznamy ich wartość w ówczesnej walucie lub innych towarach, poznamy aspekty logistyki towarowej, a także sprawdzimy jakie wieści można było usłyszeć na takich jarmarkach średniowiecznych. Z drugiej strony będziemy mogli wirtualnie ulepić dzban gliniany, spróbować wyhaftować wzór na suknie, albo dopasować but do właściwej stopy i zapoznać się z technikami szewskimi. W strefie zielarskiej poznamy zapachy ziół, skomponujemy miksturę na różne dolegliwości, a także dowiemy się co jest lecznicze, a co zabójcze dla człowieka.

„Nie ma wina nad węgrzyna". Egészségedre !

W Polsce szlak węgierski kojarzy się przeważnie z eksportem soli z żup wielickiej i bocheńskiej na rynek węgierski, ale to tylko część prawdy. Na Górnych Węgrzech ten trakt przywodził natomiast na myśl związki z winem. Królestwo Polskie, jego sfery szlacheckie i mieszczańskie, były głównym odbiorcą win węgierskich, spożywano go ponoć więcej niż w samych Węgrzech. Parafrazując znane powiedzenie Stefana Czarnieckiego: „Jam nie z soli ...", mieszczanie bardowscy będący głównym dostawcą tego trunku, śmiało mogli o sobie powiedzieć: myśmy z wina. Bardiów miał w okolicach Tokaju własne winnice, tłocznie i wytwórnie win. Wina z okolic Tokaju wlewano do beczek jeszcze w postaci moszczu, przybywając do Polski po przebyciu tak długiej drogi i licznych wstrząsach jakiemu podlegało na wyboistej trasie ... było już dojrzałe. Mawiano: „tokaj sam się rodzi", stąd już „blisko" do nazwania ulubionego gatunku wina z Tokaju, tokaj szamorodni. Wina węgierskie dominowały na polskim rynku do tego stopnia, iż pojęcia: wino i węgrzyn, traktowano jako synonim.

Trochę w cieniu handlu winem przebiegał import piwa. Ten temat znany jest z przygranicznych obszarów nad Popradem. W 1454 r. burgrabia z muszyńskiego zamku żalił się w liście kierowanym do mieszczan Bardiowa na ograniczenia czynione w przywozie piwa do Muszyny. Piwo zamawiał też starosta muszyński dla robotników pracujących przy renowacji zamku. Kupcy z Muszyny handlowali też zbożem, płótnem, skórami czy woskiem. Trzeba jednak zaznaczyć, że ten handel przygraniczny napotykał wciąż na wzajemne utrudnienia, a nawet zatargi czy wymuszenia powodowane rozbieżnością interesów.

- czym jeszcze handlowano

Sporą grupę towarów dostarczanych na Węgry stanowił tak zwany towar kramny czyli powszechnego użytku, sprzedawany w ilościach detalicznych. Handlem nim zajmowali się drobniejsi kupcy używając do tego celu lżejszych wozów, bądź koni jucznych. Tego typu towar wędrował także na plecach samych rzemieślników, tych bowiem nie zawsze było stać na samodzielny transport konny lub spławny.

Poważną pozycję w eksporcie na Węgry zajmowało sukno, płótna i przędza. Nie było ono w całości wytwarzane przez polskich rzemieślników, gatunki bardziej wykwintne, a przez to i droższe, przychodziły z Flandrii drogą morską via Gdańsk. W Kieżmarku pojawiało się sukno krakowskie i lubelskie, wymieniane też jest płótno lipnickie. Handlowano też przędzą, największe jej ilości przywieziono do Bardiowa, gdzie istniał duży ośrodek włókienniczy.

Polskim towarem eksportowym na węgierski rynek było też uzbrojenie, te wykonywali małopolscy rzemieślnicy, dominowały kusze i rusznice.
Poszukiwanym towarem na Węgrzech, zwłaszcza w okresie postu, były bałtyckie śledzie oraz węgorze. Ich eksport na Węgry rósł z roku na rok.
Wśród towarów wywożonych na Węgry można było znaleźć także zboże, mięso, masło, sery, wosk pszczeli, owoce.
Znaczącym towarem importowanym z Węgier oprócz wspomnianych już rud, wyrobów metalowych oraz wina, były konie. Stanowiły one wówczas nie tylko podstawę siły bojowej wojska, ale były także wyznacznikiem zasobności ich właścicieli. Handel ten rozwinął się szczególnie w I-szej połowie XVI w. Nie wędrowały one jednakże głównymi drogami, lecz kierowano je na obszar Podkarpacia, od Nowego Żmigrodu po Biecz. Tymi trasami przepędzano również woły na krakowskie targowiska.

Niezależnie od wzrostu gospodarczego, handel wywoływał pozytywne skutki i na inne sfery życia społecznego. W miastach współpracujących ze sobą w sektorze handlu osiedlali się na przykład rzemieślnicy, znane są przyjęcia obywateli Węgier do stanu mieszczańskiego polskich miast.
Kroniki miejskie większych miast notują też wzajemne zatrudnianie artystów, względnie rzemieślników rzadkich branż.

Czego nie mogła objąć niewidzialna ręka wolnego rynku, regulowały administracyjne zarządzenia, łaską pańską skwapliwie obdarzając jednych, zabierając drugim. Różnorodne opłaty, a z drugiej strony ulgi stosowane wobec handlujących, są tak samo stare, jak handel. Od zarania więc wymiany towarowej i kształtującej się sieci dróg, ustanawiano komory celne, pobierano myto, zarządzano prawo składu, udzielano przywilejów, narzucono monopole. Nie inaczej działo się na „szlaku węgierskim", wiedza na temat wymiany handlowej zawarta jest w księgach poboru cła, listach kupieckich, skargach i prośbach kierowanych do władzy zwierzchniej. Otwierane po latach księgi archiwalne przekazują nam teraz swoją wiedzę.

Co dla jednych było wymiernym zyskiem, dla drugich stanowiło niejednokrotnie znaczne obciążenie, skutkujące wzrostem cen względnie małą rentownością handlu. Próbowano to rozwiązać na różny sposób, z jednej strony starano się omijać punkty celne, bądź ignorować wezwania do zapłaty. Z drugiej zaś strony starano się uzyskać zwolnienia z cła czy innych opłat, co czyniono w niektórych przypadkach z powodzeniem.

Cło początkowo płacono w naturze, w produktach i przedmiotach stanowiących zawartość transportu, a więc: sól, ryby, sukno, skóry, wino, metale.

W przypadku Rabki – Zdrój szczególne miejsce wśród rzemiosł od wielu lat i wieków zajmuje grancarstwo, obuwnictwo (szewc), stolarstwo, zawody artystyczne (malowanie na szkle), a także hafciarstwo oraz krawiectwo. Z jednej strony zawody te trwale wykształciły się i zbudowały swoje tradycje na przestrzeni wieków (o czym chociażby świadczą nazwy ulic – ulica Garncarska), a z drugiej korzystały z szerokich wpływów materiałowych (sukno, skóry) i wzorców światowych. Rabka Zdrój zawsze – szczególnie w XIX i XX wieku – miała szczególny kontakt z klientami odwiedzającymi uzdrowisko, co zdecydowanie odróżniało ją od innych miejscowości, znacznie bardzie odizolowanych od światowych trendów.

Piętro

Na piętrze rozpoczynać się będzie historia uzdrowiska wraz z lecznictwem bazującym na źródłach wody leczniczej, medycyną, apteką oraz architekturą uzdrowiskową (tu sam budynek będzie doskonałym punktem wyjścia wykorzystując detale architektoniczne).

Stare kino

Pomieszczenie projekcyjne zaaranżowane na stare kino dla kilkunastu osób będzie umożliwiało zapoznanie się z udokumentowanymi wydarzeniami z historii i kultury Rabki Zdroju. W tym wnętrzu, lekko przyciemnionym, z aranżacją starego projektora (ale z nowoczesnymi urządzeniami wewnątrz) będziemy mogli oglądać aktualne lub cykliczne projekcje o różnorodnej tematyce w zależności od potrzeb obiektu i sezonu. Na co dzień jednak obecna będzie tutaj cykliczna forma filmowa, która opowiadać będzie krótką historię uzdrowiska, zachęcającą do eksploracji poszczególnych pomieszczeń. Jest to więc forma zaproszenia do zwiedzania ekspozycji, ale jednocześnie – dla tych co nie mają tyle czasu i zaangażowania – miejsce, w którym dowiemy się wszystkiego co niezbędne o historii, kulturze, tradycjach i społeczności rabczańskiej.

Scenariusz przewiduje wyświetlanie filmów m.in. z bazy posiadanej przez Muzeum im. Władysława Orkana.

Apteka

Aranżacja apteki bazująca w całości na oryginalnym wyposażeniu pozyskanym z Muzeum Wł. Orkana w Rabce Zdroju z wyposażenia Apteki pod Gwiazdą. Całość aranżacji będzie wzbogacona w innowacyjne formy prezentacji, choć nieco ukryte w całej ekspozycji. Hologram aptekarza pozwoli nam posłuchać opowieści o życiu i funkcji apteki w tamtych czasach. Z drugiej strony w szufladach znajdziemy elementy sensoryczne, związane z zapachami różnych popularnych specyfików sprzedawanych przez apteki w tamtym czasie. Dopełnieniem będą aspekty medyczne i ciekawostki lecznicze, ale już mocno uwspółcześnione, podane w sposób całkowicie przystępny. Będziemy dowiadywać się o zdrowym odżywianiu, ruchu, wpływie pobytu w uzdrowisku na nasze zdrowie, oraz wszystkich aktywnościach, które są niezbędne do wspomagania utrzymania naszego organizmu w dobrej kondycji i zdrowiu.

Scenografia i materiały na bazie wyposażenia zabytkowego Apteki pod Gwiazdą w Rabce Zdroju.

Pokój kuracjusza

Aranżacja pokoju kuracjusza na podstawie oryginalnych eksponatów z Muzeum Wł. Orkana. Nie mamy możliwości zwiedzenia całości pomieszczenia, ale wewnątrz znajduje się przestrzeń holograficzna i kuracjusze pojawiają się w swoim pokoju i dokonują zwyczajnych czynności. Inaczej wtedy wyglądało życie, inaczej wyglądał plan dnia. Z takimi informacjami zapoznamy się w części ogólnodostępnej, niewygrodzonej. W oknie natomiast będziemy widzieć widok na park i przechadzających się kuracjuszy w modnych strojach. Istotą tego efektu będzie kamera, która obserwuje aktualny obraz parku i nakłada na niego obraz spacerujących kuracjuszy.

Na podstawie zbiorów, materiałów i opracowań Muzeum im. Władysława Orkana.

Modne uzdrowisko

Żadna historia opowiadająca o uzdrowisku nie może odbyć się bez ukazania mody uzdrowiskowej na przestrzeni czasu, w jakim uzdrowisko funkcjonuje. Moda to nie tylko stroje, jakie kuracjusze przywozili ze sobą, ale to także cały wachlarz usług krawieckich i tkackich, obuwniczych oraz towarzyszących modzie uzdrowiskowej. To

także akcesoria: biżuteria, kapelusze, galanteria. Pomieszczenie zostanie zaaranżowane jak sklep z odzieżą uzdrowiskową i jednocześnie przymierzalnia rodem z domów mody. Jednak całości dopełni stanowisko kreatora mody uzdrowiskowej, gdzie naszym zadaniem będzie ubranie wirtualnego manekina w stroje z epoki, wybierając spośród wszystkich dostępnych elementów w aplikacji. Wirtualna szafa będzie dostarczać nam konkretne stroje i podpowiadać decyzje związane ze stylem danej epoki. Jednak to nasza kreatywność będzie tutaj kluczem i nawet ekstrawaganckie pomysły dobrze się sprawdzą. W pomieszczeniu będzie można też za pomocą ciekawe spektaklu świetlnego i holograficznego zapoznać się z epokowo zgodnymi elementami rozrzuconymi w witrynach stylizowanych na stare wystawy sklepowe, gdzie tłem będą archiwalne projekty, zdjęcia i akcesoria z towarzyszeniem stosownej muzyki dla danego okresu. Ponownie w oknach balkonowym i fasadowym znajdziemy hologramy przechadzających się kuracjuszy po parku i po ulicach Rabki Zdroju.

W pomieszczeniu znajdą się także stylizowane stanowiska scenograficzne na bazie pracowni przedwojennego mistrza Franciszka Szymoniaka i powojennej pracownia Marianny Karkuli oraz warsztatu szewskiego.

Opracowanie na podstawie materiałów posiadanych przez Muzeum im. Władysława Orkana dotyczących pracowni przedwojennego mistrza Franciszka Szymoniaka i powojennej pracownia Marianny Karkuli. Szewstwo i warsztat mistrza szewstwa i cholewkarstwa Stefana Pitka oraz przedwojennego mistrza Dziechciowskiego - Rabka jako zagłębie szewskie/ Trzy działające spółdzielnie szewskie – na podstawie materiałów posiadanych przez Muzeum im. Władysława Orkana.

Architektura uzdrowiskowa

Przestrzeń dedykowana historii uzdrowiska, ale pod kątem urbanistyczno – architektonicznym. To tutaj na makietach zaobserwujemy zmiany zachodzące w układzie urbanistycznym już od okresu średniowiecza i poznamy genezę układu i założenia uzdrowiska, pierwsze budynki uzdrowiskowe, projektowanie parku zdrojowego i zasad jego projektowania, szkiców, a także form architektonicznych, m.in. Willi Krzywoń. Zobaczymy jak zmieniała się architektura od strony funkcji, układu, dostępności i potrzeb.

To także miejsce na opowiedzenie historii jeszcze widocznej w detalach architektonicznych obecnej Rabki Zdroju. Układ uzdrowiskowy to jedno, ale też willa

Juliana Zubrzyckiego, założyciela uzdrowiska, sąsiadowała z rynkiem, gdzie tętniło życie miasta i jego mieszkańców, którzy funkcjonowali także na potrzeby uzdrowiska.

Wśród tej społeczności było wiele ciekawych osobistości i historii z nimi związanymi, wiele budynków zmieniało swoją funkcję (rozlewnia piwa, mleczarnia, karczmy, warsztaty) lub historia rabczańskich obywateli przewijała się w znanych dzisiaj miejscach czy obiektach (browar żywiecki, teatry jak np. Bagatela w Krakowie). Pozostałości można dzisiaj odkrywać poprzez właśnie detale architektoniczne – pozostałości gzymsów, barierki, kształty budynków, czy nietypowe rozwiązania architektoniczne, które wydają się niespójne z bryłą budynku, ale dawniej były podyktowane jego funkcją lub ograniczeniami.

Kluczowymi formami wyrazu w tym pomieszczeniu będą modele przestrzenne z możliwością dotykania (dla niewidomych) oraz pojedyncze stanowiska projekcyjne, które będą pokazywały kompozycję detalu w istniejące obiekty architektury (detal rzeczywisty będzie uzupełniony wyświetlanym zdjęciem obiektu, który dopełni całości obrazu). Elementy te zostaną osadzone na specjalnych pinach stalowych w formie stelażu i rozmieszczone na wykonanej na podłodze mapie Rabki i uzdrowiska. Na ścianach pojawi się wykonana szkicem oś czasu, pokazująca rozwój form uzdrowiskowych i ewolucję uzdrowiska w stylistyce wykładów Wiktora Zina „Piórkiem i Węglem”.

W przygotowywaniu treści do tego pomieszczenia należy wspierać się opracowaniami, znajdującymi się w spisie pozycji literaturowych.

Fotoplastikon

To pomieszczenie z nazwy, które będzie na starych fotografiach ukazywać miejsca w Rabce Zdroju, które jeszcze istnieją wraz z zestawieniem miejsc w wyglądzie obecnym. Forma umieszczenia fotoplastykonu stereoskopowego (3D), jako stylizowanej formy na środku pomieszczenia pozwoli obudować go również treściami historycznymi. Całość pomieszczenia będzie nawiązywać do warsztatu fotograficznego (Atelier Fotograficznego, którego opracowanie posiada Muzeum im. Władysława Orkana), który również funkcjonował w Rabce-Zdroju. Dodatkową

atrakcją będzie możliwość zrobienia na specjalnej maszynie (replice) własnego zdjęcia pocztówkowego i wysłania go na wskazany adres email.

Korytarz

Aranżacja korytarza zawierać będzie informacje o źródłach mineralnych i ich zasobach oraz właściwościach, a także ukazywać ewolucję wodolecznictwa w Rabce Zdroju w formie przeźroczy wspomaganych projekcjami mutlimedialnymi punktowymi na fragmentach i dedykowanych obszarach ścian korytarza. **Szczególnie należy wyeksponować, poprzez odtworzenie i uruchomienie, znajdujące się ujęcie wody w postaci zabytkowego panelu z kranem i umywalką, w którym dostępna będzie woda solankowa w aspekcie dostępu do treści związanych z uzdrowiskiem.**

Poddasze

Poddasze zostanie zaaranżowane w formie przestrzeni wystaw czasowych, która będzie ogólnodostępna, ale mogą się tutaj także odbywać pokazy, lekcje edukacyjne, spotkania oraz wernisaże, koncerty i niewielkie przedstawienia. Przestrzeń zostanie wyposażona w stelaże ekspozycyjne, systemy podwieszania i umieszczania obrazów, ale także wyznaczona zostanie scena wraz z niedużym zapleczem technologicznym, oświetlenie ekspozycyjne oraz sceniczne, a także punkt umożliwiający nieduży, okazjonalny, catering w trakcie wydarzeń. Sala otrzyma także wyposażenie w postaci siedzisk na potrzeby dłuższych wydarzeń, wymagających stworzenia niedużej widowni.

Materiały źródłowe od wykonania merytorycznej części ekspozycji:

[1] Beiersdorf Z., Krasnowolski B., Rabka (woj. Nowosądeckie). Studialne materiały konserwatorskie dla zespołu uzdrowiska i dawnej wsi, typescript, P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków, Kraków, Pracownia Dokumentacji Naukowo-Historycznej, Kraków 1977.

[2] Beiersdorf Z., Krasnowolski B., Rozwój przestrzenny i architektura Rabki, Teka Komisji Urbanistyki i Architektury, v. XIV, 1982.

[3] Bukowski W., Janeczek A., Mapa józefińska Galicji (1779–1783) w przededniu edycji. Przedmiot i założenia programu wydawniczego, Studia Geohistorica. Rocznik Historyczno-Geograficzny, No. 1, 2013.

[4] Długosz J., Joannis Dlugossii Senioris Canonici Cracoviensis Opera omnia / Liber beneficiorum dioecesis cracoviensis nunc primum e codice autographo editus, v. 9, part 3, Publ. Ex typographia Kirchmajeriana, Kraków 1864.

[5] Grzesiowski J., Piotrowicz J., Sól małopolska w nadaniach i przywilejach dla klasztorów, [in:] Studia i materiały do dziejów żup solnych w Polsce, Muzeum Żup Krakowskich, Wieliczka 1965.

[6] Helcel A. Z., Starodawne Prawa Polskiego Pomniki, v. 2, Kraków 1870, No. 1010 (863).

[7] Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S. J., Wyd. Jan N. Bobrowicz, v. VI, Lipsk 1841.

[8] Jodłowski A., Problem eksploatacji soli w okolicach Krakowa w starożytności i we wczesnym średniowieczu, [in:] Archeologia Polski, v. XIV, i. 1.

[9] Keckowa A., Prace górnicze w Rabce w 2 połowie XVI wieku, [in:] Studia z dziejów górnictwa i hutnictwa, v. 9, Wrocław-Warszawa-Kraków 1965.

[10] Kodeks Dyplomatyczny Małopolski, v. 1, F. Piekosiński, Kraków 1876, p. 21, doc. no 15; v.1.

[11] Kodeks Dyplomatyczny Małopolski, v. 1, F. Piekosiński, Kraków 1876, p. 46, doc. no 40.

[12] Kowalczyk K., Miejsca kultu religijnego w Rabce Zdroju, Instytut Teologiczny Księży Misjonarzy, Kraków 2003.

[13] Kumor B., Powstanie i rozwój sieci parafialnej, "Prawo Kanoniczne", Publ. Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie, Year V, Warszawa 1962, No. 3–4.

[14] Polski Słownik Biograficzny, v. XVII, PAN/PAU, Kraków-Warszawa 1972.

[15] Potkański K., Pisma pośmiertne, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Poznań 2004.

[16] Rutkowska-Płachcińska A., Sądecczyzna w XIII i XIV wieku. Przemiany gospodarcze i społeczne, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1961.

[17] Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych Krajów Słowiańskich, B. Chlebowski, W. Walewski (ed.), Nakł. W. Walewskiego, Warszawa 1889, v. IX.

[18] Stamm E., Miary powierzchni w dawnej Polsce, [in:] Rozprawy wydziału Historyczno-Filozoficznego, edition II, v. 45, PAN, Kraków 1936.

[19] Zakrzewski S., Najdawniejsze dzieje klasztoru Cystersów w Szczyrzycu (1238–1382). Przyczynek do dziejów osadnictwa na Podhalu, Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Hist.-Filoz., ser. II, v. 16, Kraków 1902

[20] Beiersdorf Z., Krasnowolski B., Rozwój przestrzenny i architektura Rabki, Teka Komisji Urbanistyki i Architektury, v. XIV, 1982

[21] Historia uzdrowiska Rabka, Rabka-Zdrój. Oficjalna strona internetowa miasta [online] http://www.rabka.pl/index.php?dzial=2 [dostęp: 07.10.2015].

[22] Nowak Z., Rabka mojego dziadka, Rabka 1997.

[23 Poliszewska A., Blask dawnej Rabki: architektoniczna podróż przez historię zdroju, Rabka-Zdrój 2014.

[24] Rabka Juliana Zubrzyckiego, Rabka-Zdrój 2012.

[25] Kowalczyk K., Społeczność żydowska dziewiętnastowiecznej Rabki, [w:] Rabka Juliana Zubrzyckiego, red. K. Kowalczyk, G. Moskal, M. Rapta, Rabka-Zdrój 2012

[26] Kowalczyk K., Społeczność żydowska XIX-wiecznej Rabki, „Historia Rabki", 1.05.2009 [online] https://historiarabki.blogspot.com/2012/02/spoecznosc-zydowska-xix-wiecznej-rabki.html

[27] Moskal G., Rapta M., Tupta W., Mroczne sekrety willi „Tereska", Rabka-Zdrój 2008.

[28] Rabka, [w:] The Encyclopaedia of Jewish Life Before and During Holocaust, t. 2, red. Spector S., Wigoder G., New York 2001, s. 1043

Legendy i podania o Rabce:

Link do wykorzystania w kwerendach scenariusza: Podanie zwane czasem legendą , (w legendach zostają uwzględnione motywy kultu religijnego) to powieść ludowa przekazy

Miasto Dzieci Świata:

Link do wykorzystania w kwerendach scenariusza: Dawno temu za Pocieszną Wodą. Baśń o Rabce | Tygodnik Powszechny

5.6. Wytyczne wykonawcze

ZALECENIA DOTYCZĄCE DOSTĘPNOŚCI WYSTAWY DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.

Wykonawca **ZI** realizując zamówienie uwzględni potrzeby osób z niepełnosprawnościami, w szczególności mając na uwadze, iż obiekt powinien być dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że muszą być zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, opartego m.in. na poniższych regułach:

- użyteczność dla osób o różnej sprawności,
- elastyczność w użytkowaniu,
- proste i intuicyjne użytkowanie,
- czytelna informacja,
- wygodne użytkowanie bez wysiłku,
- wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania.

Wykonawca **ZI** uwzględni w projekcie zapisy w zakresie wytycznych dotyczących zasad równości szans i niedyskryminacji , w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy w ramach wytycznych "Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027 (załącznik nr 2 do wytycznych dotyczących realizacji zasad równości w ramach funduszy unijnych).

Przestrzeń na trasie turystycznej w zależności od miejscowych uwarunkowań musi być w maksymalnym zakresie dostępna dla osób z niepełnosprawnościami ruchu i przyjazna dla osób z niepełnosprawnością wzroku.
Stanowiska należy wykonać zgodnie z ideą projektowania uniwersalnego, aby jak najwięcej z nich zapewniało wszystkim zwiedzającym doznania dla różnych zmysłów, a unikając projektowania eksponatów dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami. Interfejsy użytkownika eksponatów muszą znajdować się w zasięgu osoby poruszającej się na wózku.

Stanowiska muszą być wykonane zgodnie z zasadami ergonomii i funkcjonalności. Należy zapewnić możliwość samodzielnej obsługi stanowisk osobom od 12. Roku życia wzwyż. Elementy sterujące stanowisk, manipulatory, ekrany dotykowe, pokrętła muszą być intuicyjnie rozmieszczone i sugerować sposób ich użycia. Mają być również widoczne i czytelnie (kontrastowo) opisane. Powinny być łatwo dostępne i wygodne dla osób prawo i leworęcznych.

Scenografia powinna w sposób delikatny dopełniać estetycznie i informacyjnie stanowiska, organizować je i spajać w całość poprzez zastosowanie podobnych materiałów, surowców i rozwiązań zabudów dla poszczególnych stref, kształtów,

materiałów i akcesoriów itd. Tylko w wybranych miejscach, gdzie ważne jest realistyczne odwzorowanie określonej scenerii historycznej, mają występować wysokiej jakości rozbudowane formy scenograficzne.

Instrukcje obsługi i objaśnienia doświadczeń powinny być mocowane do eksponatów, ścian i elementów scenograficznych. Instrukcje i objaśnienia wolnostojące (na statywach) należy stosować w ostateczności i pod warunkiem zapewnienia ich dobrej stateczności.

Pozyskanie elementów ilustracyjnych i praw do ich wykorzystania w ekspozycji leży po stronie Wykonawcy. Licencje nie powinny posiadać ograniczeń czasowych, a jako licencjobiorca powinien być wskazany Zamawiający bez konieczności dokonywania dodatkowych operacji prawnych.

Konstrukcja i aranżacja stanowiska z prezentacją multimedialną/filmem/animacją musi umożliwiać ich dobrą widoczność (nie może być zakłócana np. przez warunki oświetleniowe w miejscu odtwarzania prezentacji) niezależnie od pory dnia i roku.

Przy wykorzystaniu w eksponacie lub scenografii materiałów fotograficznych Wykonawca **ZI** ma obowiązek wykorzystania najbardziej aktualnych dostępnych (także odpłatnie) materiałów. Wyjątkiem są sytuacje, w których zdjęcia dotyczą wydarzeń i obiektów historycznych.

Wszystkie eksponaty w obrębie jednej grupy, a w przypadku grup sąsiadujących - także w całej strefie ekspozycyjnej, musza być wykonane w sposób całkowicie jednorodny estetycznie i materiałowo, chyba że wynika to ze specyfiki eksponatu lub stanowiska.

Dla obudów eksponatów oraz elementów scenograficznych przez jednorodność rozumiane jest wykorzystanie tego samego materiału konstrukcyjnego lub wykończeniowego, tej samej technologii budowy i łączenia poszczególnych elementów, tego samego sposobu wykańczania technicznego i estetycznego oraz użycie tych samych elementów znormalizowanych, jeśli są widoczne.

Wykonawca **ZI** zobowiązany jest do zachowania spójności estetycznej i wykończeniowej wszelkich materiałów, powierzchni i elementów na ekspozycji.

WYTYCZNE REALIZACJI ZASAD DNSH

Wykonawca **ZI** realizując zamówienie uwzględni działania gwarantujące sprostanie celom polityki i założeń DNSH. Aby to było możliwe projekt przewiduje możliwość następujących działań:

- stosowanie materiałów naturalnych o wysokim stopniu biodegradowalności i nie wydzielających szkodliwych substancji, pozyskiwanych w sposób naturalny bez stosowania technologii zanieczyszczających środowisko i wprowadzających do niego szkodliwych substancji

- stosowanie urządzeń o niskim poborze mocy i niskim śladzie węglowym, aby uniknąć wpływu na środowisko w stosunku do dotychczasowego profilu energetycznego budynku

- stosowanie systemu zarządzania ekspozycją, który będzie zintegrowany z czujnikami na ekspozycji i w przypadku jej niewykorzystywania w trakcie godzin pracy będzie wyłączać lub obniżać aktywność urządzeń, ograniczając ich pobór mocy i ślad węglowy oraz minimalizując wpływ na środowisko

- stosowanie systemu zarządzania oświetleniem, które będzie zintegrowany z czujnikami na ekspozycji i w przypadku jej niewykorzystywania w trakcie godzin pracy będzie wyłączać lub obniżać aktywność urządzeń, ograniczając ich pobór mocy i ślad węglowy oraz minimalizując wpływ na środowisko

5.6. Wytyczne w zakresie rozwiązań technicznych

SCENOGRAFIA i EKSPOZYCJA.

Stanowiska (eksponaty) i scenografia muszą być zaprojektowane i wykonane tak, aby były w pełni bezpieczne dla osób z nich korzystających, innych osób znajdujących się w pobliżu oraz przedstawicieli Zamawiającego wykonujących czynności serwisowe i konserwacyjne. Warunek ten dotyczy również dających się przewidzieć przypadków wykorzystania przez zwiedzających elementów stanowisk niezgodnie z instrukcją lub przeznaczeniem.

Stanowiska (eksponaty) i scenografia muszą spełniać wszelkie normy polskie i europejskie w zakresie bezpieczeństwa i higieny, które mogą mieć do nich zastosowanie. Jako potwierdzenie spełnienia powyższych warunków Wykonawca **ZI** do każdego ze stanowisk (eksponatów) oraz do scenografii jako całości i/lub do każdego z samodzielnych elementów ekspozycyjnych oraz scenograficznych zobowiązany jest dołączyć odpowiednie oświadczenie.

Materiały, z którymi mają kontakt zwiedzający, powinny ponadto posiadać odpowiednie atesty higieniczne.

Wszelkie stosowane na ekspozycji materiały służące do konstrukcji stanowisk (eksponatów) i scenografii muszą mieć atesty co najmniej trudno zapalności bądź być niepalne - zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr.75, poz. 690 z późniejszymi zmianami), oraz być dopuszczone do stosowania w budownictwie w budynkach użyteczności publicznej. Oznacza to, że zgodnie z wymogami normy PN-EN 13501-1+A1:2010 lub późniejszych norm zastępujących tę Normę.

W szczególności należy uwzględnić materiały, które są w stanie sprostać warunkom środowiskowym zewnętrznym panującymi w wewnątrz budynku.

Budowa i rozmieszczenie stanowisk powinno uwzględniać wszelkie wymagania ochrony przeciwpożarowej obiektu, a w tym przede wszystkim przebieg dróg ewakuacyjnych. Wskazane jest uzgodnienie projektu przed rozpoczęciem jego realizacji z rzeczoznawcą do spraw ochrony przeciwpożarowej budynku.

Jeśli elementem stanowiska jest podest, schodki wejściowe lub inne podobne konstrukcje, które mogą mieć charakter budowlany (podlegać przepisom Prawa budowlanego), wówczas należy je wykonać wg. obowiązujących w Polsce przepisów budowlanych i w razie konieczności uzyskać odpowiednie uzgodnienie rzeczoznawcy BHP i Sanepid oraz zawiadomić o tym Zamawiającego.

Konstrukcja stanowisk musi uwzględniać dopuszczalne obciążenia stropów i ścian oraz rodzaju nawierzchni, jak i dopuszczalne naciski miejscowe. Nie mogą naruszać istniejących zabezpieczeń oraz ich ciągłości oraz być stosownie i stabilnie posadowione do własnego ciężaru.

Jakakolwiek ingerencja w elementy zabudowy chodnika/nawierzchni istniejącej, a w tym mocowanie stanowisk do podłoża, wymaga zgody Zamawiającego oraz stosowania się do jego wytycznych i wskazówek z uwzględnieniem wszelkich dostępnych informacji technicznych oraz zasad i przepisów bezpieczeństwa.

Eksponaty, które wymagają wspinania, wchodzenia na wysokość i zeskakiwania z niej, przez co umożliwiają upadek z wysokości powyżej 50 cm, powinny posiadać bezpieczną nawierzchnię amortyzującą upadek, zalecane jest by była zlicowana z resztą posadzki w pomieszczeniu.

W ramach eksponatów oraz scenografii pozostającej w zasięgu dotyku zwiedzających można wykorzystywać wyłącznie takie elementy autentyczne lub repliki, które mają bardzo wysoką odporność na zużywanie na wszelkich polach (odporność mechaniczna, fizyczna/chemiczna (mycie), odporność biologiczna, na światło i kurz itd.). W szczególności stanowiska powinny być odporne na zachlapanie, wrzucenie do środka drobnych przedmiotów, odporne na wgniecenia

i zadrapania, także w wyniku uderzeń drobnymi przedmiotami powszechnego użytku. Niniejszy wymóg nie dotyczy czynności o charakterze wandalizmu.

Wszystkie narożniki na wysokości od 0 do 120 cm od podłogi/podłoża powinny być wyoblone do promienia min. 3mm lub sfazowane min. 3x3mm ze stępionymi krawędziami. Elementy scenograficzne oraz inne elementy wykorzystywane na wystawie i nie podlegające obróbce ze względu na swój charakter, muszą być w inny trwały sposób zabezpieczone przed zranieniem lub otarciami naskórka u zwiedzających.

W budowie stanowisk niedopuszczalne jest łączenie ze sobą i styk substancji reagujących ze sobą chemicznie, elektrochemicznie lub oddziałujących ze sobą w inny sposób powodujący ich przyspieszoną degradację.

Elementy sterujące stanowisk mają być wyjątkowo odporne na uszkodzenia, wykonane z materiałów niewrażliwych na ścieranie, kwasy i ograniczające rozwój drobnoustrojów (np. stal kwasoodporna). Ich konstrukcja powinna być trwała, odporna na eksploatację przez zakładaną liczbę zwiedzających rocznie. Należy zapewnić łatwy dostęp serwisowy do elementów sterujących, w razie zużycia lub zepsucia.

Kod kolorystyczny i forma uchwytów, przycisków dźwigni i przełączników sterujących eksponatami powinny być w ujednolicone dla całej ekspozycji. Wyjątki dopuszcza się tylko w osobno uzasadnionych przypadkach za zgodą Zamawiającego.

EKSPLOATACJA i SERWIS

Powierzchnie stanowisk powinny być odporne na zmywanie typowymi środkami utrzymania czystości, a ponadto wykazywać odporność w przypadku konieczności doraźnego czyszczenia agresywnymi środkami chemicznymi (np. zmywanie zabrudzeń z długopisów, flamastrów, gumy do żucia itp.)

Stanowiska wyposażone w pionowe ścianki sięgające w dół aż do podłoża powinny być zaopatrzone w cokoły (wysokości od 8 do 12 cm od podłoża) zabezpieczające eksponaty przed środkami czyszczącymi oraz uderzeniami nóg. Cokół powinien być wykonany z materiału trwałego, nienasiąkliwego, odpornego na zabrudzenia i uderzenia.

Stanowiska powinny umożliwiać łatwą obsługę techniczną i dokonywanie bieżących napraw poprzez posiadający ogólne przygotowanie personel techniczny Zamawiającego. Jeśli jakieś czynności serwisowe lub kontrolne wymagają specjalnego przygotowania personelu, Wykonawca **ZI** zobowiązany jest przeprowadzić szkolenie i dostarczyć odpowiednie materiały szkoleniowe.

Wykonywanie podstawowych napraw oraz wszelkich przeglądów lub czynności kontrolnych powinno być możliwe przy wykorzystaniu typowych narzędzi i przyrządów pomiarowych. Jeśli jakieś czynności przewidziane do wykonywania podczas obsługi technicznej lub przy naprawach wymagają użycia narzędzi specjalnych lub nietypowych, narzędzia te też powinny być dostarczone razem ze stanowiskami.

Dla zapewniania jak największej podatności serwisowej projekty wszystkich stanowisk w obrębie całej trasy turystycznej muszą posiadać pełną spójność i standaryzację materiałową i technologiczną oraz wykorzystywać tę samą bazę producentów podzespołów.

W obrębie całej ekspozycji system zamykania i odblokowywania drzwiczek lub pokryw serwisowych musi być zaprojektowany i wykonany tak, aby dostęp był możliwy przy użyciu jednego wspólnego typoszeregu zamka i dokładnie jednego, tego samego klucza.

Pełnemu ujednoliceniu producenta i typu w obrębie całej ekspozycji podlegają:
a) osprzęt elektryczny sieciowy (tj. doprowadzający i rozprowadzający zasilanie sieci elektroenergetycznej 230/400 V, 50 Hz), zarówno w zakresie podłączania, wprowadzania, załączania i rozłączania, zabezpieczania oraz rozprowadzania zasilania wewnątrz eksponatów,

b) zasilacze niskonapięciowe,
c) włączniki, przyciski, potencjometry, enkodery, joysticki, sygnalizatory i inne elementy niskonapięciowego osprzętu elektrycznego, które służą zwiedzającym do interakcji z eksponatem,
d) mechaniczne elementy interakcji: gałki, pokrętła, dźwignie, suwaki, korby i podobne,
e) okucia meblowe, a w szczególności zawiasy, prowadnice, obrotnice, szyny, wózki, zamki,
f) oprawy oświetleniowe i źródła światła, regulatory intensywności świecenia, osprzęt szynowy,

Pełnemu ujednoliceniu technologii i estetyki wykonania w obrębie całej ekspozycji podlegają nośniki graficzne oraz graficzne etykiety pulpitów, chyba, że elementy te podlegają szczególnej stylizacji dopasowującej je do aranżacji scenograficznej stanowiska.

Wykonawca **ZI** zobowiązany jest dostarczyć wraz z każdym ze stanowisk wszelkie niezbędne rysunki, specyfikacje i opisy umożliwiające montaż, demontaż, obsługę techniczną, naprawy i pomiary kontrolne niezbędne w trakcie normalnej eksploatacji, a także w przypadku usuwania awarii lub innej usterki technicznej.
Wszelkie połączenia elektryczne muszą być zabezpieczone przed poluzowaniem, a kable i przewody przed ew. urwaniem.
Niedopuszczalne jest wykorzystywanie jakichkolwiek urządzeń i podzespołów w wykonaniu do użytku domowego, jeśli istnieją odpowiedniki wykonywanie w klasie użytku publicznego lub przemysłowego lub komercyjnego.
Rozmieszczenie stanowisk powinno umożliwiać łatwy demontaż każdego ze stanowisk w razie jego awarii i możliwość transportowania poza przestrzeń wystawienniczą.
Wyłączenie z użytkowania pojedynczego stanowiska nie może powodować wyłączenia z użytkowania żadnego innego stanowiska.
W projekcie stanowisk musi zostać uwzględniona szerokość dostępnych w budynku i terenie przejść i przejazdów, szerokość i wysokość drzwi i przebieg schodów, tak, aby

możliwy był transport każdego z stanowisk lub jego części składowych z użyciem wózka widłowego.

Dokumentacja techniczna stanowisk powinna zawierać co najmniej:
a) instrukcje obsługi każdego stanowiska stworzone przez Wykonawcę,
b) oryginalne instrukcje obsługi urządzeń wchodzących w skład stanowisk, a nie będących wytworem własnym Wykonawcy oraz instrukcje elementów pochodzących od podmiotów trzecich wraz z kopiami deklaracji zgodności,
c) opisy procedur obsługi technicznej i konserwacji każdego stanowiska stworzone przez wykonawcę.
d) wykaz części zamiennych i zużywających się wraz ze źródłem pozyskania,
e) elektryczne i elektroniczne schematy blokowe dla eksponatów zasilanych lub sterowanych elektrycznie,

6. PROJEKT ARANŻACJI EKSPOZYCJI

Opis ogólny i Organizacja ekspozycji

Ekspozycja w Willi Krzywoń jest zorganizowana nielinearnie. Pomimo możliwości zwiedzania według określonej kolejności, wejścia z korytarza umożliwiają zwiedzanie poszczególnych pomieszczeń wraz z eksponowaną w nich tematyką w sposób dowolny, asynchroniczny. To także możliwość tworzenia własnej ścieżki zwiedzania i dopasowania jej do potrzeb, możliwości i czasu.

Jedyny podział jaki został wprowadzony na ekspozycji to pomieszczenia ogólnodostępne, parter – geneza i rozwój Rabki, piętro – uzdrowisko Rabka – Zdrój. Nowoczesne środki wyrazu wspomagają tradycyjne formy ekspozycyjne, co pozwala na zastosowanie innowacyjnych środków wyrazu i technologii, aby nadać nowe życie eksponatom, a tym samym stworzyć atrakcyjną formę składającą się na całościowy produkt turystyczny.

Ścieżka zwiedzania

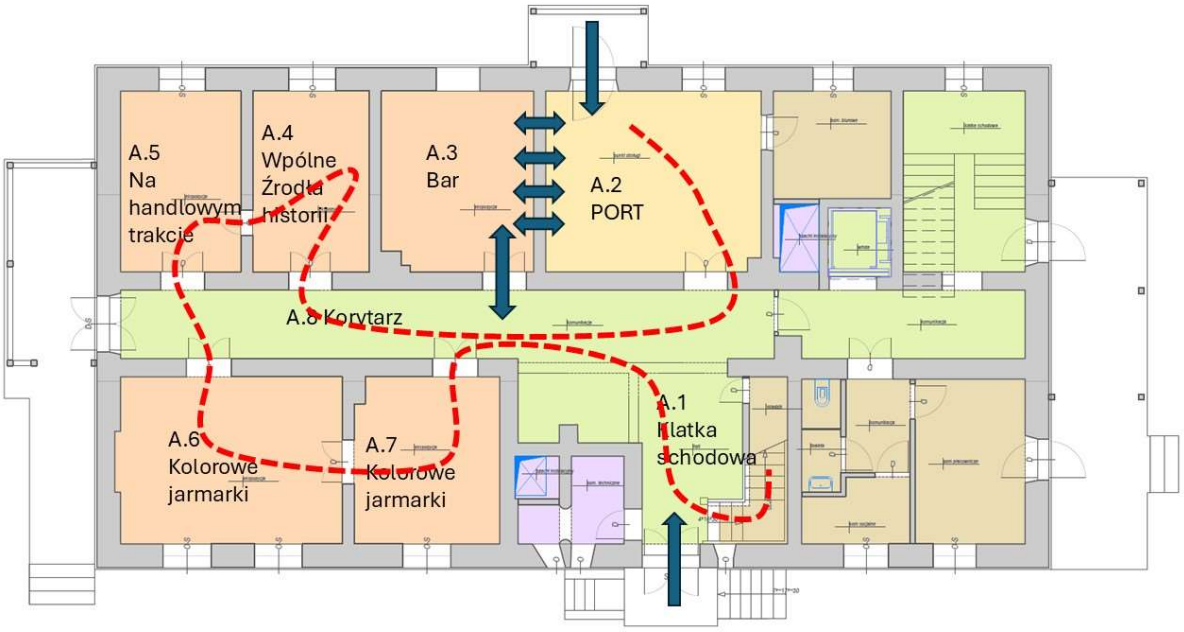

Parter

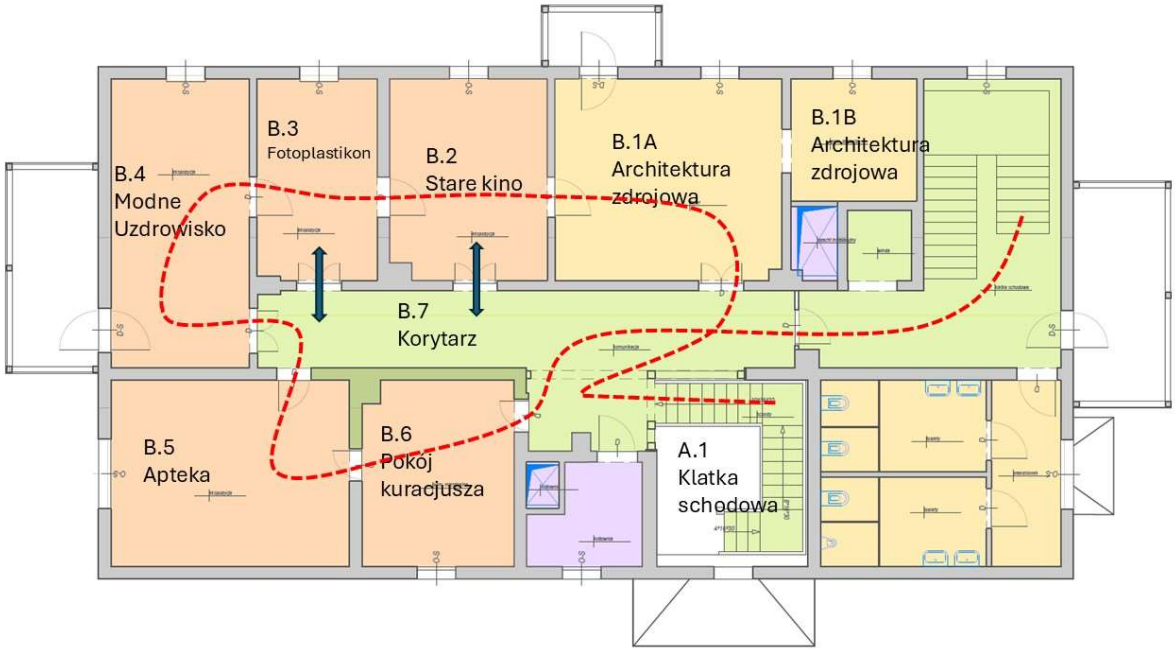

Piętro

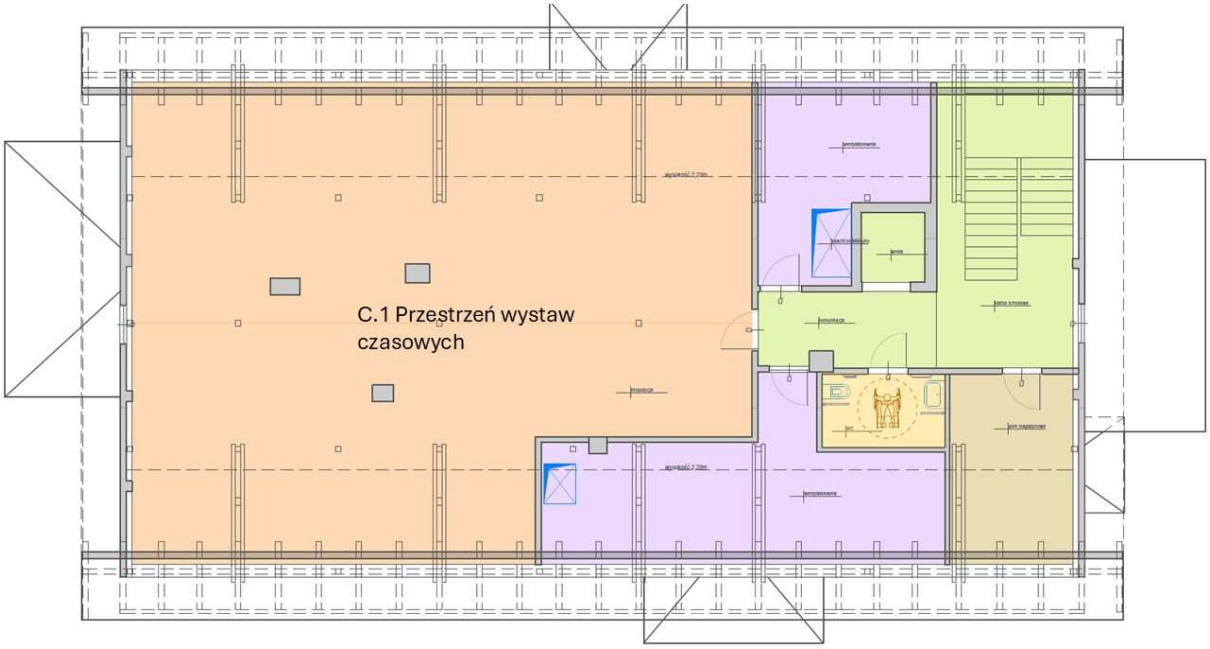

Poddasze

Układ i nazewnictwo pomieszczeń:

Parter			
A1	Klatka schodowa		Ekspozycja / ogólnodostępne
A2	Pomieszczenie obsługi ruchu turystycznego		Ogólnodostępne
A3	Bar		Ekspozycja
A4	Wspólne źródła historii		Ekspozycja
A5	Na handlowym trakcie		Ekspozycja
A6	Kolorowe jarmarki		Ekspozycja
A7	Kolorowe jarmarki		Ekspozycja
A8	Korytarz – tunel czasu		Ekspozycja / ogólnodostępne
Piętro			

B1A	Architektura zdrojowa		Ekspozycja / ogólnodostępne
B1B	Architektura zdrojowa		
B2	Stare kino		Ekspozycja
B3	Fotoplastikon		Ekspozycja
B4	Modne Uzdrowisko		Ekspozycja
B5	Apteka		Ekspozycja
B6	Pokój kuracjusza		Ekspozycja
B7	Korytarz		Ekspozycja
Poddasze			
C1	Przestrzeń wystaw czasowych		Ekspozycja / ogólnodostępne

6.1. Hall wejściowy

A.1 Klatka schodowa

Strefa powitalna i reprezentacyjna dla całej Willi Krzywoń. Odsłonięcia polichromii na ścianach jako świadki historii będą doskonałym wprowadzeniem w całość historii. Przewidziano w tym miejscu instalację artystyczną w postaci oryginalnego żyrandola symbolizującego geologiczną historię Rabki – Zdroju, począwszy od soli, aż po zdrój i ujęcia wód mineralnych.

Na parterze znajduje się także pulpit typu consierge, gdzie można nabyć bilety do zwiedzania oraz uzyskać dodatkowe informacje.

Elementy pomieszczenia:

<u>Żyrandol – instalacja artystyczna</u>

Żyrandol wykonany na podkonstrukcji stalowej, obudowanej kantówkami drewnianymi dębowymi z drewna konstrukcyjnego , wypełniony fragmentami kryształów soli, tarniną wzorowaną na zabudowie tężni solankowej oraz elementami wykonanymi z żywicy przypominającymi krople wody. Wewnątrz umieszczone punkty świetlne LED,

podświetlające elementy wypełnienie żyrandola. Dodatkowo w środku znajduje się nieduży głośnik o mocy min. 20W, pełnopasmowy, z wbudowanym wzmacniaczem i zintegrowanym odtwarzaczem z kartą SD, celem odtwarzania zapętlonych dźwięków kapiącej wody

Punkt obsługi consierge (pętla indukcyjna, mapa tyflograficzna obiektu)

Lada recepcyjna wykonana jako mebel na zamówienie, wykonana na bazie konstrukcji z płyty meblowej pokrytej fornirem naturalnym dębowym, barwionym w odcieniu zgodnym z wystrojem odrestaurowanej stolarki zabytkowej. W postumencie wykonana zabudowa przednia z podświetlanych paneli solnych o fakturze nieregularnej, z większymi i mniejszymi wtrąceniami kryształów soli. Blat wykonany jako blat lity, dębowy, lakierowany i impregnowany, o grubości minimum 38mm. Wewnątrz blatu dodatkowy pulpit na urządzenia elektroniczne (laptop, komputer i monitor) i kasowe oraz możliwość umieszczenia kasetki, szafki sejfowej, szafki zamykanej na zamek patentowy.

Na wyposażeniu stanowiska również krzesło ergonomiczne.

W stanowisku umieszczona jest pętla indukcyjna, a obok na statywie zlokalizowana jest tablica tyflograficzna.

Tablica informacyjna – stylizowana tablica informacyjna w formie infografiki z informacjami dla odwiedzających.

6.2. Parter

A.2 Pomieszczenie obsługi ruchu turystycznego

Makieta 3D w centrum pomieszczenia na postumencie oraz system projekcyjny wyświetlający treści związane ze szklakami pieszymi, rowerowymi, przebiegającymi przez Rabkę, atrakcjami, historycznymi obiektami, kulturowymi. Pomieszczenie jest połączone z pomieszczeniem baru A3 poprzez przejście amfiladowe, a także posiada wyjście na strefę ogródka zewnętrznego ze stolikami i parasolami.

W pomieszczeniu znajdą się obrazy, które będą opowiadały także historię Willi Krzywoń.

Elementy pomieszczenia:

Stół z makietą 3D

Stół wykonany na postumencie z blachy i podkonstrukcji stalowej, malowanej proszkowo, skręcanej i spawanej, z profili zamkniętych. Blat stołu wykonany z płyty MDF ogniotrwałej, o grubości mi. 18mm, oklejonej fornirem naturalnym dębowym, lakierowanym na półmat w odcieniu zgodnym z wyposażeniem zabudowy baru. Blat przystosowany do montażu makiety 3D ze wzmocnieniami wewnętrznymi. Na blacie zamocowana makieta 3D w formie wydruku hipsometrycznego, w kolorze białym, matowym, z zaznaczonym punktami orientacyjnymi w formie niedużych znaczników reliefowych wydrukowanych techniką 3D i naklejonych na makietę.

System projekcji interaktywnej na stół z makietą wraz z nagłośnieniem

Projektor:

- Jasność minimum: 6000 lumenów
- Rozdzielczość: WUXGA
- Projektor wyposażony w obiektyw o współczynniku projekcji od 0.9 do 1
- Możliwość montażu obiektywem do dołu
- Wejścia / wyjścia: HDMI, RS-232, USB
- Laserowe źródło światła

Player z czujnikami:

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI, USB
- Możliwość podłączenia dodatkowych urządzeń obsługujących interaktywność makiety takich jak czujniki wykrywające dotyk
- Do playera dołączony sterownik oraz czujniki wykrywające dotyk, które można umieścić pod płytą z drewnianej sklejki
- Sterownik i czujniki kompatybilne z playerem

Głośnik:

- Moc minimum: 75W RMS
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 95Hz – 18kHz
- Czułość minimum: 85 dB
- Typ: wiszący głośnik sufitowy
- Możliwość pracy w instalacji 100V

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x150W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Gabloty z materiałami informacyjnymi i przewodnikami, ulotkami itp.

Gablota lewitująca, mocowana do ściany wykonana z płyty MDF ogniotrwałej, o grubości mi. 18mm, oklejonej fornirem naturalnym dębowym, lakierowanym na półmat w odcieniu zgodnym z wyposażeniem zabudowy baru. Wnętrze gabloty wyścielone materiałem o kolorystyce i fakturze lnu. Wewnątrz przewidziany etalaż na eksponaty. Gablota zabezpieczona szkłem bezpiecznym o grubości min. 4mm.

Gablot mocowana do ściany i podparta na zdobionych wspornikach wykonanych z żeliwa.

Żyrandol – żyrandol wieloramienny stylizowany na XX-lecie międzywojenne z żarówkami enegooszczędnymi

Kinkiety – zestaw kinkietów stylizowanych ściennych według specyfikacji podanej w dziale oświetlenia.

Obrazy - Komplet obrazów z wydrukami archiwalnych zdjęć opowiadających historie

Rabki Zdrój i Willi Krzywon. Obrazy rozmieszczone w pomieszczeniu na narysowanej

na ścianie osi czasu w formie zgodnej ze stylistyka z epoki i zdobieniami jak na

polichromiach

A.3 Bar

Aranżacja baru z pozyskanych przez Muzeum Władysława Orkana mebli i zabudowy barowej. W pomieszczeniu mamy obrazy i treści historyczne wyświetlanie na stolikach (na blatach pokrytych powierzchnią projekcyjną – dotyczy tylko stolików nowych, stylizowanych), stare gazety na ścianach w formie przeglądania z kronikami towarzyskimi. Cyfrowe portrety w formie obrazów i fotoramek, a także nagłośnienie delikatnie pracujące w tle i symulujące gwar pełnego rozmów baru.

W rzeczywistości jest tu także przewiduje się możliwość zakupienia produktów regionalnych, napojów zimnych i gorących oraz pamiątek i upominków kojarzonych z miejscem i Rabką Zdrój.

Elementy pomieszczenia:

Zabudowa baru wraz z krzesłami i stolikami i drobnym wyposażeniem gastronomicznym

Zabudowa dostarczana przez Zamawiającego wg oryginalnych elementów pozyskanych z Baru U Lorenca i Wenza

System nagłośnienia

Głośniki:

- Moc głośnika minimum: 150W AES
- Impedancja: 16 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 75Hz – 18kHz
- Czułość minimum : 90db
- Wymiary maksymalnie: 325 x 225 x 200 mm (szer. x wys. X gł.)
- Waga maksymalnie: 6kg

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x300W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Player zamknięty w obudowie starego radia:

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WAV, MP3,
- Slot na kartę microSD
- Wyjście audio 3.5mm

System projekcji na stolikach

Projektor:

- Możliwość ustawienia projektora obiektywem do dołu
- Jasność minimum: 2000 lumenów
- Rozdzielczość minimum: 1280 x 800

- Laserowe źródło światła
- Ruch: Lewo/Prawo: 180 stopni, Góra/Dół: 180 stopni;
- Obrót osi przegubu kulowego: 360 stopni
- Wejścia / wyjścia: HDMI, SDCard, Audio, USB, LAN
- Wbudowany odtwarzacz multimedialny

Opis aplikacji:

Aplikacja wyświetlająca zdjęcia archiwalne oraz grafiki artystyczne stylizowane na epokę dwudziestolecia międzywojennego w formie menu, ale zawierającego informacje towarzyskie, historyczne, kulturalne z życia Rabki Zdrój. Forma cyklicznie zmieniającego się pokazu zdjęć.

Fotoramki

Zestaw fotoramek różnych rozmiarów (od 10” do 24”) w ozdobnych rameczkach, zawieszone na ścianie, wyposażone w baterię oraz kartę SD do odczytywania i wyświetlania zapętlonych zdjęć archiwalnych.

- Wyświetlacz IPS min. 10" (cyfrowy plakat)
- Obsługiwany format zdjęć: JPEG, PNG
- Odtwarzanie klipów wideo
- Przesyłanie zdjęć przez aplikację
- Dodawanie opisów i reakcji do zdjęć

Elementy wystroju wnętrza (na wyposażeniu Zamawiającego)

Drobne akcesoria barowe z epoki – klosz na ciasto, cukiernice, solniczki i pieprzniczki, wyposażenie mebla ekspozycyjnego i barowego.

Gazetownik (na wyposażeniu Zamawiającego)

Gazetownik retro w formie drewnianego profilu, w którym ściśnięte są wydrukowane na Tyveku repliki starych gazet w formie wiadomości towarzyskich (kronika towarzyska)

Żyrandol – żyrandol wieloramienny stylizowany na XX-lecie międzywojenne z żarówkami enegooszczędnymi

Kinkiety – zestaw kinkietów stylizowanych ściennych według specyfikacji podanej w dziale oświetlenia.

Obrazy i infografiki ścienne

Wydrukowane obrazy w ramach oraz plakaty na papierze gazetowym w ramach drewnianych

A.4 Wspólne źródła historii

Instalacja wewnątrz pomieszczenia, w którym znajduje się aranżacja multimedialna z pulpitem interaktywnym oraz aranżacją ścienną w postaci obrazów skojarzeniowych. Zwiedzający mogą dowolnie jest przestawiać i dopasowywać na zasadzie skojarzeń, tak aby szukać wzajemnych części wspólnych historii obu miejsc – Plaveca i Rabki Zdroju. Skojarzeniowe poszukiwania odbywają się także na ścianach, gdyż poprzez profile stalowe, które wychodzą z sześcianu, zabudowa wychodzi na ściany i tam na nich można podobnie układać sobie historię z obrazków i podpowiedzi, które dowolnie można zawieszać na kracie. W tle kraty nadruki oraz powierzchnie lustrzane, które powodują dodatkową głębię pomieszczenia.

Elementy pomieszczenia:

Pulpit interaktywny (stół dotykowy)

Monitor:

- Monitor dotykowy typu open frame
- Szklana powierzchnia odporna na zarysowania
- Powłoka antyrefleksyjna,
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 3840 x 2160
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 54”
- Punkty dotykowe minimum: 14

Komputer:

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 24000 pkt.
- Pamięć RAM: 16GB
- Dysk SSD: 256 GB
- System operacyjny: tak

Opis aplikacji

Aplikacja funkcjonująca jak gra logiczna, w której z poszczególnych fragmentów zdjęć i grafik historycznych z różnych obszarów, zwiedzający układa je wzorem gry logicznej DIXit we własną historię i powiązania wątków historycznych opisanych w scenariuszu, tak aby spróbować odkryć i połączyć ze sobą pozornie odległe fakty historyczne, na osi czasu wypełniając poszczególne pola.

Opis zabudowy

Zabudowa wykonana na stalowym postumencie, na którym osadzony jest blat wykonany jako blacha 3mm ze stali czarnej, lakierowanej, obudowanej na podkonstrukcji z profili stalowych malowanych proszkowo, skręcanych i spawanych, z uwzględnieniem systemu montażu dla monitora dotykowego oraz rewizjami i otworami chłodzącymi. Całość kotwiona do podłoża za pomocą kotew chemicznych.

Obrazy historyczne na ścianach i legendy w formie wydruków na tyveku

Na obrazach znajdą się postacie wpisane w historię opowiedzianą w formie komiksu, rysowanego w stylistyce rycin ze średniowiecznych ksiąg. W narracji powinny pojawić się wszystkie zagadnienia opisane w scenariuszu wskazanym do tej strefy, w formie osi czasu od legend związanych z Rabką, poprzez uzyskanie terenów przez Cystersów ze Szczyrzyca, z uwzględnieniem założenia zamku Plavec oraz krótkiego epizodu związanego z Janem Muskatą oraz późniejszych losów założenia Rabki na prawie magdeburskim po ukonstytuowaniu się władzy Władysława Łokietka i późniejszymi relacjami politycznymi w zakresie województwa krakowskiego.

Wydruk na ścianie

Nadruk na ścianie wykonany metodą atramentową z utwardzaniem UV oraz obrazy wydrukowane na Tyveku z fakturą olejną w ozdobnych ramach.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg specyfikacji z projektu oświetlenia ekspozycyjnego (lampy i szynoprzewody)

A.5 Na handlowym trakcie

Pomieszczenie jest obudowane wielowarstwowymi strukturami wycinanymi z płyty, ukazujące podróżników podążających szlakami handlowymi – zobrazowane są dwa szlaki: Kraków – Nowy Targ (przez Rabkę i Rdzawkę), Kraków, przez Muszynę i Plavec na Węgry. W miejscach kluczowych opowieści znajdują się artefakty i modele oraz okna animacyjne (uwaga wewnętrzna: okno animacyjne z wystawy miejskiej przy zamku

królewskim w Sztokholmie). Całość to połączenie struktur wykonanych z metalu, drewna i szkła, tworzących mapy i sylwetki opowieści oraz dopełnienia animacyjnego z projektorów i oświetlenia.

Elementy pomieszczenia:

Aranżacja ścienna interaktywna/ Scenografia ścienna iluminowana

Projektor:

- Możliwość ustawienia projektora obiektywem do dołu
- Jasność minimum: 2000 lumenów
- Rozdzielczość minimum: 1280 x 800
- Laserowe źródło światła
- Wejścia / wyjścia: HDMI, SDCard, Audio, USB, LAN
- Wbudowany odtwarzacz multimedialny

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Głośnik

- Moc głośnika minimum: 150W AES
- Impedancja: 16 Ohm

- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 75Hz – 18kHz
- Czułość minimum : 90db
- Wymiary maksymalnie: 325 x 225 x 200 mm (szer. x wys. X gł.)
- Waga maksymalnie: 6kg

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x300W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Specyfikacja systemu automatyki

System sterownika z wyjściami logicznymi, które uruchamiają poszczególne elementy projekcji synchronizując playery ze sobą oraz treści przez nie wyświetlane

Specyfikacja oświetlenia

Według specyfikacji oświetlenia

Stół multimedialny dotykowy z aplikacją

Monitor:

- Monitor dotykowy typu open frame
- Szklana powierzchnia odporna na zarysowania
- Powłoka antyrefleksyjna,
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 3840 x 2160
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 54”
- Punkty dotykowe minimum: 14

Komputer:

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 24000 pkt.
- Pamięć RAM: 16GB
- Dysk SSD: 256 GB
- System operacyjny: tak

Opis aplikacji

Aplikacja pozwalająca na prześledzenie i połączenie ze sobą różnych tras na szlakach węgierskich na mapie i dopasowanie trasy do przewożonego towaru – forma gry logistycznej

Opis zabudowy

Zabudowa stołu wykonana w formie skrzyni drewnianej. Podkonstrukcja wykonana z profili stalowych zamkniętych, spawanych i skręcanych wraz z mocowaniem dla monitora. Całość konstrukcji obłożona naturalnymi deskami dębowymi lub jesionowymi, impregnowanymi dwukrotnie, połączonych okuciami dekoracyjnymi wykonanymi ze stali młotkowanej w kolorze czarnym. Nad stołem wieku skrzyni wykonane w tej samej technologii, zwieszone na łańcuchach mocowanych do sufitu.

A.6/A.7 Kolorowe jarmarki

Garncarstwo – warsztat garncarski z ekspozycją ceramiki. Aplikacja UltraLEAP z możliwością wirtualnego kształtowania gliny i procesu garncarskiego. Piec garncarski, przybory garncarza, próbki do zabawy

Warsztat szewski – buty, przyrządy, miary, film z wytwarzania buta, stanowisko manualne mechaniczne związane z pracami szewskimi

Hafty i krawiectwo – warsztat sukienniczy przypominający skład sukna z belami materiału po środku w formie obrotowej i nicią prowadząca przez kolejne elementy ekspozycji. Dodatkowo panel z nićmi, które możemy układać jak haft w różne wzory.

Zielarstwo – pracownia zielarska, zapachy, pomieszczenie sensoryczne – kolory, światło, dźwięk i zioła. Gra polegająca na zbieraniu ziół na łące i kompozycji z nich odpowiednich specyfików naturalnych w formie aplikacji

Jarmark – wymiany towarów, co i kiedy, za ile, beczki, worki, składy i opakowania, co ile ważyło (waga) i opakowania.

Elementy pomieszczenia:

Stanowisko ekspozycyjne rzemieślnicze (garncarstwo, hafciarstwo i tkactwo, szewc, żywność, produkty wymienne) – 5 stanowisk:

Stanowiska interaktywne:

a) garncarstwo – Ultraleap z możliwością wirtualnego lepienia garnków

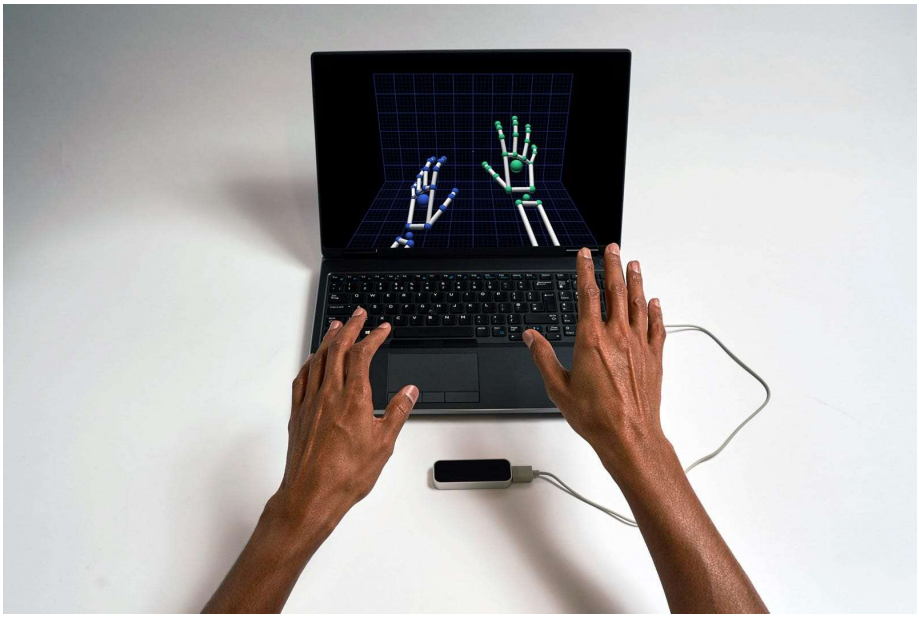

b) haft - Ultraleap z możliwością wirtualnego haftowania wzorów
c) zielarstwo - Ultraleap z możliwością wirtualnej kompozycji ziół
d) szewc – pokazanie całego procesu w formie analogowej jako kolejne etapy przygotowywania obuwia
e) żywność – skaner z monitorem pokazujący informacje o różnych produktach sprzedawanych i porównanie ich z obecnymi
f) wino – cykl wegetacyjny winogrona pokazany za pomocą modeli roślinnych i winogrona (?). Kiedy powstaje jakie wino. Informacja o szkodliwości alkoholu
g) piwo – wizualizacja bez interakcji procesu warzenia piwa (woda jest tutaj kluczowa dla jego powstania i ostatecznego smaku). Informacja o szkodliwości alkoholu
h) sól i przyprawy – stanowisko z zapachami przypraw w postaci mieszków i obrotowego stolika

sensor

- Urządzenie przenoszące ruch rąk do aplikacji na komputer klasy PC
- Połączenie przez USB 3.0
- Długość fali roboczej: 850 nm
- Zakres śledzenia i pole widzenia: Głębokość od 10 cm (4”) do 110 cm (43”); Pole widzenia 160° x 160°

skaner kodów kreskowych

komputer

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 43000 pkt.
- Pamięć RAM: 32GB
- Dysk SSD: 500 GB
- System operacyjny: tak

monitor

- Monitor dotykowy typu open frame
- Szklana powierzchnia odporna na zarysowania
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 1920 x 1080
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 26”
- Punkty dotykowe minimum: 9

Stanowiska wykonane w formie postumentów, zbudowanych na podkonstrukcji stalowej, obłożonych płytami MDF gr. Min. 18mm, ognioodpornymi, lakierowanymi i fornirowanymi fornirem naturalnym, z gablotkami wykonanymi ze szkła bezpiecznego o grubości min. 4mm wraz z etalażem dla eksponatów. Elementy dekoracyjne wykonane są z tkanin typu len, uzupełnień w postaci replik lub towarów naturalnych.

<u>Stanowisko ekspozycyjne - beczki</u>

Monitor

- Monitor dotykowy typu open frame
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 3840 x 2160
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 42”
- Punkty dotykowe minimum: 35

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI, USB

Aranżacja ściany

Zestaw wieczek drewnianych beczek po winie odciętych około 10-12cm poniżej wieka umieszczonych na blendzie ściennej pośredniej. Wewnątrz wybranych beczek

zamontowane monitory z aplikacją. Na wiekach nadruki infografik informacyjnych i ciekawostek związanych z handlem na jarmarkach oraz o jarmarku w Rabce Zdroju.

Opis aplikacji

Aplikacja w formie interaktywnych treści na monitorze związanych z winem, piwem oraz towarami transportowanymi przez kupców szlakiem węgierskim. Scenariusz do przedstawienia do akceptacji Zamawiającego.

Stanowisko interaktywne – handel - Aranżacja ściany

Ściana w formie lightbox-a na mlecznej tafli jednolicie podświetlonej z nadrukowaną mapą szlaków handlowych średniowiecznej Europy obejmująca Kraków, Rabkę – Zdrój oraz Plavec z zaznaczonymi głównymi traktami przechodzącymi przez te miasta i miejscowości. Miasta te zawierają reliefy kluczowych obiektów założenia miejskiego (zamki, rynek, zabudowania w skali i formie mapki), a także ikonki towarów jakie były eksportowane między nimi i wymieniane na jarmarkach handlowych, wykonane z frezowanych płyt PVC oraz wydruków 3D

Pulpit interaktywny z grą logistyczno – z różnych stron świata

komputer

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 43000 pkt.
- Pamięć RAM: 32GB
- Dysk SSD: 500 GB
- System operacyjny: tak

monitor

- Monitor dotykowy typu open frame
- Szklana powierzchnia odporna na zarysowania
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 1920 x 1080
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 26”
- Punkty dotykowe minimum: 9

Aranżacja pulpitu

Pulpit lewitujący wykonany z blachy obłożonej okładziną drewnianą naturalną.

Opis aplikacji

Aplikacja w formie gry polegającej na kupowaniu towarów na rynku w Krakowie, przewożeniu ich wybranym szlakiem (planowanie logistyki przejazdu) m.in. przez Rabkę lub przez Plavec, możliwość napadu przez zbójców i ochronnej roli zamku, obozowanie w okolicach Rabki i mały handle przy szlaku i tematyka wymiany towarów oraz finalna ich sprzedaż na jarmarkach i składach celnych na Węgrzech . Scenariusz do przedstawienia do akceptacji Zamawiającego.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg specyfikacji zwartej w projekcie oświetlenia ekspozycyjnego

A.8 Korytarz – tunel czasu

Instalacja projekcyjna, która będzie na ścianach wyświetlać na ścianach, animowane obrazy z dawnych czasów Rabki Zdroju w średniowieczu, korzystając ze stylu ilustracyjnego dawnych ksiąg. Krótka historia otrzymania Rabki Zdroju przez Cystersów ze Szczyrzyca, czasy biskupa krakowskiego Jana Muskaty (w tym miejscu także będzie odnośnik do zamku Plavec, którego Jan Muskata był właścicielem krótko przed lokacją Rabki) i Władysława Łokietka oraz lokacji Rabki na prawie Magdeburskim w XIV wieku oraz ulokowaniem Rabki na węgierskim trakcie handlowym. Swoisty tunel czasowy, który wprowadzać będzie zwiedzających do kolejnych pomieszczeń z retrospekcjami.

Zainstalowane projektory krótkoogniskowe animują ściany i fragmenty podłogi, w taki sposób, że czujemy się jakbyśmy byli uczestnikami historii. Aplikacja w kilku miejscach wyświetla obraz w formie emblematów na wzór starodawnych obrazów, w których pojawiają się postacie i są ożywione zgodnie ze scenariuszem animacji.

Elementy pomieszczenia:

System projekcyjny wraz z nagłośnieniem

Projektor

- Jasność minimum: 4900 lumenów

- Rozdzielczość: FullHD, 1920 x 1080
- Współczynnik projekcji od 0.3 do 0.35:1
- Wejścia / wyjścia: HDMI, RS-232, USB
- Laserowe źródło światła

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Głośnik:

- Moc minimum: 75W RMS
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 95Hz – 18kHz
- Czułość minimum: 85 dB
- Typ: wiszący głośnik sufitowy
- Możliwość pracy w instalacji 100V

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x150W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Opis aplikacji

Aplikacja w formie ożywionych postaci na tle scen związanych z historią i legendami Rabki zdroju w formie pojedynczych kilku scen prezentujących daną historię czy legendę oraz postać. Scenariusz do przedstawienia do akceptacji Zamawiającego.

Kinkiety – kinkiety stylizowane ze źródłami typu LED, energooszczędnymi

6.3. Piętro

B.1A / B.1B Architektura uzdrowiskowa

Aranżacja w formie detali architektonicznych i punktów architektonicznych, uzupełniona elementami projekcji i archiwalnych historii oraz system oświetlenia, szkiców, rysunków. Forma konstrukcji lekkich, stelażowych, nieco w charakterze galerii sztuki, gdzie mamy na stelażu detal architektoniczny oraz zdjęcia budynku (zdjęcia mogą być obracane, aby z jednej strony była fotografia, a z drugiej opis lub aranżacja wczoraj i dziś). Stelaże stanowią swoiste pin-pointy, gdyż na podłodze jest stworzona mapa uzdrowiska w formie konturowej, tak aby wiadomo było gdzie dany budynek czy obiekt się znajdował.

Na ścianach wokół pomieszczenia znajduje się swoista oś czasu, która narysowana jest w formie graficznej, w stylistyce szkicu węglem, nawiązująca do grafik wykonywanych przez architekta Wiktora Zina w programie „Piórkiem i Weglem". Całość osi czasu doświetlona dynamicznym oświetleniem ekspozycyjnym w formie żywej iluminacji.

Elementy pomieszczenia:

Ekspozycja – pinpointy - Stelaż ekspozycyjny wraz z grafikami i panelami informacyjnymi interaktywnymi oraz elementami dotykowymi

Stelaż wykonany z profili stalowych zamkniętych malowanych proszkowo, mocowanych rozporowo do podłogi i sufitu. Wydruki na poliwęglanie gr. Min 4mm, dwuwarstwowym z grafiką obustronną umieszczoną między warstwami, zamocowana na obrotowym łożysku z góry i z dołu. Element architektoniczny wykonany metodą wydruku 3D zamocowany na stałe w przygotowanym uchwycie.

Mapa na podłodze

Mapa wykonana w formie wykładziny z nadrukiem na podkładzie zabezpieczającym oryginalną podłogę.

Grafika na ścianie

Grafika wykonana metodą druku pionowego atramentowego z utwardzaniem UV.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg projektu oświetlenia ekspozycyjnego

B.2 Stare kino

Pomieszczenie wykonane jako replika starego kina z proscenium i kulisami oraz drewnianą zabudową ekranu wraz z ornamentacją. Projektor krótkoogniskowy jest ukryty w zabudowie.

Ściany obudowane panelami drewnianymi z wypełnieniem materiałowym, z nadrukiem wzorów zgodnie z duchem epoki XX-lecia międzywojennego. Fotele stylizowane na retro, maksymalnie 16 miejsc ze swobodą poruszania Na podłodze posadzka oryginalna Willi Krzywoń.

Okno zabudowane panelem materiałowym z lighboxem z szyldem kina w Rabce Zdroju.

Podświetlenia akcentowe w formie pasków LED-owych.

Na tylnej ścianie stary model porjektora szpulowego np. Ernemann, iluminowany świetlnie, a wokół niego ściana ze zdjęciami aktorów i kinowych amantów oraz scen z życia kulturalnego Rabki Zdroju.

Poniżej zdjęcie referencyjne:

Natomiast wzorcem jest kino Śnieżka (Jutrzenka, Słońce...) z 1929 roku:

W kinie zainstalowany jest także system dźwiękowy, który współpracuje z projekcją. Istnieje także możliwość wyświetlania treści z urządzeń zewnętrznych. W warstwie aplikacji, na ekranie wyświetlane są zapętlone filmy opowiadające historię Rabki-Zdroju w ciekawej formie retro z czasów kroniki filmowej. Scenariusz filmu do akceptacji Zamawiającego przed rozpoczęciem jego produkcji.

Elementy pomieszczenia:

Zabudowa kina

Zabudowa na wzór staroangielski retor wykonana jako panele fornirowane z ornamentami, pilastry frezowane z obłogu oraz wypełnienia z ozdobnej (wzorkowej) tkaniny naklejanej na płytę meblową. Otwarcie ekranu wykonane z obłogu na płycie meblowej oraz wypełnieniami z tkaniny na panelach z płyty meblowej. Chodzi o uzyskanie efektu wnętrza, a nie replikę jego konstrukcji, stąd dopuszcza wykonanie niewidocznych elementów kontrukcji z płyty MDF, OSB.

Fotele kinowe

Replika lub pozyskane oryginalne fotele kinowe z giętego drewna i tapicerowanymi siedziskami i oparciami.

Replika projektora

Replika projektora np.. Ernemann, szpulowego lub pozyskany eksponat oryginalny, w środku zamontowane źródło światła z przeźroczem wyświetlającym obraz w formie światłocienia. Całość umieszczona na postumencie wykonanym z płyty MDF gr. Min. 18mm, obłożonej fornirem naturalnym w odcieniu zgodnym z kolorystyką drewnianej zabudowy kina, projektor w gablocie wykonanej ze szkła bezpiecznego o grubości min. 4mm.

System projekcyjny wraz z nagłośnieniem

Projektor:

- Jasność minimum: 4900 lumenów
- Rozdzielczość: FullHD, 1920 x 1080
- Współczynnik projekcji od 0.3 do 0.35:1
- Wejścia / wyjścia: HDMI, RS-232, USB
- Laserowe źródło światła

1x Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Głośniki:

- Moc głośnika minimum: 250W AES
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 65Hz – 17kHz

- Czułość minimum : 92db
- Wymiary maksymalnie: 380 x 285 x 270 mm (szer. x wys. X gł.)
- Waga maksymalnie: 10kg

1x subwoofer

- Moc głośnika minimum: 150W RMS
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 55Hz – 1kHz
- Czułość minimum : 90db
- Wymiary maksymalnie: 380 x 285 x 270 mm (szer. x wys. X gł.)
- Waga maksymalnie: 10kg

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 4x200W RMS przy 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 20Hz – 20kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.08
- Wbudowany procesor DSP

1x Transmisja AV

- Obsługuje HD 1080p, WUXGA i 2K z odległości do 70m
- W zestawie nadajnik i odbiornik który przesyłają sygnał po kablu CATx
- Obsługuje 4K i UHD do 40 m

Specyfikacja przyłącza AV

Złącze HDMI i audio wraz z okablowaniem i zasilaniem 230V/USB

Prezentacja multimedialna

Filmy i aplikacje zostaną dostarczone przez Zamawiającego oraz przez Muzeum im. Władysława Orkana. Wykonawca ma zadanie wykonać jeden film złożony z materiałów archiwalnych, poddanych efektowi delikatnej animacji, wrażenia głębi i ruchu postaci, wraz z opowieścią o Rabce, Rabce – Zdroju i historii Willi Krzywoń, pełniącej rolę świadka historii uzdrowiska.

B.3 Fotoplastikon

Zabudowa w pomieszczeniu obejmuje działającą replikę fotoplastykonu z czasów dwudziestolecia międzywojennego z siedziskami, obrotowym mechanizmem przesuwu zdjęć w wizjerach stylizowanych.

W pomieszczeniu stary aparat na statywie, możliwość zrobienia sobie zdjęć i mieszkańcy i kuracjusze na starej fotografii.

Elementy pomieszczenia:

Rekonstrukcja warsztatu fotograficznego – aranżacja ścienna z elementów drewnianych i tapet stanowiąca fragment aranżacji warsztatu fotograficznego w formie tła dla ekspozycji (m.in. z wykorzystaniem eksponatów będących w posiadaniu Muzeum Orkana).

zdjęcia na ścianie w formie aranżacji dawnego warsztatu fotograficznego

Wydruki zdjęć w ramach gablotowych wzorem starego warsztatu fotograficznego na bazie archiwalnych zdjęć pozyskanych od Urzędu Miasta lub Muzeum im Władysława Orkana.

Fotoplastikon - Replika działającego fotoplastykonu z systemem przesuwu zdjęć i siedziskami

Wzorowana na oryginalnym fotoplastikonie działająca replika z napisem tytułowym. Fotoplastikon wykonany z płyt fornirowanych, zabudowanych na podkonstrukcji stalowej.

Replika aparatu fotograficznego

Replika starego aparatu fotograficznego lub pozyskanie go z rynku wg zdjęcia referencyjnego.

Całość umieszczona na postumencie wykonanym z płyty MDF gr. Min. 18mm, obłożonej fornirem naturalnym w odcieniu zgodnym z kolorystyką drewnianej zabudowy kina, projektor w gablocie wykonanej ze szkła bezpiecznego o grubości min. 4mm.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg projektu oświetlenia ekspozycyjnego

B.4 Modne uzdrowisko

Pomieszczenie zaaranżowane w formie pokazu mody. Podzielone na epoki i stroje wiodące, a w tle akcesoria i materiały. Iluminacja świetlna w rytm zmieniającej się muzyki z epoki. Forma opowieści.

Stanowisko interaktywne z możliwością zaprojektowania, stylizowania własnego stroju w formie stołu dotykowego ze znajdującym się nad nim hologramem, w którym widzimy ubraną przez nas postać z danej epoki za pomocą elementów ubioru z bazy (szafy).

W tle w uzupełnieniu informacje o znanych i funkcjonujących na terenie Rabki Zdroju pracowni krawieckich.

Elementy pomieszczenia:

Witryna - Zabudowa ścian w formie czterech witryn z manekinami i replikami strojów z epoki i akcesoriów oraz grafikami i nagłośnieniem oraz oświetleniem wystawowym

Głośnik:

- Moc minimum: 75W RMS
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 95Hz – 18kHz
- Czułość minimum: 85 dB
- Typ: wiszący głośnik sufitowy
- Możliwość pracy w instalacji 100V

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x150W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz

- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WAV, MP3,
- Slot na kartę microSD
- Wyjście audio 3.5mm

Ściany wykonane z płyt meblowych pokrytych okleiną naturalną, wraz z ornamentacją wykonaną z naturalnego drewna, barwionego i impregnowanego na kolor zgodny z pozostałą częścią zabudowy.

Statyw – manekin do ekspozycji strojów naturalnych rozmiarów half-body dla kobiet, full-body dla mężczyzn oraz dla dziecka. Przewiduje się zastosowanie w sumie 6 manekinów dorosłych (męskie i kobiece) oraz jednego dziecięcego, do rozmieszczenia w poszczególnych witrynach (dwa parami, jeden osobno, i jeden dorosły z dzieckiem)

Wydruki UV na naklejce do oklejania wnętrz ekspozytora

Akcesoria pozyskane z rynku lub repliki

Hologram - Stół interaktywny z monitorami i aplikacją dot. mody uzdrowiskowej

Hologram:

- Wymiary minimalne: 70 x 200 x 26
- Jasność obrazu minimum: 1500 cd/m2
- Rozdzielczość minimum: 1024 x 1024

Komputer

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 43000 pkt.
- Pamięć RAM: 32GB
- Dysk SSD: 500 GB
- System operacyjny: tak

Monitor

- Monitor dotykowy typu open frame
- Możliwość montażu na stole (face-up)
- Rozdzielczość minimum: 1920 x 1080
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 31”

- Punkty dotykowe minimum: 35

Opis aplikacji

Aplikacja stanowi formę kreatora mody, który wybiera na początku postać męską, żeńską lub dziecięcą, a następnie – po jej wybraniu – otwiera się biblioteka strojów, dostępnych dla tej postaci (min. 5 różnych strojów dla różnych części ciała). Wybierając te stroje obserwujemy hologram postaci, który nosi je na sobie i obraca się dookoła.

Warsztat krawiecki – fragment aranżacji warsztatu krawieckiego w formie instalacji z akcesoriami i maszyną do szycia znajdującą się przy ścianie.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg projektu oświetlenia ekspozycyjnego

B.5 Apteka

Zabudowa starej apteki wraz z elementami sensorycznymi (Muzeum Orkana). W aptece przewiduje się wirtualnego aptekarza, który opowie nam o tym jak dbano o zdrowie w czasach uzdrowiska. W szufladach i szafkach znajdziemy elementy sensoryczne – zapachy, elementy dotykowe, a także repliki mikroskopu, ale również kącik wiedzy o zdrowiu, w którym dowiemy się jak dbano o zdrowie i jak zmieniały się trendy w medycynie na przestrzeni ostatnich 200 lat.

Elementy pomieszczenia:

Eksponat – apteka, zabudowa oryginalna

Zabudowa dostarczana przez Muzeum im. Władysława Orkana

Hologram aptekarza z nagłośnieniem

Hologram:

- Wymiary minimalne: 70 x 200 x 26
- Jasność obrazu minimum: 1500 cd/m2
- Rozdzielczość minimum: 1024 x 1024

1x komputer

- Osiągający w teście CPU Benchmark (https://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php) min 43000 pkt.
- Pamięć RAM: 32GB
- Dysk SSD: 500 GB
- System operacyjny: tak

1x głośnik

- Moc głośnika minimum: 150W AES
- Impedancja: 16 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 75Hz – 18kHz
- Czułość minimum : 90db
- Wymiary maksymalnie: 325 x 225 x 200 mm (szer. x wys. X gł.)
- Waga maksymalnie: 6kg

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x300W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Opis aplikacji

Opowieść aptekarza o początkach lecznictwa w Rabce – Zdroju, roli aptekarza i jego usługach, a także zachęcenie do zapoznania się wystrojem wnętrza i zwróceniem uwagi na istotne elementy wyposażenia apteki.

Zapachy - Elementy sensoryczne w szufladach

Zapachowe ekspozytory z perforacją oraz opisem

Stanowisko o historii zdrowia i medycyny wraz z aplikacją multimedialną

Monitor

- Możliwość montażu poziomo / pionowo
- Rozdzielczość minimum: 1920 x 1080
- Jasność minimum: 490 cd/m^2
- Wielkość minimum: 42”

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Opis aplikacji

Aplikacja obejmuje historię medycyny związanej z wodolecznictwem i kuracjami wodami zdrojowymi, ale także porusza wątek historyczny - uzdrowiska dziecięcego, którym była Rabka Zdrój (Miasto Dzieci Świata).

Opis zabudowy

Zabudowa wykonana na wzór wyposażenia apteki, w wbudowanym monitorem dotykowym, z uwzględnieniem rewizji do elementów elektronicznych, mocowana do ściany z podparciem na podłodze.

Oświetlenie ekspozycyjne – wg projektu oświetlenia ekspozycyjnego

B.6 Pokój kuracjusza

Pokój kuracjusza z Muzeum Orkana, natomiast w środku pełnoprawna folia holograficzna z wyświetlaniem przebywających w pomieszczeniu kuracjuszy, a dalej również w oknie monitor z wyświetlaniem spacerujących par i osób po parku, nałożony na obraz z kamery na żywo.

Elementy pomieszczenia:

Eksponat – wyposażenie pokoju kuracjusza

Wyposażenie dostarczane przez Muzeum im. Władysława Orkana

Eksponat – piec kaflowy

Świadek historii przeniesiony z innego pomieszczenia i odtworzony w całości

Monitor wbudowany w lustrze

Projektor

- Możliwość ustawienia projektora obiektywem do dołu
- Jasność minimum: 2000 lumenów
- Rozdzielczość minimum: 1280 x 800
- Laserowe źródło światła
- Wejścia / wyjścia: HDMI, SDCard, Audio, USB, LAN
- Wbudowany odtwarzacz multimedialny

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Oświetlenie ekspozycyjne – wg projektu oświetlenia ekspozycyjnego

B.7 Korytarz

Korytarz – projekcja na ścianach i podłodze w osi czasu uzdrowiska, pojawiają się ważne postacie, z opisem ich funkcji i krótką notą związaną z utworzeniem uzdrowiska i odkryciem wód mineralnych. W aspekcie projekcji i informacji w nich zawartych znajdują się także pełne dane na temat wód zdrojowych, ich źródeł oraz składu, a także wpływu na człowieka. To także informacje na temat klimatu korzystnego dla terapii dróg oddechowych i innych schorzeń jakie były przedmiotem leczenia uzdrowiskowego w Rabce – Zdrój i pozostają do dzisiaj. Koniecznie jest odtworzenie, wyeksponowanie i uruchomienie istniejącego ujęcia wody, z którego będzie można skorzystać. Planuje się, aby zasilanie tego ujęcia było ze zbiornika wody solankowej.

Elementy pomieszczenia:

Ujęcie wody solankowej

Rekonstrukcja ujęcia wody solankowej, odświeżenie, odrestaurowanie, zabezpieczenie antykorozyjne i udostępnienie dla zwiedzających.

System projekcji wraz z aplikacją i nagłośnieniem

Projektor

- Jasność minimum: 4900 lumenów
- Rozdzielczość: FullHD, 1920 x 1080
- Współczynnik projekcji od 0.3 do 0.35:1
- Wejścia / wyjścia: HDMI, RS-232, USB
- Laserowe źródło światła

Player

- Możliwość sterowania przez port LAN
- Minimum 8 złączy GPIO
- Obsługa formatów: WOV, MP4,
- Slot na kartę microSD
- Wyjścia / wyjścia: audio 3.5mm, HDMI,

Głośnik:

- Moc minimum: 75W RMS

- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 95Hz – 18kHz
- Czułość minimum: 85 dB
- Typ: wiszący głośnik sufitowy
- Możliwość pracy w instalacji 100V

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 2x150W RMS przy 4 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Opis aplikacji

Projejkcja obejmuje stylizowaną na archiwalne kroniki i zapiski informację o rodzajach wód zdrojowych i ich wpływie na nasze zdrowie, jakie schorzenia leczyły, jak należało je przyjmować, to także informacja o solankach rabczańskich i ich wpływie na schorzenia dermatologiczne. Drugi projektor będzie prezentował historię uzdrowiska od momentu jej rozpoczęcia przez Juliana Zubrzyckiego, aż do czasów współczesnych.

Kinkiety – kinkiety stylizowane ze źródłami typu LED, energooszczędnymi

6.4. Pomieszczenia pozostałe

C.1 Sala wystaw czasowych

Sala wystaw czasowych zostanie wyposażona w systemy ekspozycyjne naścienne do wieszania obrazów i innych prac oraz wolnostojące postumenty ekspozycyjne ze stelażami stalowymi umożliwiające organizację wystawy na powierzchni ekspozycji czasowej. W pomieszczeniu zainstalowane zostaną szynoprzewody z oświetleniem ekspozycyjnym. Na wyposażeniu znajdą się także siedziska oraz ekran z projektorem i systemem nagłośnieniowym do wykorzystania w trakcie wernisaży, lekcji muzealnych, edukacyjnych czy pokazów.

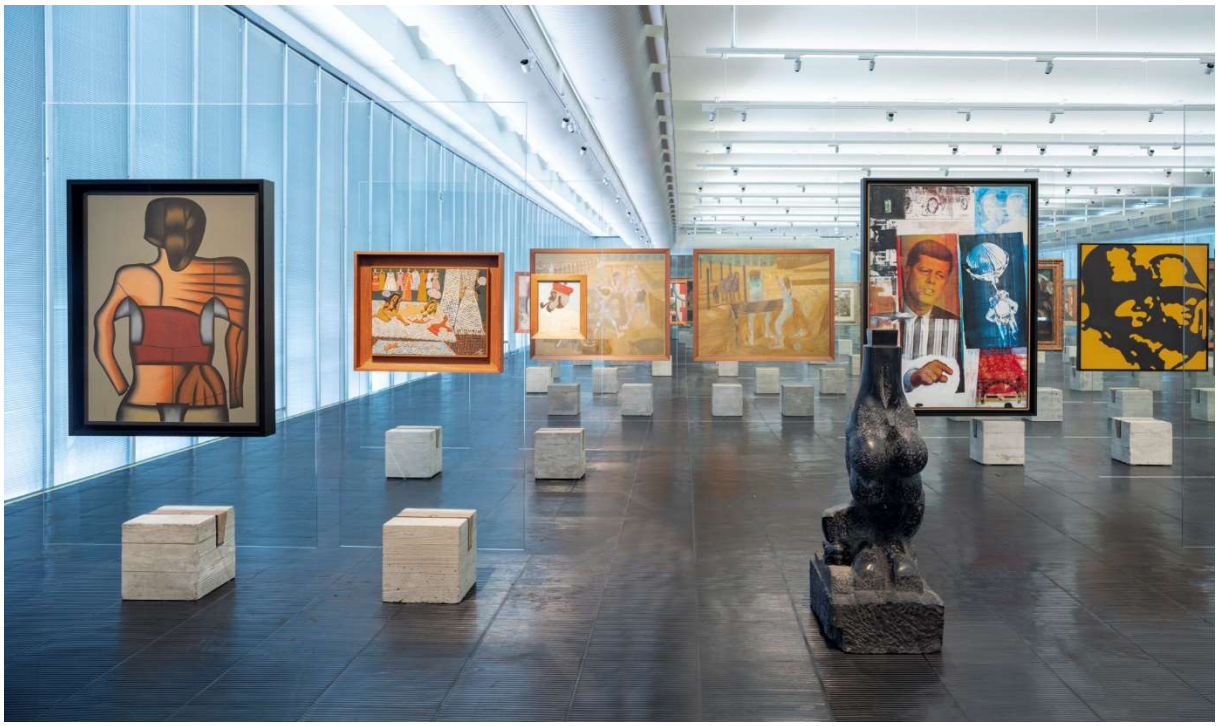

Elementy pomieszczenia:

System ekspozycyjny liniowy - Zabudowa liniowa stelażowa z systemem podwieszania obrazów

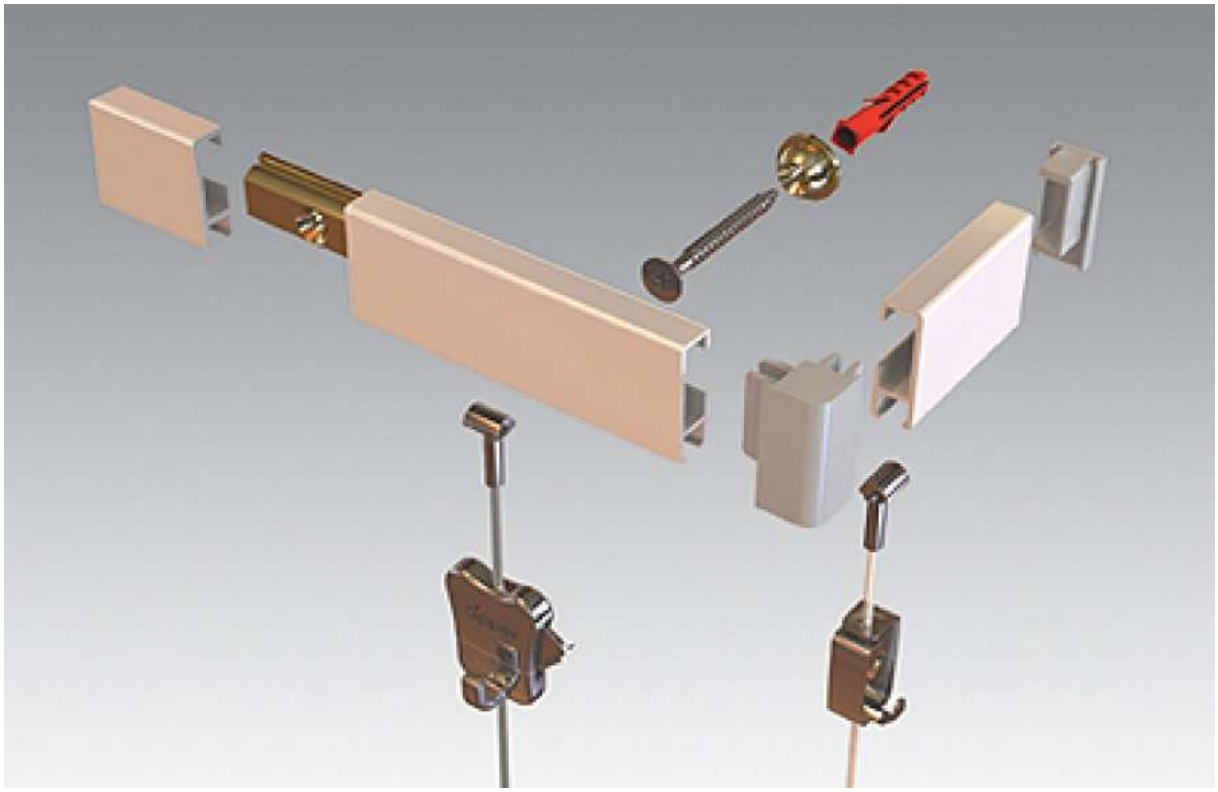

Wymiary: 8.2 x 25 mm
Długość: w odcinkach 150 lub 200 cm (długość całkowita dla jednej strony to 20m)
Kolor: biały
Materia: aluminium
Instalacja: na ścianie
Nośność: 20 kg/m

Postument wolnostojący z ramą do podwieszania

Postument oparty na bloku dociążającym z ramą stalową i zaiwesiami do podwiezzania obrazów oraz pulpitem (w ramach bloku dociążającego) do ekspozycji fizycznych eksponatów i przedmiotów.

System oświetlenia ekspozycyjnego

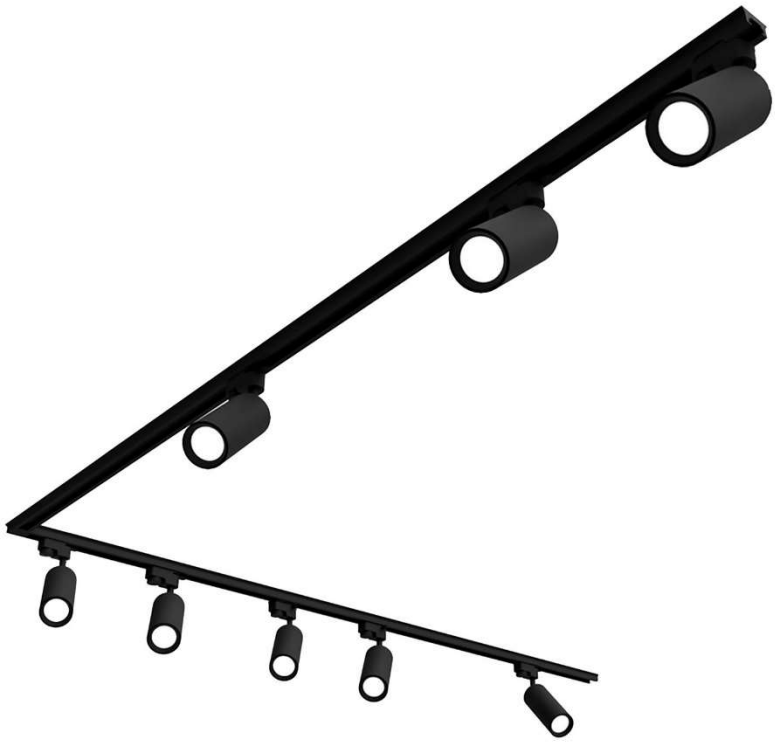

Model oprawy

Szyna 2m (odcinek) + Lacznik typ L zwieszan na linkach z sufitu, oprawa LED

Rodzaj oprawy

ruchoma

Sposób montażu

zwieszany

Regulacja kąta świecenia

TAK

Kolor

czarny

Materiał

tworzywo sztuczne/ aluminium

Rodzaj gwintu

GU10

Długość / wysokość

24 m /10cm

Średnica / szerokość

5,5cm

Źródło światła w komplecie

NIE

Napięcie zasilania

230V

Wymienne źródło światła

TAK

Certyfikaty

CE, RoHs

<u>System multimedialny - projekcyjny wraz z nagłośnieniem i mikrofonem bezprzewodowym</u>

Projektor:

- Jasność minimum: 5000 lumenów
- Rozdzielczość: WUXGA
- Projektor wyposażony w obiektyw o współczynniku projekcji od 1.4 do 2:1

- Wejścia / wyjścia: HDMI, RS-232, USB
- Laserowe źródło światła

Ekran

- Rozmiar ekranu minimum: 250 x 156
- Powierzchnie projekcyjne wykonane z PVC bez kadmu opatrzone certyfikatem trudnopalności.
- Sterownik ekranu w zestawie z ekranem.

Głośnik:

- Moc minimum: 75W RMS
- Impedancja: 8 Ohm
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 95Hz – 18kHz
- Czułość minimum: 85 dB
- Typ: wiszący głośnik sufitowy
- Możliwość pracy w instalacji 100V

Wzmacniacz:

- Moc minimum: 4x150W RMS przy 100V
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 22Hz – 24kHz
- THD+Szum maksymalnie: 0.05%
- Chłodzenie: konwekcyjne (bez wentylatora)

Matryca audio:

- Minimum 6 wejść audio
- Minimum 4 wyjścia audio
- Wbudowany procesor DSP
- Pasmo przenoszenia w minimalnym zakresie: 15Hz – 18kHz
- Sterowanie przez RS-232 lub TCP/IP

Procesor sterujący:

- Dziesięć przycisków z możliwością personalizacji i wymiennymi etykietami, a także pokrętło regulacji głośności
- Natywna obsługa sieci BACnet/IP
- Wejścia / wyjścia: 1x LAN, 1x RS-232, 1x Relay

1x Transmisja AV

- Obsługuje HD 1080p, WUXGA i 2K z odległości do 70m
- W zestawie nadajnik i odbiornik który przesyłają sygnał po kablu CATx
- Obsługuje 4K i UHD do 40 m

1x mikrofon bezprzewodowy

- Zasięg nadajnika minimum 60m
- Zestaw z nadajnikiem typu „bodypack” z mikrofonem krawatowym
- Zasilanie nadajnika: akumulator lub baterie 1.5V AA

6.5. Teren zewnętrzny

W terenie zewnętrznym przewiduje się:

- system oznaczeń wejść i dróg do budynku – drukowanych na tabliczkach stylizowanych na emblematy zabytkowe na wypukłych tabliczkach metalowych, zdobionych graficznie z folią UV.

- połączenia ze szlakami EuroVelo i Kręgiem Tajemnic oraz łącznikiem ze szlakiem wokół Tatr za pomocą znakowania na specjalnych emblematach metalowych

6.6 System oświetlenia ekspozycyjnego

System zarządzania ekspozycją będzie pozwalał na sterowanie oświetleniem za pomocą elementów wykonawczych takich jak moduły załączająco-wyłączające wielowyjściowe oraz moduły regulujące natężenie oświetlenia, pracujące w protokole DALI.

Specyfikacja oświetlenia ekspozycyjnego ogólnego i gablotowego:

L.p.	Nr stanowiska	Nazwa	Ilość
1.	Oświetlenie ekspozycyjne	Oprawy scenograficzne	n.d.

Oprawy oświetleniowe do zabudów scenograficznych powinny być dobrane przez wykonawcę. Obejmują one:
- podświetlenia liniowe w postaci opraw LED liniowych (węże świetlne), kolor światła 2700-3200K
- oświetlenie gablotowe w formie stojących lampek LED reflektorków o regulowanej głowicy i kierunkowości, kolor światła 2700-3200K, współczynnik oddawania barw Ra>90
- oświetlenie gablotowe powierzchniowe w formie paneli LED świecących lub podświetleń, kolor światła 2700-3200K, współczynnik oddawania barw Ra>90

Oświetlenie należy precyzyjnie umiejscowić dostosowując do istniejącej zabudowy ekspozycyjnej a w przypadku zabudów scenograficznych montować w sposób niewidoczny lub w projektowanych profilach zabudowy.

Przykłady opraw referencyjnych:

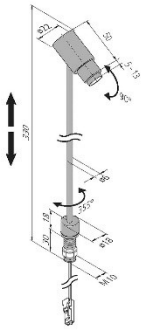

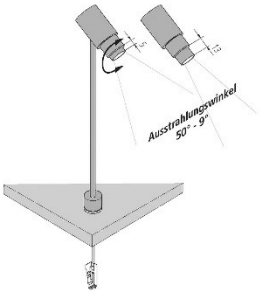

Lub oświetlenie typu LED Pen:

2.	**Oświetlenie ekspozycyjne**	**Reflektor - szynoprzewód**	**18 szt**

Estetyczne punkty oświetleniowe typu spotlight.
Punkty świetlne w lakierowanej cylindrycznej tubie, bez widocznych radiatorów czy płytek ledowych.

Źródło światła: LED
Model obracany
Barwa światła: Biała ciepła max 3000K
Szynoprzewód jednofazowy
Montaż do sufitu lub zwieszany z sufitu
Długość 2m

Kolor: BIAŁY

3.	**Oświetlenie ekspozycyjne**	**Kinkiet**	**12 szt**

Specyfikacja oprawy:

Wymiary
Szerokość (cm):12
Wysokość (cm): 16
Występ / głębokość (cm): 15
Waga netto (kg): 0,4025
Źródło światła
Żarówki:1 x 40 W
Jednostka mocy: 40W
Dodatkowe funkcje
Możliwość ściemniania: tak
Specyfikacja techniczna
Stopień ochrony IP:IP20

Klasa ochronności: I
Napięcie sieciowe (V): 230

4.	**Oświetlenie ekspozycyjne**	**Żyrandol**	**12 szt**

Specyfikacja oprawy:

Żyrandol stylizowany do wykonania lub pozyskania z rynku wtórnego.

Źródło światła
Żarówki:25 W
Dodatkowe funkcje
Możliwość ściemniania: tak
Specyfikacja techniczna
Stopień ochrony IP:IP20
Klasa ochronności: I
Napięcie sieciowe (V): 230

Oprawy i szynoprzewody należy sprowadzić do rozdzielni elektrycznej zgodnie z wytycznymi systemu zarządzania ekspozycją oraz projektem instalacji elektrycznej w budynku.

6.7 System zarządzania ekspozycją

System zarządzania ekspozycją będzie pozwalał na sterowanie wszystkimi elementami audio – wideo takimi jak projektory, monitory, nagłośnienie z jednego dotykowego bezprzewodowego panelu sterującego. Na etapie realizacji przewidziano jedynie okablowanie pod niezbędne elementy w przyszłości.

6.8 Rozwiązania dla osób niepełnosprawnych

6.8.1 Systemy dostępności elektronicznej

W projekcie przewiduje się zastosowanie pętli indukcyjnych w stanowiskach obsługi klientów oraz tam, gdzie przewiduje się zastosowanie informacji wyłącznie dźwiękowej.

Pętle indukcyjne przewidziano w następujących miejscach:

- stanowisko consierge w Hallu klatki schodowej na parterze

- stanowisko punktu obsługi ruchu turystycznego

- sala wystaw czasowych (w wersji przenośnej)

<u>Specyfikacja pętli indukcyjnej stanowiskowej</u>

- szeroki zakres wejścia utrzymuje sygnał na równym poziomie
- Mały przeciek sygnału poza określone płaszczyzny
- Minimalna odległość między dwoma systemami wynosi 1 metr

<u>Specyfikacja pętli indukcyjnej przenośnej</u>

- Lekka i smukła – maksymalnie 30 mm szerokości; 1.5kg wagi

- Wielofunkcyjna – przenośna, szybka instalacja okienkowa
- Regulowana moc sygnału w celu dostosowania do różnych aparatów

6.8.2 Tyflografika i oznaczenia

Obiekt będzie posiadał cztery tablice tyflograficzne. Jedna znajdzie się przed wejściem do obiektu i będzie stanowiła jednocześnie makietę obiektu. Trzy pozostałe pozostałe znajdą się we wnętrzu obiektu – przy stanowisku consierge na parterze klatki schodowej oraz na piętrze i poddaszu przy wyjściu z windy.

Specyfikacja tablicy tyflograficznej

Tablica tyflograficzna wykonana metodą nadruku wypukłego lub termoformowania o rozmiarze nie mniejszym niż format A3 z umieszczonymi wszystkimi informacjami orientacyjnymi i kierunkowymi. Tablica mocowana na statywie wykonanym z profili stalowych lakierowanych proszkowo.

7. WYTYCZNE WYKONANIA ARANŻACJI EKSPOZYCJI

7.1. Wytyczne wykonania zabudów

Zabudowy meblowe

Zabudowy meblowe wykonać według specyfikacji podanej w opisie technologii wykonania stanowisk. Wszelkie materiały oraz rozwiązania wzornicze oraz wykończeniowe należy zatwierdzić w formie próbek z Zamawiającym przed ich zastosowaniem.

Zabudowy scenograficzne

Zabudowy scenograficzne wykonać według specyfikacji podanej w opisie technologii wykonania stanowisk. Wszelkie materiały oraz rozwiązania wzornicze oraz wykończeniowe należy zatwierdzić w formie próbek z Zamawiającym przed ich zastosowaniem.

Zastosowanie określonych materiałów powinno uwzględnić ich parametry techniczne i jakościowe, spełniające wymogi wynikające z norm i przepisów.

Wszystkie oferowane zabudowy i wyposażenie muszą być nowe, nieuszkodzone, niebędące uprzednio przedmiotem ekspozycji i wystaw, nie mogą być przedmiotem praw osób trzecich, powinny być wykonane profesjonalnie, z zachowaniem wysokiej jakości, estetyki i trwałości wykonania, dostarczone kompletne, po zamontowaniu gotowe do pracy zgodnie z przeznaczeniem bez żadnych dodatkowych zakupów inwestycyjnych.

Ze względu na specyfikę wyposażanych pomieszczeń, Zamawiający wymaga aby dostarczane wyposażenie charakteryzowało się wysoką jakością i było odporne na intensywną eksploatację w warunkach budynku użyteczności publicznej.

Zamawiający wymaga ponadto by przedmiot zamówienia spełniał opisane poniżej standardy w zakresie jakości i estetyki:

a) Jakość wykończenia krawędzi płycin okleinowanych (laminowanych):

- Dokładność i trwałość przyklejanego obrzeża – doleganie do płyciny bez szczelin, kolor kleju dopasowany do koloru oklejanej płyty.
- Frezowanie krawędzi okleiny – wyeliminowanie ostrych brzegów.
- Okleina nie może wystawać poza płaszczyznę płyty.
- Brak ubytków na zewnętrznej powłoce na krawędzi cięcia.

b) Dokładność i estetyka laminowania/fornirowania:

- Estetyka, płynność łączenia pasów laminatu/forniru – brak szczelin, wgłębień.
- Rodzaj i kolorystyka laminatu/forniru w uzgodnieniu z Zamawiającym.

c) Estetyka i dokładność połączeń elementów płycinowych mebla:

- Dopasowanie wzajemne boków, półek, pleców bez szczelin, luzów.
- Solidność, niezawodność i trwałość okuć meblowych.
- Ciche i płynne działanie zawiasów (prowadnic).
- Płynne i niezawodne działanie zamków.
- Sztywność połączeń boków i półek mebli skrzyniowych.

d) Jakość i funkcjonalność szuflad:

- Płynny, cichy, stateczny ruch szuflad.
- Brak ostrych krawędzi na bokach szuflad.
- Pełny wysuw szuflad.
- Niezawodność prowadnic.

e) Jakość i trwałość powłok lakierowanych stalowych:

- Brak nierówności pod warstwą lakieru.
- Brak spękań, odprysków i nierówności warstwy lakieru.
- Brak zarysowań.

f) Jakość i estetyka połączeń spawalniczych:

- Dokładność, estetyka, ciągłość i trwałość spawów.
- Wyrównanie i wygładzenie spawów przed malowaniem.

g) Wymagane są wysokiej jakości okucia meblowe oraz dokładne, precyzyjne zabezpieczenie krawędzi płyt meblowych fornirowanych

Zabudowy należy wykonać zgodnie z załączonymi rysunkami i opisem, w szczególności zgodnie z wymiarami jeśli zostały sprecyzowane w dokumentacji. Wycenę należy przyjąć w połączeniu z załączonymi rysunkami.

Zamawiający dopuszcza tolerancję wymiarów poszczególnych elementów przedmiotu zamówienia +/- 2-5%, przy czym podane odchyłki procentowe nie mogą być stosowane wyłącznie do poszczególnych wymiarów, należy je rozpatrywać całościowo z pozostałymi elementami tj.: pod względem licowania się z meblami sąsiednimi/przylegającymi oraz zgodnie z warunkami zabudowy pomieszczenia. Zamawiający dopuszcza odchyłki wymiarowe tylko w przypadkach gdzie zachodzi taka konieczność i wykonanie zabudowy w wymiarach opisanych na rysunkach nie jest możliwe. Konstrukcja zabudów powinna umożliwiać wykonanie zabudów na wymiar z zachowaniem oczekiwanych funkcji i warunków technicznych poszczególnych pomieszczeń.

W zamki będą wyposażone gabloty i szafki stanowiące wyposażenie lady recepcyjnej oraz przeszklone drzwiczki regału, wszystkie szafki i regały , zabudowy zamykane (frontami meblowymi). Drzwiczki szafek wykonać w sposób uniemożlwiający obijanie ściany. W przypadku kolizji projektowanych mebli z istniejącymi elementami wnętrza należy zgłosić Zamawiającemu kolizję i zaproponować rozwiązanie zapewniające możliwość pełnego otwarcia drzwi, szuflad.

Wszystkie meble skrzyniowe standardowe takie jak szafy, regały, witryny, półki, itp. powinny uwzględniać parametry wskazane w poniższym opisie, **za wyjątkiem mebli i zabudów, które na rysunkach wykonawczych zostały wyspecyfikowane i opisane w innej technologii**:

KORPUSY, DRZWICZKI, PÓŁKI

Meble wykonane z płyt meblowych laminowanych/fornirowanych należy wykonać z płyty wiórowej trójwarstwowej obustronnie laminowanej/fornirowanego MDF o grubości podanej na rysunkach i w opisie. Drzwiczki mebli wykonane z płyty laminowanej/MDF grubości 18mm w kolorze do uzgodnienia z zamawiającym. Korpus wykonany z płyt meblowych laminowanych o grubości 18mm. Półki wykonane z płyty meblowej analogicznej do korpusu, gr. 18mm. Plecy wykonane z płyty laminowanej grubości 18mm w kolorze korpusu (kolor korpusu do uzgodnienia z zamawiającym), mocowane w rowki wyfrezowane w korpusie (nuty), ze względu na sztywność zabudowy i uniemożliwienie powstawania szpar pomiędzy plecami a korpusem szafy. Preferowany kolor: okleina drewnopdobna /fornir naturalny.

UCHWYTY, OKUCIA, ZAMKI, SIŁOWNIKI

Uchwyty według wytycznych na rysunkach.

Zawiasy puszkowe z cichym systemem samodomykania, o kącie otwarcia min 100 stopni. Zawiasy pokryte powłoką antykorozyjną, z regulacją szerokości szczeliny elementów frontowych w 3 płaszczyznach. Zawiasy z wbudowanym mechanizmem samodociągu (samodomykania) oraz spowalniaczem (tłumieniem odgłosu końcowego domykania). Szafki, które otwierają się na ścianę muszą być wyposażone w ogranicznik kąta otwarcia do 90 stopni.

Zamki należy zastosować jako patentowe, wpuszczane wewnątrz skrzydła, we wszystkich szafkach otwieranych uchylnie.

SZUFLADY

Szuflady w zabudowach meblowych z bokami metalowymi, dociągiem. Szuflady z bokami i dnem z płyty meblowej, dociągiem i cichym domykiem. Prowadnice łożyskowe, z cichym samodomykiem lub kryte pod dnem szuflady.

<u>Gabloty</u>

Gabloty powinny być wykonane w ramach zaprojektowanej zabudowy meblowej. Każda z gablot i przeszkleń gablotowych powinna posiadać następujące minimalne wymagania:

- szyba hartowana, antyrefleksyjna, Optiwhite, szkło 442, klosz bez wyraźnie zaznaczonych profili (w razie potrzeby minimalny profil ujednoliconej grubości dla całej ekspozycji),

- zamykane na klucz, zamek patentowy, ujednolicony dla całej ekspozycji,

- cokół lub zabudowa wg projektu aranżacji w pełni zintegrowana z zabudową

- oświetlenie LED 3000 K – lampka giętka/listwa/punktowe/na wysięgniku w delikatnym profilu (możliwość regulacji kąta padania światła) – regulacja światła (ciemniej/jaśniej), parametry zgodne z wytycznymi konserwatorskimi dla eksponatów

- wyposażenie w czujnik alarmowy i inhibitory wilgotności wraz z odpowiednim systemem wentylacji

7.3. Wytyczne wykonania grafik i informacji wizualnej

Zadaniem Wykonawcy będzie opracowanie graficzne, przygotowanie i wydruk tekstu i grafiki, w oparciu o opis, dla każdego stanowiska z osobna, przy pomocy załączonych do projektu szablonów. Każdy projekt powinien być zaprezentowany do oceny Zamawiającemu celem uzyskania akceptacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na opracowanie grafik do stanowisk, w których treści drukowane na ekspozytorach łączą się z obiektami fizycznymi i/lub treściami wyświetlanymi na te stanowiska - wówczas Wykonawca przedstawi projekt warsztatowy, zawierający wszystkie elementy zawarte w stanowisku. W niektórych stanowiskach zawarto opisy, które mają być rozwinięte w formę filmu lub animacji. Przed ich wykonaniem zadaniem Wykonawcy będzie uzyskanie akceptacji Zamawiającego w oparciu o przedstawiony scenopis i storyboard.

Ze względu na fakt, że do większości stanowisk należy wykonać elementy graficzne (schematy, animacje, infografiki, etc). zakłada się, iż w ostatecznej wersji załączone treści mogą zostać jeszcze w pewnym stopniu rozszerzone. Zadaniem Wykonawcy będzie przeprowadzenie tego procesu, jak również przeprowadzenia ponownej redakcji i korekty w przypadku wystąpienia zmian w treści stanowiska. Niemal wszystkie treści na ekspozycji prezentowane będą w języku polskim, angielskim - wyjątkiem jest jedynie kilka stanowisk poza główną narracją, w których przyjęta forma prezentacji wymusiła rezygnację z języków obcych. Zadaniem Wykonawcy będzie fachowe przetłumaczenie treści - poprzez zlecenie tego zadania tłumaczom wyspecjalizowanym w pracy z tekstami przyrodniczymi. Każdy element wystawy, w którym Wykonawca chciałby zrezygnować z treści w językach obcych wymaga akceptacji Zamawiającego. Sposób umieszczania obcojęzycznych tekstów na elementach drukowanych zawarto w wytycznych do wykonania infografik. W

aplikacjach ekranowych zmiana języka następować ma po naciśnięciu wyświetlanego przycisku [PL / EN]. Stanowiska uruchamiane przez przyciski fizyczne na obudowach zaplanowano w taki sposób, że pojedyncze naciśnięcie przycisku cyklicznie zmienia wersję językową z polskiej na angielską. W niektórych stanowiskach fizyczny przycisk opisany jako [PL / EN] służy do zmiany języka komunikatów lub ścieżki audio w trakcie korzystania z aplikacji, m.in. w materiałach odtwarzanych w pętli, lub w stanowiskach, w których jeden obraz może być oglądany przez więcej niż jedną osobę jednocześnie.

Wszystkie zdjęcia, materiały graficzne, filmy oraz nagrania, treści oraz ich opracowanie wraz z pozyskaniem oraz kosztami ich zakupu leżą w gestii Wykonawcy. Wszelkie opracowania treści oraz zdjęć, grafik oraz komentarzy czy materiału audio, lektorskiego, dźwiękowego podlegają akceptacji Zamawiającego przed ich wykonaniem oraz zainstalowaniem na urządzeniach i na stanowiskach ekspozycyjnych.

Po stronie Wykonawcy leży szczegółowe przygotowanie plansz graficznych oraz elementów graficznych wystawy w odniesieniu do scenografii i jej zinwentaryzowanych wymiarów i rysunków warsztatowych we wskazanej technologii. Po stronie wykonawcy należy zakup praw autorskich i licencji do zdjęć i grafik jakie zostaną wykorzystane na wystawie.

Złożenie oraz przygotowanie do druku wszystkich grafik umieszczonych na ściankach ekspozycyjnych lub w gablotach wymienionych w opisie projektu oraz podpisów i tabliczek do obiektów. Projekty graficzne muszą być spójne stylistycznie, przejrzyste oraz zostać zatwierdzone przez Zamawiającego zgodnie z wytycznymi zawartymi w projekcie oraz w harmonogramie ramowym. Obróbka materiałów graficznych, które będą wykorzystane w projektach leży po stronie Wykonawcy.

Nadruk wykonany techniką sublimacyjną powinien być grafiką w formie kolażu ze zdjęć składowych dioramy, chyba, że projekt przewiduje wykonanie nadruku z jednego zdjęcia:

- fotografie (także składowe) wykonane na profesjonalnej głowicy RRS Pano-Gimbal, umożliwiające wyeliminowanie punktu paralaksy (możliwość perfekcyjnego połączenia zdjęć w jeden obraz o bardzo dużej rozdzielczości ukazujący detale prezentowanego na dioramie środowiska), przykładowo przy wykorzystaniu obiektywu o kącie widzenia 16 mm otrzymujemy projekcję środowiska 360 stopni o rozdzielczości 28 000 pikseli po dłuższym boku

- pojedyncze fotografie wykonane na profesjonalnym sprzęcie fotograficznym - aparat o matrycy pełnoklatkowej o rozmiarze 50 mln pikseli i profesjonalnych obiektywach

zapewniających wyeliminowanie aberracji chromatycznej, sferycznej, dystorsji i dyfrakcji

- plik cyfrowy nadruku przygotowany za pomocą zaawansowanego oprogramowania profesjonalnego, zapewniającego najwyższą jakość łączenia obrazów

Wykonawca zobowiązany jest do przedłożenia minimum dwóch projektów kolażu wraz ze zdjęciami składowymi do akceptacji Zamawiającego.

Wszystkie infografiki na wystawie powinny posiadać napisy w języku polskim oraz angielskim. Teksty w kompozycji infografiki powinny być wykonane w dwóch językach: polskim i angielskim. Napisy w języku polskim powinny być wykonane czcionką pogrubioną, krojem zgodnym z księgą znaku Zamawiającego, natomiast napisy w języku angielskim powinny być wykonane kurysywą, niepogrubioną. W zależności od kompozycji należy stosować kolory białe oraz czarne.

Nie przewiduje się wprowadzania podpisów autorów zdjęć oraz źródeł ich pozyskania.

Wszelkie elementy graficzne na wystawie takie jak aplikacje interaktywne, multimedialne, infografiki, plansze tekstowe oraz oznaczenia powinny być wykonane zgodnie z wytycznymi podanymi w części rysunkowej.

Tytuły oraz podtytuły powinny być wykonane czcionką Aller.

Tekst oraz opis, a także wszelkie informacje i prezentacje powinny używać czcionki Calibri.

Projekt wzoru infografiki – płyta PCV twarda, grubość 5mm, zabezpieczona folią. montaż na kleju adhezyjnym.

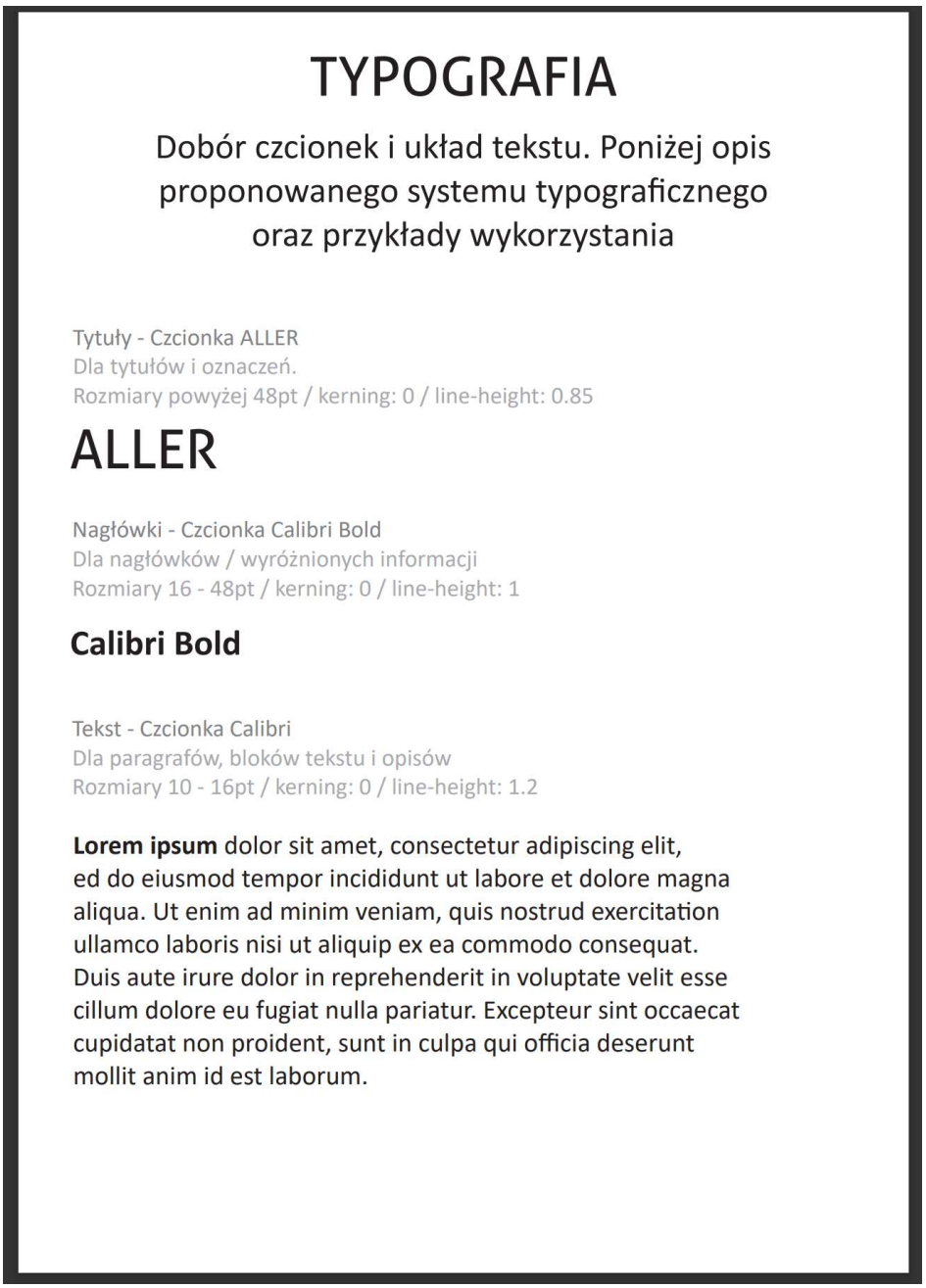

Przykładowa plansza z aranżacją tekstu

Nie było nas, był las.

Nieprzebrane połacie lasów rozłożyły się na wzgórzach tworząc, zgodnie ze swoimi wymaganiami, trzy piętra roślinne - regiel górny, regiel dolny i pogórze.

Lasy pełne były zwierza – niedźwiedzi, wilków, rysi, żbików, borsuków, jeleni czy saren, a także ptactwa i niezliczonych owadów. Wszystkie one znajdowały schronienie i pożywienie w cieniu starych drzew. Na samych szczytach wzniesień były to świerki podesłane łanami borówczysk, nieco niżej buki w towarzystwie świerków, a gdzie nie gdzie i jodeł. Pogórze było zaś królestwem lasów mieszanych. Trudnodostępne, porastające strome zbocza nadrzeczne, kipiące gęstwiną ziół, paproci, krzewów, młodych drzew i dostojne starymi drzewami, powalonymi wiekiem kłodami i wykrotami, że stanowiły dla wielu zwierząt doskonały matecznik – doskonałe miejsce do życia.

Projekt wzoru tabliczki opisowej do eksponatu (wymiar tabliczki 12 x 3cm poziom, chyba, że z ilość tekstu wymaga zwiększenia, wtedy stosujemy wielokrotność wymiarów lub dzielimy przez pół). Tabliczka wykonana z twardego PCV o grubości 3mm, koloru białego, napis koloru czarnego. Montowana na kleju adhezyjnym.

CZOSNEK NIEDŹWIEDZI

(POD OCHRONĄ)

(BRAILLE)

Tytuły - Czcionka ALLER
Dla tytułów i oznaczeń.
Rozmiary powyżej 48pt / kerning: 0 / line-height: 0.85

ALLER

Podpis - Czcionka Calibri
Dla nagłówków / wyróżnionych informacji
Rozmiary 16 - 48pt / kerning: 0 / line-height: 1

Calibri Bold

Projekt wzoru infografiki

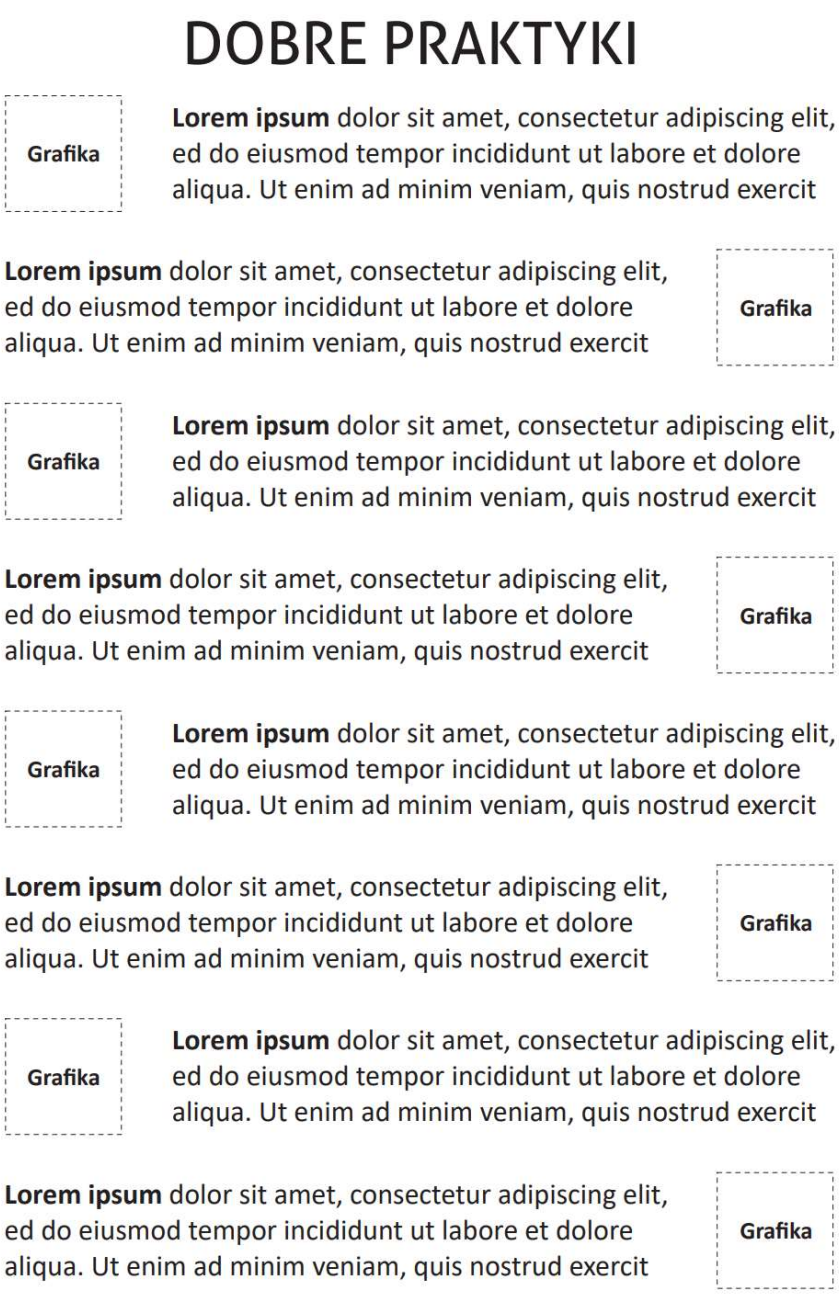

Projekt wzoru instrukcji na stanowiskach (każda instrukcja powinna być zatytułowana oraz posiadać opis w języku Braille'a)

Tytuły - Czcionka ALLER
Dla tytułów i oznaczeń.
Rozmiary powyżej 48pt / kerning: 0 / line-height: 0.85

ALLER

Nagłówki - Czcionka Calibri Bold
Dla nagłówków / wyróżnionych informacji
Rozmiary 16 - 48pt / kerning: 0 / line-height: 1

Calibri Bold

Tekst - Czcionka Calibri
Dla paragrafów, bloków tekstu i opisów
Rozmiary 10 - 16pt / kerning: 0 / line-height: 1.2

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit,
ed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna
aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation
ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.
Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse.

Wskazane są do grafik umieszczanych na ścianach i w formie osobnych ekspozytorów czy opisów zastosowanie ram miedzianych stylizowanych jak na poniższym przykładzie.

7.4. Wytyczne branżowe

INSTALACJA I SIEĆ ELEKTRYCZNA

- Instalacja elektryczna zasilająca istniejąca z powodu braku konserwacji i modernizacji wymaga całkowitego demontażu i zaprojektowania i wybudowania do nowa oraz dostosowania do potrzeb nowych funkcji budynku.
- W pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych gniazda powinny posiadać wystarczające zabezpieczenia przeciwwilgociowe.

● Zaprojektowanie osobnych instalacji zasilania dla: klimatyzacji/wentylacji, instalacji zasilania komputerów, instalacji siłowej, instalacji dedykowanej do okablowania strukturalnego, instalacji zasilania urządzeń, instalacji zasilania systemów telewizji dozorowej, systemów infrastruktury technicznej, ekspozycji.
● Należy przewidzieć zaprojektowanie i budowę instalacji uziemień wyrównawczych i instalacji uziemiającej, instalacji odgromowej.
● Zainstalowanie gniazd wtykowych na posiadające uziemienie oraz spełniające pozostałe wymagania warunków technicznych i podnoszące poziom bezpieczeństwa w pokojach socjalnych i w pomieszczeniach higieniczno – sanitarnych ze standardem IP44.
● Przewidzieć konieczność ogrzewania wody w budynku w podgrzewaczach elektrycznych.
● Wymianę sieci elektrycznej na nową wraz z linią zasilającą.
● Zaleca się zasilanie elementów oświetleniowych wewnętrznych i zewnętrznych poprzez przyłączenie się do elektrycznej.

OŚWIETLENIE

● Zaprojektowanie i wykonanie nowej instalacji oświetleniowej niskoenergetycznej (LED), oświetlenie należy zaprojektować zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 13201 (2016). Stylistyka oświetlenia powinna mieć charakter przemysłowy, oprawy zwieszane lub nastropowe w pomieszczeniach, hermetyczne, wilgocioodporne.
● Montaż oświetlenia ewakuacyjnego i systemów oddymiania na drogach przeciwpożarowych oraz oświetlenia awaryjnego oraz osobnej instalacji zasilania dla każdej z nich.
● Celem oszczędności prądu elektrycznego, montaż przełączników czasowych
oraz w oświetlenia współpracującego z czujnikiem ruchu w pomieszczeniach sanitarnych oraz ogólnodostępnych oraz technicznych.
● Natężenie oświetlenia dla poszczególnych pomieszczeń przyjąć zgodnie z normą PN-EN 12464 oraz wymaganiami poszczególnych pomieszczeń.

7.5. Wytyczne wykonania makiet i eksponatów dodatkowych

Makiety wszelkich obiektów powinny być wykonane w jednej z wybranych poniżej technologii:

a) druk 3D – dopuszczalne materiały: PET, ABS, HIPS, TPU, Żywica polimerowa
b) frezowanie – dopuszczalne materiały: HIPS, ABS, PC, PMMA, STYRODUR, stal, aluminium, sklejka, MDF
c) materiały modelarskie
d) cięcie wodą - dopuszczalne materiały: HIPS, ABS, PC, PMMA, STYRODUR, stal, aluminium
e) malowanie – aerograf z zastosowaniem farb akrylowych lub barwienie w masie, ewentualnie nadruk z kształtowaniem arkusza zadruku na obiekcie (oklejanie)

Makiety powinny być wykonane w skali pozwalającej na oddanie kluczowych detali i charakteru obiektu. W przypadku obiektów architektonicznych przyjmuje się monochromatyczne odwzorowanie w kolorze białym.

Makiety powinny posiadać podłoże z materiału twardego, mocowanie, do blatu gabloty lub stołu za pomocą magnesów w wyfrezowanych w blacie otworach lub liniach, ewentualnie należy przewidzieć wpusty centrujące, w których zostaną osadzone makiety i przykręcone od dołu blatu (dotyczy makiet, w których istnieje ryzyko ingerencji zwiedzającego).

7.6. Wymagania w zakresie wystroju wnętrza i aranżacji ekspozycji

Wszelkie prace związane z aranżacją wnętrz należy wykonać zgodnie z zaleceniami i programem prac konserwatorskich. Projekt nie przewiduje ingerencji w strukturę zabytkowej substancji budynku, jednak ze względu na konieczność mocowania oraz przesłonięcia zabudowami ścian, należy w pierwszej kolejności uwzględnić i uzgodnić sposób mocowania z konserwatorem zabytków w odniesieniu do obowiązujących zalceń ujętych w programie prac konserwatorskich.

7.7. Wymagania w zakresie oświetlenia

Oświetlenie ekspozycyjne będzie w całości sterowane poprzez centralny system zarządzania multimediami. Oprawy oświetleniowe powinny mieć parametry oraz możliwość regulacji natężenia w miejscach, w których jest to opisane w projekcie.

Oświetlenie gablot i stanowisk będzie sterowane poprzez system zarządzania multimediami w zakresie włącz/wyłącz. Rodzaj oświetlenia w poszczególnych gablotach i stanowiskach określony jest na rysunkach, lub - jeśli nie jest określony - należy dobrać go do charakteru eksponowanych w konkretnej gablocie obiektów. Źródła oświetlenia w gablotach powinny mieć możliwość ręcznej regulacji natężenia.

7.8. Wymagania eksploatacyjne

Powierzchnie stanowisk powinny być odporne na zmywanie typowymi środkami utrzymania czystości,
a ponadto wykazywać odporność w przypadku konieczności doraźnego czyszczenia agresywnymi środkami chemicznymi (np. zmywanie zabrudzeń z długopisów, flamastrów, gumy do żucia itp.)

Stanowiska wyposażone w pionowe ścianki sięgające w dół aż do podłoża powinny być zaopatrzone w cokoły (wg rysunku), zabezpieczające eksponaty przed środkami czyszczącymi oraz uderzeniami nóg. Cokół powinien być wykonany z materiału trwałego, nienasiąkliwego, odpornego na zabrudzenia i uderzenia.

Stanowiska powinny umożliwiać łatwą obsługę techniczną i dokonywanie bieżących napraw poprzez posiadający ogólne przygotowanie personel techniczny Zamawiającego. Jeśli jakieś czynności serwisowe lub kontrolne wymagają specjalnego przygotowania personelu, Wykonawca zobowiązany jest przeprowadzić szkolenie i dostarczyć odpowiednie materiały szkoleniowe.

Wykonywanie podstawowych napraw oraz wszelkich przeglądów lub czynności kontrolnych powinno być możliwe przy wykorzystaniu typowych narzędzi i przyrządów pomiarowych. Jeśli jakieś czynności przewidziane do wykonywania podczas obsługi

technicznej lub przy naprawach wymagają użycia narzędzi specjalnych lub nietypowych, narzędzia te też powinny być dostarczone razem ze stanowiskami.

Dla zapewniania jak największej podatności serwisowej projekty wszystkich stanowisk w obrębie całej wystawy muszą posiadać pełną spójność i standaryzację materiałową i technologiczną oraz wykorzystywać tę samą bazę producentów podzespołów.

W obrębie całej ekspozycji system zamykania i odblokowywania drzwiczek lub pokryw serwisowych musi być zaprojektowany i wykonany tak, aby dostęp był możliwy przy użyciu jednego wspólnego typoszeregu zamka i dokładnie jednego, tego samego klucza.

Pełnemu ujednoliceniu producenta i typu w obrębie całej ekspozycji podlegają:

a) osprzęt elektryczny sieciowy (tj. doprowadzający i rozprowadzający zasilanie sieci elektroenergetycznej 230/400 V, 50 Hz), zarówno w zakresie podłączania, wprowadzania, załączania i rozłączania, zabezpieczania oraz rozprowadzania zasilania wewnątrz eksponatów,

b) zasilacze niskonapięciowe,

c) włączniki, przyciski, potencjometry, enkodery, joysticki, sygnalizatory i inne elementy niskonapięciowego osprzętu elektrycznego, które służą zwiedzającym do interakcji z eksponatem,

d) mechaniczne elementy interakcji: gałki, pokrętła, dźwignie, suwaki, korby i podobne,

e) okucia meblowe, a w szczególności zawiasy, prowadnice, obrotnice, szyny, wózki, zamki.

f) oprawy oświetleniowe i źródła światła, regulatory intensywności świecenia, osprzęt szynowy,

g) sterownik przemysłowe i/lub moduły mikrokontrolerów oraz modułowe mikrokomputery peryferyjne – zarówno w zakresie sprzętowym, jak i programowym,

h) modułowe odtwarzacze MP3 i video wraz ze wzmacniaczami i osprzętem,

i) czujniki położenia, wyłączniki krańcowe i inne czujniki typu przemysłowego,

j) sprzęt komputerowy w zakresie opisanym powyżej.

Pełnemu ujednoliceniu technologii i estetyki wykonania w obrębie całej ekspozycji podlegają nośniki graficzne oraz graficzne etykiety pulpitów i obszarów interakcji, chyba, że elementy te podlegają szczególnej stylizacji dopasowującej je do aranżacji scenograficznej stanowiska.

Wykonawca zobowiązany jest dostarczyć wraz z każdym ze stanowisk wszelkie niezbędne rysunki, specyfikacje i opisy umożliwiające montaż, demontaż, obsługę techniczną, naprawy i pomiary kontrolne niezbędne w trakcie normalnej eksploatacji, a także w przypadku usuwania awarii lub innej usterki technicznej.

Wszelkie połączenia elektryczne muszą być zabezpieczone przed poluzowaniem, a kable i przewody przed ew. urwaniem.

Niedopuszczalne jest wykorzystywanie jakichkolwiek urządzeń i podzespołów w wykonaniu do użytku domowego, jeśli istnieją odpowiedniki wykonywanie w klasie użytku publicznego lub przemysłowego lub komercyjnego.

Rozmieszczenie stanowisk powinno umożliwiać łatwy demontaż każdego ze stanowisk w razie jego awarii i możliwość transportowania poza przestrzeń wystawienniczą.

Wyłączenie z użytkowania pojedynczego stanowiska nie może powodować wyłączenia z użytkowania żadnego innego stanowiska.

W projekcie stanowisk musi zostać uwzględniona szerokość dostępnych w budynku przejść, szerokość i wysokość drzwi i przebieg schodów, tak, aby możliwy był transport każdego ze stanowisk lub jego części składowych z użyciem wózków kołowych, platform na kółkach oraz z wykorzystaniem windy.

Dokumentacja techniczna stanowisk powinna zawierać co najmniej:

a) instrukcje obsługi każdego stanowiska stworzone przez Wykonawcę,

b) oryginalne instrukcje obsługi urządzeń wchodzących w skład stanowisk, a nie będących wytworem własnym Wykonawcy oraz instrukcje elementów pochodzących od podmiotów trzecich wraz z kopiami deklaracji zgodności,

c) opisy procedur obsługi technicznej i konserwacji każdego stanowiska stworzone przez wykonawcę,

d) wykaz części zamiennych i zużywających się wraz ze źródłem pozyskania,

e) elektryczne i elektroniczne schematy blokowe dla eksponatów zasilanych lub sterowanych elektrycznie,

f) listingi kodów lub programów wykorzystywanych w sterownikach przemysłowych,

mikrokontrolerach i mikrokomputerach peryferyjnych lub interfejsach programowalnych.

B. CZĘŚĆ INFORMACYJNA

1. DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE ZGODNOŚĆ ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO Z WYMAGANIAMI WYNIKAJĄCYMI Z ODRĘBNYCH PRZEPISÓW

Dokumentem potwierdzającym zgodność zamierzenia budowlanego z wymaganiami wynikającymi z odrębnych przepisów są:

- wytyczne konserwatorskie
- umowa Zamawiającego z instytucją dofinansowującą

2. OŚWIADCZENIE O POSIADANIU PRAWA DO DYSPONOWANIA NIERUCHOMOŚCIĄ NA CELE BUDOWLANE

Zamawiający oświadcza, iż dysponuje na cele budowlane wszystkimi nieruchomościami, w których zgodnie z założeniami niniejszego opracowania takie roboty będą prowadzone.

3. PRZEPISY PRAWNE I NORMY ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM ROBÓT BUDOWLANYCH

Wykonawca zobowiązany jest znać i przestrzegać przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy w tym te obowiązujące przy robotach budowlanych oraz przepisy obowiązujące przy stawianiu obiektów podstawowych w zakresie odpowiadającym wykonywanym pracom.

Normy i przepisy związane z realizacją przedsięwzięcia:

1) Prawo Budowlane (tekst jednolity Dz.U. Nr 156/2006r, póz. 1118, z późniejszymi zmianami), rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75/2002r, póz. 690, z późniejszymi zmianami)
2) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego
3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie 5) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami),
4) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1724)

A także inne ustawy i rozporządzenia, Polskie Normy, zasady wiedzy technicznej i sztuki budowlanej.

4. POSIADANE INFORMACJE I DOKUMENTY NIEZBĘDNE DO PRZEPROWADZENI PRAC PROJEKTOWYCH I ROBÓT BUDOWLANYCH

Zamawiający informuje, iż posiada dokumenty niezbędne do przeprowadzenia prac projektowych i budowlanych zgodnie z poniższą listą:

1. *Projekt budowlano - architektoniczny*
2. *Inwentaryzację konserwatorską*
3. *Prawo własności obiektu*
4. *Pozwolenie na wykonanie prac*
5. *Program prac konserwatorskich*

Wymienione poniżej eksponaty są w posiadaniu Zamawiającego. Zadaniem Wykonawcy jest ich rozmieszczenie i dostosowanie zabudów do formy ich ekspozycji, rozmiarów i charakteru eksponatu wraz z właściwym jego doświetleniem.

W przypadku braku możliwości ich pozyskania Wykonawca wykona replikę eksponatu zgodnie z jego pierwowzorem.

5. DODATKOWE WYTYCZNE INWESTORSKIE DOTYCZĄCE WYKONANIA ZAMÓWIENIA

5.1. INFORMACJE TECHNICZNE

5.1.1. MATERIAŁY I BEZPIECZEŃSTWO OBSŁUGI I ZWIEDZAJĄCYCH

Projekt zakłada realizację wyposażenia zgodnie z z § 258-264 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 z poźn. zm.) tzn. materiały użyte w projekcie ekspozycji są niepalne lub niezapalne, nie kapiące i nie odpadające pod wpływem ognia oraz nie rozprzestrzeniają ognia np. MDF ognioodporny Euroklasy B-s2, d0, elementy drewniane impregnowane do NRO.

Wyposażenie emitujące ciepło /projektory, sprzęt komputerowy, monitory / zabudowane w sposób uniemożliwiający nadmierne nagrzanie obudowy - zastosowanie otworów wentylacyjnych lub wentylacji mechanicznej – sposób wentylacji obudów uzgodnić z dostawcą sprzętu audio-video na etapie realizacji.

Szkło projektowane w przeszkleniach zabudowy i panelach ekspozycyjnych to szkło laminowane - pomiędzy warstwy szkła wklejona folia PVB służąca do laminowania szkła – gwarantujące bezpieczeństwo użytkowania w przestrzeni publicznej. Wszystkie części konstrukcji i systemy gablot/oszkleń wyposażone muszą być w mechanizmy bezpiecznego dostępu, a funkcjonowanie gablot/oszkleń i ich mocowanie do elementów konstrukcyjnych budynku musi uzyskać pozytywną opinię inżyniera budownictwa z odpowiednimi uprawnieniami. Wykonawca powinien dostarczyć łącznie z opinią odpowiednie obliczenia inżynierskie.

5.1.2. MATERIAŁY I BEZPIECZEŃSTWO EKSPONATÓW

Wszystkie możliwe materiały i urządzenia użyte do konstrukcji aranżacji i jej wykończenia muszą posiadać świadectwa dopuszczenia do obrotu i stosowania w budownictwie, a przy ich stosowaniu muszą być spełnione zasady określone w dokumentach do nich dołączonych. Wszystkie urządzenia elektryczne muszą, obok wymaganych atestów Dozoru Technicznego, posiadać uznane przez polskie władze świadectwa dopuszczenia do użytkowania ze względu na bezpieczeństwo obsługi, wydane na podstawie Uchwały Rady Ministrów nr 118 z 1986 roku (MP 26, poz. 180). Wszystkie elementy wyposażenia wnętrz należy wykonać zgodnie z rysunkami oraz opisami wg projektu aranżacji wnętrz. Wszystkie zmiany do projektu aranżacji muszą być wykonane zgodnie z polskimi przepisami i uzgodnione z odpowiednimi rzeczoznawcami i projektantem. Stałe elementy wyposażenia wnętrz muszą być wykonane z atestowanych materiałów niepalnych lub trudnozapalnych.

Jeżeli w projekcie użyto nazwy własnej materiału lub podano producenta należy to traktować jako przykład. W projekcie dopuszcza się zastosowanie materiałów równoważnych o parametrach nie gorszych od podanych na warunkach określonych w ramach nadzoru autorskiego.

Wszelkie nazwy własne produktów i materiałów podane w dokumentacji projektowej służą określeniu pożądanego standardu wykonania i określenia właściwości i wymogów technicznych założonych w dokumentacji technicznej dla danych rozwiązań. W przypadku materiałów i produktów określonych w dokumentacji projektowej nazwą producenta, zamawiający dopuszcza zastosowanie materiałów równoważnych zgodnie z art. 29 ust. 3 ustawy Prawo zamówień publicznych. Wykonawca, który powołuje się na rozwiązania równoważne opisywanym, obowiązany jest wykazać, że oferowany przez niego przedmiot zamówienia spełnia co najmniej te same właściwości i parametry techniczne, co określone przez Zamawiającego np.: dane techniczne, atesty, dopuszczenia do stosowania. Zastosowanie rozwiązań równoważnych wymaga uzyskania jednocześnie akceptacji projektanta i Zamawiającego.

5.1.3. SPRZĘT

OGÓLNE WYMAGANIA DOTYCZĄCE SPRZĘTU:

Wykonawca przystępujący do wykonywania montażu powinien wykazać się możliwością korzystania z elektronarzędzi i drobnego sprzętu, zgodnie z wytycznymi technicznymi i technologicznymi.
Zaleca się Wykonawcy stosowanie sprzętu o krótkich terminach realizacji robót.

5.1.4. TRANSPORT
OGÓLNE WARUNKI DOTYCZĄCE TRANSPORTU
Warunki transportu zgodne z wytycznymi technicznymi i technologicznymi wybranego producenta. Wykonawca zabezpiecza transportowane meble, osprzęt i wyposażenie we własnym zakresie i jest w pełni odpowiedzialny za jakość przewozu.

5.1.5. WYKONANIE ROBÓT
OGÓLNE ZASADY WYKONANIA ROBÓT:
Wykonawca jest odpowiedzialny za prowadzenie robót zgodnie z umową oraz za jakość zastosowanych materiałów i wykonywanych robót, za ich zgodność z dokumentacją projektową, projektem organizacji robót oraz poleceniami Zamawiającego.

WARUNKI PRZYSTĄPIENIA DO ROBÓT
Przed przystąpieniem do robót montażowych należy:
• sprawdzić zgodność jakości dostarczonego wyposażenia z dokumentacja projektową
• sprawdzić jakość wyposażenia
• sprawdzić lokalizację wyposażenia
• sprawdzić wymiary istniejące.

5.1.6. MONTAŻ
Kolejność wykonywanych robót
1. PRZYGOTOWANIE INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ
2. WPROWADZENIE ELEMENTÓW ZABUDOWY
3. MONTAŻ, NADRUK GRAFIK
4. INSTALACJA SPRZĘTU MULTIMEDIALNEGO I OŚWIETLENIA
5. WPROWADZENIE EKSPONATÓW
6. ODPOWIEDNIA REGULACJA OŚWIETLENIA i MULTIMEDIÓW

5.1.7. KONTROLA JAKOŚCI

OGÓLNE ZASADY KONTROLI JAKOŚCI

W trakcie realizacji dostaw i lokalizacji wyposażenia w pomieszczeniach zgodnie z dokumentacją projektową, Zamawiający ma prawo do zgłaszania uwag i zastrzeżeń w zakresie jakości, kompletności dostarczanych mebli i osprzętu, a także w zakresie organizacji i terminów dostaw.

5.1.8. OBMIAR ROBÓT

JEDNOSTKI I ZASADY OBMIAROWANIA

Obmiar należy wykonywać w jednostkach wskazanych w zestawieniu.

Jednostka obmiaru - cm (centymetr), m² (metr kwadratowy), mb (metr bieżący), sztuka.

Roboty tymczasowe i prace towarzyszące niezbędne do wykonania robót podstawowych należy kalkulować w wycenie robót podstawowych.

WIELKOŚCI OBMIAROWE

Wielkości obmiarowe określa się na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględnieniem zmian zaakceptowanych przez Zamawiającego i sprawdzonych w naturze.

5.1.9. ODBIÓR ROBÓT

UZNANIE DOSTAW I MONTAŻU ZA POPRAWNE

Roboty uznaje się za poprawnie wykonane jeżeli są zgodne z dokumentacją projektową i wymaganiami Zamawiającego.

RODZAJE ODBIORÓW ROBÓT

Roboty dostawcze i montażowe podlegają odbiorowi końcowemu robót.

DOKUMENTY DO ODBIORU KOŃCOWEGO ROBÓT

Podstawowym dokumentem do dokonania odbioru końcowego dostaw i montażu jest protokół odbioru sporządzony według wzoru ustalonego przez Zamawiającego.

W przypadku, gdy według komisji roboty dostawcze i montażowe pod względem przygotowania dokumentacyjnego nie będą gotowe do odbioru końcowego robót, komisja w porozumieniu z Wykonawcą wyznaczy ponowny termin odbioru końcowego robót. Wszystkie zarządzone przez komisję roboty uzupełniające będą zestawione według wzoru ustalonego przez Zamawiającego.
Termin wykonania robót uzupełniających wyznaczy komisja i stwierdzi ich wykonanie.

5.1.10. PRZEPISY ZWIĄZANE

Dz.U. 2014 poz. 1240 Rozporządzenia Ministra Kultury I Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą
PN-93/B-02862 Odporność ogniowa
Norma ISO (Seria 9000,9001,9002,9003 i 9004) Normy dotyczące systemów zapewnienia jakości i zarządzania systemami zapewnienia jakości
Instrukcje producentów używanych produktów

5.1.11. OBOWIĄZKI WYKONAWCY
Wszystkie prace objęte niniejszym projektem należy wykonać ściśle wg „Warunków technicznych wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych” oraz obowiązujących Polskich Norm, pod fachowym nadzorem technicznym ze strony osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane.

6. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW I DOKUMENTÓW

Inwentaryzacja konserwatorska (forma elektroniczna)

C. CZĘŚĆ GRAFICZNA

1. SPIS RYSUNKÓW

Spis rysunków

Lp	Nr rysunku	Nazwa
1	DOK_RA_1	Lada recepcyjna
2	DOK_RA_2	Bar – stół interaktywny z mapą
3	DOK_RA_3	Bar – gablota ścienna
4	DOK_RA_4	Historia – stół z monitorem
5	DOK_RA_5	Historia – otwarta skrzynia
6	DOK_RA_6	Jarmark – pulpit z monitorem
7	DOK_RA_7	Jarmark - pulpit
8	DOK_RA_8	Jarmark – pulpit z podwyższeniem
9	DOK_RA_9	Jarmark – pulpit z gablotami
10	DOK_RA_9_1	Jarmark – stól z gablotami
11	DOK_RA_10	Jarmak – długi pulpit
12	DOK_RA_10_1	Jarmark – długi pulpit
13	DOK_RA_11	Klatka schodowa - żyrandol
14	DOK_RA_12	Gablota – moda uzdrowiskowa
15	DOK_RA_13	Gablota szafa – moda uzdrowiskowa
16	DOK_RA_14	Fotoplastikon
17	DOK_RA_15	Architektura - wskaźnik
18	DOK_RA_16	Architektura - makieta
19	DOK_RA_17	Poddasz stelaż
20	Na	Rzut parter
21	Na	Rzut – piętro I
22	Na	Poddasze

Schematy

Lp	Nr rysunku	Nazwa
1	DOK_AV_1	Schemat 1
2	DOK_AV_2	Schemat 2
3	Na	Rzut parter
4	Na	Rzut – piętro I
5	Na	Poddasze

2. WIZUALIZACJE KONCEPCYJNE

Wizualizacje w załączniku elektronicznym do dokumentu